

AASTARAAMAT 2017/2018

Foto: Karl Jakob Nöör

Foto: Karl Jakob Nöör

Koostajad
Jaana Maripuu, Katrin Seppel

Haapsalu 2018

Sisukord

Läänemaa Ühisgümnaasiumi viies õppeaasta	6
1. Töötajad.....	7
2. Hoolekogu	9
3. Õpilased.....	10
4. Õpilasesindus VÕLV	21
4.1 VÕLVi tegemised.....	24
5. Huviringid	29
5.1 Meediaringi tegemised	29
6. Erasmus+.....	29
6.1 Erasmus+ projekti „Kiirtee Euroopasse“ lõpukonverents Haapsalus.....	29
6.2 Erasmus+ projekti lõpetamine	32
7. Kooli sündmused ja ettevõtmised	33
7.1 Kooliaasta avaaktus	33
7.2 Sinilindudeks saamise nädal	33
7.3 V monarhi valimine	35
7.4 Hõimunädal	36
7.5 Külas säutsupääsuke Keiti Vilms	38
7.6 Eesti diplomaatia 100. aastapäevale pühendatud loengud.....	39
7.7 Konkurss „1982“ ja seda käsitlev muuseumitund	41
7.8 Playback show 2017	41
7.9 Loeng Euroopa Liidu välispoliitikast	44
7.10 Haapsalu eestikeelse gümnaasiumihariduse 99. aastapäev.....	45
7.11 Jõuluringitus loomade varjupaigale.....	45
7.12 LÜGi õpilaste koomiksitate näitus Lääne Maakonna Keskraamatukogus	45
7.13 LÜGi noored osalesid kogukonnapraktika programmis	46
7.14 Jõuluball.....	47
7.15 31. jaanuaril lõpetas töö LÜGi 1. direktor Leidi Schmidt	49
7.16 1. veebruaril alustad tööd LÜGi uus direktor Ain Iro.....	49
7.17 Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus	50
7.18 Kunstinäitus	51
7.19 Sõbrapäev.....	53
7.20 Piia Tominga kõne märgiti ära kõnekonkursil „Kirjuta Eestile“	53
7.21 Direktori vastuvõtt	54
7.22 Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamise aktus.....	55

7.23	I Innovatsiooni- ja inspiratsioonikonverents.....	56
7.24	Kelly Karlsoni reisifotograafia näitus	56
7.25	Läänemaa Kooliteatrite Festivali võitis LÜGi draamaring „Või midagi sellist“	57
7.26	Keeltepäevade kontsert	58
7.27	Noorte Kaasaegse Kunsti Studio näitus	59
7.28	Mingi Muusika Üritus	60
7.29	Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng	62
7.30	LÜGnessi rekordid.....	63
7.31	ÜRO noordelegaadi kohtumine 12. klassidega.....	65
7.32	Tutipidu.....	66
7.33	Võlviõhtud	68
7.34	Helen Lember osales Läänemeremaade MEPil	69
7.35	Näitus „7 sammu Soome-Eesti sillal“	71
7.36	11.Ü õpilased osalesid heakorraüritusel Linn Lilleliseks	71
7.37	LÜGis oli külas sõpruskool TYK Tamperest	72
7.38	Kooliaasta lõpetamine.....	73
7.39	Kunstinädal koos Kunstiakadeemia tudengitega	75
7.40	Noore looduskaitaja kursus Junior Ranger 2018	75
8.	Külalised tundides ja tunnid väljaspool kooli	78
8.1	Külalised tundides	78
8.1.1	Külalislektor Salva Kindlustusest	78
8.1.2	Projekt „Lahe geograafiatund“	79
8.1.3	Salva Kindlustuse esindaja 11.M ettevõtluse tunnis	80
8.1.4	Külalislektor SEB pangast	81
8.1.5	Southwestern Advantage Eesti esindaja 11.M klassis	82
8.1.6	Külalislektor 11.M klassile SEB pangast.....	84
8.1.7	Pangaliidu rahatarkuse loeng 10.M klassile.....	85
8.2	Õppetunnid väljaspool kooli.....	86
8.2.1	11.M külastas lasteraamatukogu	86
8.2.2	10.M käis Maksu- ja Tolliametis õppimas	87
8.2.3	Tööturuteemaline tund Rajaleidja Keskuses 11.M klassile.....	88
8.2.4	11.M klass külastas Lääne Elu toimetust	89
8.2.5	Koolitund kohtumajas	90
8.2.6	11.H eesti keele tund Lääne Elu toimetuses.....	91

8.2.7	Õpilased tutvusid Haapsalu kogudustega.....	92
8.2.8	11.Ü õpilased tutvumas õigusteadustega	94
9.	Kooli spordiüritused.....	95
9.1	Spordinädal 26.-28. september	95
9.2	Klassidevahelised korvpallivõistlused.....	97
9.3	Klassidevahelised võrkpallivõistlused.....	97
9.4	LÜGi segavolle.....	98
9.5	Kevadine spordipäev	98
10.	Mälumäng.....	99
10.1	LÜGi mälumängusarja I mängu võitis 11.Ü	99
10.2	Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mängu võitis LÜG 12	100
10.3	LÜGi mälumängusarja II mängu võitis 11.LR	101
10.4	Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mängu võitis LÜG 12.....	102
10.5	10.H võitis LÜGi mälumängusarja III mängu võitis 10.HLR	102
10.6	LÜGi mälumängusarja IV mängu võitis 10.LR, üldvõitja on 11.LR	103
10.7	Maakondliku mälumängusarja võitis 12. klasside võistkond	104
10.8	12.H võistkond jõudis mälumängu „Uus hõbe“ finaali	105
10.9	Individaalse mälumängu võitis Piia Tomingas	105
10.10	Läänemaa koolinoorte individaalse mälumängu võitis Piia Tomingas	106
10.11	Üleriigilise koolinoorte mälumängu meistrivõistluste finaal.....	107
11.	Suunapäevad ja -üritused	108
11.1	Loodus- ja reaalsuund	108
11.2	Majandussuund	116
11.2.1	Bright Minds	131
11.3	Humanitaarsuund	144
11.4	Spordi- ja tervise suund	149
12.	Väljasõidud.....	152
12.1	Õpilased Estonias vaatamas etendust „Carmen“	152
12.2	11. klassi õpilased tutvusid Tartu Ülikooliga	152
12.3	10.LR õppepäev Tallinnas	154
12.4	11.Ü ja 11.H õppereisil Viljandis	155
12.5	10.LR Roosta seikluspargis	156
13.	Väga hea õppeedukusega õpilased.....	158
14.	Parimad tulemused olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel	162
14.1	Aasta noor	162

14.2	Spordivaldkond	162
14.3	Humanitaar- ja sotsiaalvaldkond.....	165
14.4	Loodus-, reaali- ja majandusvaldkond	167
15.	Aasta õpetaja	169
16.	Kuld- ja hõbemedaliga lõpetajad.....	171
17.	Aukoja liikmed.....	171
18.	Lõpetajad.....	172
19.	Esiletoomist väärivad õpilaste tööd.....	177
19.1	Piia Tomingas – kõne „Aeg ei ole ruumist tähtsam“	177
19.2	Piia Tomingas – arvustus „Aken sürreaalsusest olevikku“	178

Läänemaa Ühisgümnaasiumi viies õppeaasta

Läänemaa Ühisgümnaasium lõpetas 2018. aasta kevadel oma viienda õppeaasta. Võiks öelda, et see on meie väike juubel. Oktoobris, aastaraamatu ilmumise aegu, saab koolil tänase riigigümnaasiumina tegutsemisel täis tegelikult juba kuus aastat. Suure osa sellest esimesest aastast töötas kool vaid paari töötaja ja ilma ühegi õpilaseta. Direktor Leidi Schmidt, kes sel pöördelisel ajal võttis enda kanda uue kooli loomise, jättis viiendal õppeaastal oma meeskonna ja õpilastega hüvasti ning suundus pensionile. Täname teda tehtud suure töö eest.

Kool aga pidi edasi liikuma, ja ta liikus. Viies õppeaasta oli sama tegus nagu ka kõik eelnevad. Võtsime edukalt osa aineolümpiaadidest, konkurssidest ja võistlustest, olime esindatud riiklike tähtpäevade tähistamisel, osalesime kohalike vabatahtlaste tegemistes ning rahvusvahelistes projektides. Meie tavapärasest õppetööst rikastasid õppekäigud ja mitmed külalisesinejad. Lisame siia juurde ka meie maja, meie VÕLVi, meie kooliüritused ja meie traditsioonid. See kõik liidab meid ühel või teisel moel, aga selle kõige taga peame me märkama oma inimesi – õpilasi, õpetajaid ja koolitöötajaid, kes üheskoos on viie õppeaasta jooksul kujundanud koolile oma näo. Igaüks teist väärib ära märkimist, sest koolis sõltubki igaüks kõigist ja kõik igaühest. Teist ja teie tegemistest meie järjekordne aastaraamat pajatabki.

Head lugemist!

Ain Iro, direktor

1. Töötajad

1. Tiina Brock	eesti keel ja kirjandus
2. Ulrika Grauberg	rahvatants
3. Mairi Grossfeldt	huvijuht
4. Karl Hein	ajalugu ja ühiskonnaõpetus
5. Viire Hints	õppealajuhataja, matemaatika
6. Embi Hunt	saksa keel
7. Mati Hunt	majandusjuht
8. Anneli Ilves	raamatukoguhoidja
9. Ain Iro	direktor (alates 1. veebruar 2018)
10. Knud Jessen	inglise keel, hispaania keel
11. Maret Järveots	eesti keel ja kirjandus
12. Liisi Karydi	kunstiõpetus
13. Ülle Lumeste	matemaatika
14. Kalle Lõuna	ajalugu ja ühiskonnaõpetus
15. Karin Lükk-Raudsepp	muusika, noortekoor
16. Jaana Maripuu	inglise keel
17. Kadri Mitt	matemaatika
18. Ekaterina Mokhovikova	inglise keel
19. Leelo Paju	kehaline kasvatus
20. Jana Porila	prantsuse keel
21. Karel Rahu	kunstiõpetus, lavakunst, draamaring
22. Imbi Raudkivi	geograafia, majandus
23. Rea Raus	majandus, inglise keel
24. Evi Riivits	matemaatika
25. Annika Rouhiainen	õppenõustaja
26. Leidi Schmidt	direktor (kuni 31. jaanuar 2018)
27. Katrin Seppel	juhiabi, haridustehnoloog
28. Varje Sild	vene keel
29. Tiiu Soostar	vene keel
30. Tõnu Tiit	keemia ja füüsika
31. Aavo Tomingas	kehaline kasvatus
32. Monika Undo	eesti keel ja kirjandus

33. Mall Vainola

bioloogia, haridustehnoloog

34. Henry Viiret

IT administraator

Läänemaa Ühisgümnaasiumi töötajad 2017/2018. Foto: Pildikompanii OÜ

2. Hoolekogu

Hoolekogu koosseis 2017/2018

- esimees Karita Lubi, lapsevanemate esindaja
- aseesimees Kalle Lõuna, õppenõukogu esindaja
- Anneli Vaarpuu, toetava organisatsiooni esindaja (Lääne Maavalitsus)
- Madis Kütt, vilistlaste esindaja
- Lauri Luik, vilistlaste esindaja
- Liina Põld, toetava organisatsiooni esindaja (Haapsalu Linnavalitsus)
- Anette Lunev, õpilasesinduse esindaja
- Ruth Opmann, koolipidaja esindaja (Haridus- ja Teadusministeerium)

Lastevanemate esindajale kooli hoolekogus annab nõu lastevanemate nõukoda, kuhu on valitud iga klassi lastevanemate hulgast üks liige.

Nõukoja koosseis 2017/2018

- 10.H Eva Makienko
- 10.LR Einar Luiga
- 10.M Alar Murik
- 11.H Piret Saar
- 11.LR Piret Soonmann
- 11.M Karita Lubi
- 11.Ü Merilin Niilop
- 12.M Sven Köster
- 12.R Anneli Rasu
- 12.H Heli Nöör
- 12.SST Marian Kukk

3. Õpilased

10.H, klassijuhataja Liisi Karydi, Rea Raus. Foto: Pildikompanii OÜ

Arlethe Annus, Markus Häidberg, Anni Kallas, Marii Kasepalu, Keven Kirs, Karolin Kullison, Iris Kändla, Hendrik Laanjõe, Elen Lehtmaa, Tindur Hugo Sigurdsson Leškin, Nele Lillemäe, Marili Maaker, Sven Makienko, Grete Moks, Anna-Maria Mustkivi, Laura Mägi, Virdžinja Nargla, Jane-Riin Niit, Liisa Nork, Robin Pae, Mariliis Remmel, Kariina Sarapuu, Eliisa Johanna Sims, Monika Taska, Triina Treiman, Annabel Triebstock, Annabel Uustalu, Ronja Emili Veski, Minna-Liisa Vikman, Karl-Armin Võsur

10.LR, klassijuhataja Varje Sild. Foto: Pildikompanii OÜ

Doora Elmi, Magnus Jakob Epkin, Anastassija Fomenko, Johanna Jõgi, Kevin Kaljusaar, Kaari Kargu, Kristofer Kikut, Joonas Kirss, Mario Konks, Kärt Kurisman, Anastasija Leppel, Astrid Luide, Siim Luiga, Andri Meister, Mai Britt Meriloo, Ruslan Mištšenko, Mikk Naar, Marie Põlluaed, Triin Raid, Pia Margaret Reinberg, Märten Matthias Rääli, Sander Saska, Ilja Serenko, Marcus-Indrek Simmer, Anastasija Skatško, Julia Smirnova, Jaanis Soosaar, Carmen-Lii Targamaa, Rasmus Romeo Truuver, Aivar Vetter, Anna Maria Õun

10.M, klassijuhataja Embi Hunt (pildil ka praktikant Marielle Rajasaare). Foto: Pildikompanii OÜ

Aleksei Bazõlev, Kati Kahn, Jander Korpe, Mihkel Kurisman, Andreemar Lembergs, Anete Loorits, Marten Murik, Matis Paat, Kelly Pahk, Maria Palk, Erik Mihkel Pukk, Sten Põld, Aulike Põllumägi, Kädi Raadla, Laura Rohilaid, Rachel Sarapuu, Sannor Soon, Anna Maria Spiegel, Karl Erik Zimmer, Elari Tahvinov, Martti-Johannes Tenson, Kristina Tšalova, Rasmus Valdmann, Marten Valk, Joosep Valm, Caddy Veersalu

11.H, klassijuhataja Karl Hein. Foto: Pildikompanii OÜ

Kärolin Aviste, Alexander Clavel, Karmo Einmann, Orm Jondalar Jürgenson, Kelly Karlson, Sandra Kasepõld, Vadim Konov, Gert Käsk, Getter Leppikson, Johanna Liiv, Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus, Karmel Lääts, Ago Martin Mäesalu, Laura-Gerda Poolamäe, Morten Saar, Siim Suitsberg, Kristina Zubkova, Anette Marilyn Villand, Anett Voorel

11.LR, klassijuhataja Maret Järveots. Foto: Pildikompanii OÜ

Joosep Altmets, Cärolin Grahv, Hain Hansman, Myrell Kalda, Kiur Kaljuvee, Karl-Ruuben Kauksi, Kerli Kisler, Älice Kollo, Karolin Kängsepp, Jako Laherand, Laura Lazarev, Ranar Leisson, Joosep Lillemägi, Kenny-Robin Mastakov, Jevgeni Medkov, Aveli Meeles, Reio Mikk, Marko Paat, Raul Paju, Helery Piir, Sten Raak, Viktor Romanov, Kerli Süster, Reno Špitsmeister, Alika Tarakanova, Henriette Uustalo, Heili-Eliise Vainlu, Kirti Kristi Viidas

11.M, klassijuhataja Imbi Raudkivi. Foto: Pildikompanii OÜ

Elis Aksli, Roger Ase, Estin Engbusk, Viktoria Joonasing, Elery Kallas, Kregor Krabbi, Carmen Köster, Mattias Lao, Jaan Lilles, Ants Lobjakas, Brita Lubi, Eliisbeth Lääne, Anete Matto, Emma Katariina Paajanen, Jarita Maaria Rintamäki, Liisa Sadam, Rasmus Saluäär, Reneli Saumets, Susanna Suu, Rauno Tapner, Liisa Truu, Kenet Tökke, Robin Ulla, Kärt Vassar, Kaspar-Rasmus Vilta, Marleen Võsa

11.Ü, klassijuhataja Kalle Lõuna. Foto: Pildikompanii OÜ

Vjatšeslav Hohlatov, Karl Gregor Jakk, Liisi Kajo, Adele Lass, Alger Lazarev, Kaspar Joonas Laurmann, Tailia Leer, Kirke Triin Lembinen, Vilma Marie Loos, Eenok Nõlvak, Randar Nõva, Gregor Palmits, Eduard Petrov, Mari-Ann Pokrovski, Riin Rosenberg, Grete Sadulsepp, Dan Taidla, Merilyn Tamm, Annaliis Tähe, Karl-Edward Uiibo, Kristjan Võsu

12.H, klassijuhataja Tiina Brock. Foto: Pildikompanii OÜ

Rainis Altmeri, Liis Kerstin Aumere, Eero Eks, Taniel Johan Eller, Maarja Heinleht, Henri Jakobson, Ghetre Cahra Krikk, Hanna Kurg, Grete Liis Laid, Sirli Leesment, Helen Lember, Alex Liibert, Kristiina Liiv, Liisu Liiv, Liivia Lints, Carolin Loik, Marta Velda Loos, Anette Lunev, Marko Maisalu, Karl Jakob Nöör, Erki Pajula, Kriss-Lyna Prees, Liisa Rootare, Hanna-Liina Salumets, Marita Türkson, Helmi Vainlu, Madleen Vapper

12.M, klassijuhataja Tiiu Soostar. Foto: Pildikompanii OÜ

Heigo Ankuhin, Kristo Enn, Henri Helisma, Kelly-Karen Jõelett, Jako Kariste, Lisette Karja, Johanna Maria Koplik, Kristiina Köster, Hanah Lahe, Artur Laursoo, Kaidi Liivamägi, Lisett Loderaud, Birgit Loiguste, Marion Marjette Manni, Hardi-Mikk Meitern, Hendrik Murumägi, Kaur Muuli, Johann Ojassoo, Siim Pikkaro, Karel Saarkopli, Jakob Jaan Schönberg, Rico Rein Talvar, Piia Tomingas, Meriliis Varbola

12.R, klassijuhataja Kadri Mitt. Foto: Pildikompanii OÜ

Sigrid Hallik, Anne-Mai Jalakas, Erik Kadomski, Kristjan Kaljuvee, Kertu Kiivit, Sander Kisler, Markus Kivimäe, Emil Laur, Vladislav Martõnov, Johanna Rasu, Anne-Mai Runtal, Denis Salihov, Aleksander Sits, Martten Tiitsma, Elina Tomingas, Hendry Viira

12.SST, klassijuhataja Annika Rouhiainen. Foto: Pildikompanii OÜ

Sten-Mark Alberg, Aleksander Allkivi, Rico-Reio Eslas, Eric Germ, Ksenija Ivanova, Kaarel Koit, Maarja Kruise, Sirle Küünarpuu, Demi Link, Kaitlyn Lääts, Sander Maripuu, Martin Matsberg, Ben-Ranno Nõmmik, Ketter Paat, Kris-Mariin Pals, Stiven Radzikovski, Elen Radutski, Riina Reiners, Marsella Tammes, Erik Taratuhin, Viktoria Tutuko, Marie Urvik, Kasper Vao, Mari Väljaots

4. Õpilasesindus VÕLV

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilasesindus VÕLV (Võluvate Õpilaste Loominguline Valitsus) loodi 4. septembril 2013.

VÕLV on LÜGi õpilaste esindusorgan, kuhu kuuluvad kõigi klasside õpilaste valitud esindajad ja õpilased, kes huvituvad koolielu põnevamaks muutmisest. Õpilasesinduse tööd juhib juhatus, mis on viieliikmeline: monarh, asepealik, infopäalik ja 2 nõunikku. Monarh ja asepealik valitakse õpilaskonna ja õpetajate poolt hääletuse teel. Infopäalik ja nõunikud valitakse VÕLVi üldkogu liikmete poolt.

VÕLVi meeskond koosneb juhatuse liikmetest, vabatahtlikest valdkonnajuhtidest ja klasside valitud esindajatest. Suurprojektide korral laieneb VÕLV õpilasaktiiviks. Õpilasaktiivi töös saavad kaasa lüüa kõik aktiivsed õpilased, kes selleks soovi avaldavad. Neile määratakse ülesandeid jooksvalt. VÕLVil on oma esindajad õppenõukogus ja kooli hoolekogus, viimane valitakse VÕLVi liikmete poolt hääletuse teel. Nii juhatus kui hoolekogu liige valitakse üheks õppeaastaks.

VÕLV seisab hea selle eest, et kõikidel õpilastel oleks võimalus kaasa lüüa koolipoliitika kujundamisel, saada kogemusi, oskusi ja enesekindlust ning avardada silmaringi.

VÕLV teeb koostööd Eesti Noorteühenduste Liiduga ja teiste haridust edendavate organisatsioonidega.

VÕLV pakub oma liikmetele:

- aktiivset osalemist kooli näo kujundamises;
- omaalgatuse toetamist;
- pidevat infot koolitustest ja üritustest;
- tasuta või odavamad koolitusvõimalust õpilasesinduse arendamiseks;
- kogemuste saamist ja eneseteostamise võimalust juhtimises, meeskonnatöös, esindamises, ettevõtlikkuses jne.

VÖLVi juhatuse liikmed

Monarh Hanna-Liina Salumets

Asepäalik Liivia Lints

Infopäalik Anette Lunev

Juhatuseliige Gert Käsk

Juhatuse liige Marko Maisalu

Fotod: Markus Sein

VÕLVi liikmed 2017/2018

10.H - Virdžinja Nargla, Kariina Sarapuu, Karl-Armin Võsur

10.LR - Kärt Kurisman, Siim Luiga, Mario Konks

10.M - Maria Palk, Laura Rohilaid, Rasmus Valdmann

11.H - Gert Käsk, Vadim Konov, Anette Marilin Villand, Johanna Liiv

11.LR - Joosep Altmets, Karolin Kängsepp, Alike Tarakanova

11.M - Roger Ase, Viktoria Joonasing, Emma Katariina Paajanen

11.Ü - Alger Lazarev

12.H - Kristiina Liiv, Marko Maisalu, Hanna-Liina Salumets, Liivia Lints, Kriss-Lyna Prees, Anette Lunev

12.M - Siim Pikkaro, Artur Matto, Lisett Loderaud

12.R - Elina Tomingas, Martten Tiitsma, Denis Salihov

12.SST - Kris-Mariin Pals, Kaarel Koit, Ksenija Ivanova

VÕLV 2017/2018. Foto: Pildikompanii OÜ

4.1 VÕLVi tegemised

Õpilasesinduse VÕLV laager

Uue õppeaasta tegemiste ettevalmistamiseks kogunes meie õpilasesindus VÕLV 7.-8. septembril jälle Tuksi. Kuigi ilm juhtus olema küllaltki vihmane, ei heidutanud see meeleolu. Koos tervitati uusi aktiviste ja arutati üle eelmise kooliaasta lõpus esile kerkinud probleemid. Samuti pandi paika käesoleva aasta ürituste plaan, esimesena selles saabumas Sinilinnu nädal kümnendike auks. Stardipauku tulid kaema ka mitmed VÕLVi vilistlased ning nagu traditsioonile kohane, lõpetati seegi kord koosviibimine ühise koogiralliga.

Lisett Loderaud, 12.M õpilane

VÕLVi laager Tuksis 2017 septembrikuus

VÕLVi laager Tuksis 2017 septembrikuus

Eesti III Noorte Metsaülikool 2017

III Noorte Metsaülikool toimus 20.-23. oktoobril Viljandi Gümnaasiumis ja teemaks oli „Eesti 200 – eile, täna, homme”. LÜGi esindasid õpilased Anette Marilin Villand, Ksenija Ivanova, Gert Kask, Vadim Konov, Joosep Altmets ja LÜGi vilistlane, huvijuhiks õppija Sandra Saarniit.

Esimese päeva avaesinejaks oli kultuuriminister Indrek Saar, seejärel kõneles EELK peapiiskop Urmas Viilma inimlikest väärtustest. Peale seda tehti rühmatööd, kus pidi paberile kirjutama/joonistama, millised on tänapäeva noored. Õhtu lõpetas meeleolukas mälumäng, mille teemaks oli Eesti.

Teisel päeval anti ülesanne teha umbes viieminutiline teatrietüüd. Iga rühm sai endale ajastu (vanaaeg, muinasaeg, keskaeg, ärkamiseaeg jne). Kohtuti ka telesarja ENSV stsenaaristi ja endise punkari Gert Kiileriga ja rohetehnoloogia valdkonna juhi (Tehnopolis) Kairi Süllaga. Õhtul vaadati kõik koos Margus Haava (ajaleht Sakala kultuuritoimetaja) kommentaaridega filmi „Valge laev”.

Viimasel päeval tegi ettekande Statistikaameti peaanalüütik Mihkel Servinski teemal Eesti 100 statistikas. Lõpetuseks kirjutati suurele paberile midagi 100 aasta pärast olevatele noortele. See paber pandi kapslisse ja viiakse ERMi ning see avatakse alles 100 aasta pärast. Oli ka võimalus pakkuda järgmise aasta Noorte Metsaülikooli teemasid.

Noorte Metsaülikoolis osalemine andis suhtlemisoskust ja -julgust ning tuletas meelde kõik oma kooli väärtused.

Sandra Saarniit, vilistlane

LÜGi vilistlane Sandra Saarniit ning õpilased Vadim Konov, Anette Marilin Villand, Joosep Altmets, Ksenija Ivanova ja Gert Kask.

VÕLVi 2018 kevadised kokkuvõtted

28.-29. mail võttis taaskord õpilasesindus VÕLV oma õppeaasta tegemised kokku kevadises Tuksi laagris. Lisaks aktiivsetele vestlusringidele, grupitöödele ja eneseanalüüsile nauditi päikest ning veedeti koos mõnusalt aega. Koos arutati uue õppeaasta ürituste üle ning tähelepanu keskmes oli õpilaste puudumiste vähendamine. Töömeeleolu ei kadunud ära ka lustimine – hilistel õhtutundidel söödi koos kooki ning hommikul äratati võlvikad üles sireeni saatel, millele järgnes hommikuvõimlemine.

Laagri raamiks anti välja kolleegipreemiad:

VÕLVi Magister (autoriteet asjakohaste teadmiste läbi, hea nõu teadja ja jagaja) – Hanna-Liina Salumets

VÕLVi Teemant (autoriteet isiklike kõrgekvaliteetsete tulemuste läbi; täpne, korrektne ja väsimatu) – Anette Lunev

VÕLVi Raudnael (hinnatuim partner, kellega koostöö on rõõmus, lihtne ja tulemuslik; hea meeskonnatöö liige, kelle peale võib alati kindel olla) – Marko Maisalu ja Kaarel Koit
VÕLVi Käivitaja (üllataja uute ideede ja pealehakkamisega) – Siim Luiga
VÕLVi Silmad (märkab tunnustada, abistada, kitsaskohti ja heategusid) – Liivia Lints
VÕLVi Hõbehuul (jutul on väärtust ja sisu, räägib õigel ajal õiges kohas õiget juttu) – Gert Kask
VÕLVi Säde (silmasäraga väljakutsete tervitaja, põlemisega ülesannete lahendaja, entusiasmiga nakataja) – Hanna-Liina Salumets

Lisaks tiitliomanikele paistsid õppeaasta jooksul eriliselt silma veel Emma Katariina Paajanen, Johanna Liiv, Anette Marilin Villand ja Viktoria Joonasing.

Hanna-Liina Salumets, 12.H õpilane, monarh

VÕLVi laager Tuksis

5. Huviringid

2017/2018. õppeaastal tegutsesid Läänemaa Ühisgümnaasiumis järgmised huviringid:

- Rahvatants. Juhendaja Ulrika Grauberg.
- Noortekoor. Juhendajad Karin Lükk-Raudsepp ja Ilona Aasvere.
- Draamaring. Juhendaja Karel Rahu.
- Võrkpalliring. Juhendajad Annika Rouhiainen ja Knud Jessen.
- Meediaring. Juhendajad Tiina Brock ja Henry Viiret.

5.1 Meediaringi tegemised

Meediaringi tegemiste ja toimetamistega on võimalik tutvuda nende kodulehel <http://lygblogi.blogspot.com.ee/>. 2017/2018. õppeaastal avaldasid meediaringi õpilased oma blogis 6 postitust. Lisaks ilmus koolilehe „Sinisulg“ kuues number.

6. Erasmus+

2016/2017. õppeaastal liitus Läänemaa Ühisgümnaasium rahvusvahelise Erasmus+ projektiga “Highway to Europe” („Kiirtee Euroopasse”). Projekti juhtisid õpetajad Ekaterina Mokhovikova ja Tiina Brock ning see projekt jätkus ka 2017/2018. õppeaastal.

6.1 Erasmus+ projekti „Kiirtee Euroopasse“ lõpukonverents Haapsalus

Toimus 27.11.2017–2.12.2017

Osalejad riigid: Soome, Saksamaa, Rootsi, Hispaania, Eesti. Igast riigist oli 6 õpilast ja 2 õpetajat.

Teema: IKT vahendite kasutamine õpingutes, edasiõppimine välismaal (Euroopa Liidu piires)

Kodune töö konverentsiks: Seekordne kodutöö arvestas konverentsi teemat ja oli korralduslikult varasematest erinev. Nimelt tehti seda rahvusvahelistes rühmades IKT vahendeid suhtluseks kasutades. Varasemad kodutööd olid kõik riigipõhised (iga riik valmistas oma rühmas kodutöö ette). Sel korral oli 6 kodutöö rühma, millest igaühes 5 liiget – igast riigist 1 õpilane. Rühma tööd koordineeris Eesti õpilane. Kodutöö teema oli igal rühmal veidi erinev,

kuid oli seotud IKT vahenditega õpilaste elus. Iga rühma liige pidi teemat avama oma riigi näitel. Ühiselt pandi kokku esitlus.

Tegevused päevade kaupa:

28.11 (teisipäev) – Päev algas koolimaja ekskursiooniga, mida viisid läbi Eesti õpilased. Konverents ise algas koduse töö esitlemisega, mille jaoks said rühmad eelnevalt aega ka ettevalmistuseks, sest kohtuti ju reaalelus esmakordselt, enne oli suheldud vaid interneti teel. Pärast esitlusi tehti ka rühmades analüüs, mis sellises kaugtöö vormis tehtud koostööst õnnestus ja mis mitte nii hästi ning miks.

Pärastlõunal toimus linnaekskursioon-mäng, mille oli ette valmistanud õpetaja Knud Jessen. Linnas liiguti samades rühmades, kellega koos oli kodutööd tehtud. Mängu ajal tuli igas punktis lahendada ülesanne, mille tekstid olid eri keeltes – neis, mida rääkisid osalejad. Mängu ajal tuli teha ka fotosid igas n-ö kontrollpunktis, millest koostati näitus ja valiti välja parimad. Kõik tiimid pandi ka proovile sel päeval väga karmides ilmaoludes – vihm, tuul ja külm. Loomulikult ootas kõiki vapraid orienteerujaid koolimajas pärast kuum tee ja kringlid.

Õhtul, kohe pärast linnamängu toimus koolimaja aulas suur tutvumisõhtu, mille jaoks olid Eesti õpilased ette valmistanud hulganisti mängu ja õpetaja Karl Hein oli koostanud Kahoot programmis mälumängu, kus küsimusi leidis kõigi projektis osalevate riikide kohta.

29.11 (kolmapäev) – Hommikul oli kõigil külalistel võimalus külastada mõnd koolitundi. Eelnevalt oli kokku lepitud nende õpetajatega, kelle tundi oli võimalik minna, et nad teeks selle valdavalt inglise keeles. Nii sai lisaks inglise keele tunnile olla ajaloo-, füüsika-, kunsti- ja bioloogiatunnis.

Pärast 1. tunni külastamist algas töötuba teemal „Õppimine ülikoolis välismaal. Internetipõhine õppimine välismaal”. Selles töötoas osalesid grupid rahvustiimidena ja viisid esmalt läbi uuringu, millised on edasiõppimisvõimalused välismaalastele nende riigis. Välja tuli valida 3-5 ülikooli, leida, millistel erialadel saab õppida inglise keeles, kui suur on õppemaks, millised on sisseastumis- ja õppimistingimused, kas on ka e-õppe võimalused jne. Kui eeltöö oli tehtud, tuli kogutud info põhjal teha esitlus ja seejärel teistele tiimidele seda tutvustada.

Õhtul said külalised võimaluse lõõgastuda Fra Mare spas, kuna suurem osa võõrustajaist pidi viibima koolis Playbacki peaproovis.

30.11 (neljapäev) – Programmi tuli sisse muudatus, kuna Saksa tiim pidi reedel lahkuma. Seetõttu oli neljapäeval reedene programm, mis nägi ette kogu projekti kokkuvõtmist.

Eesti õpilased andsid Power Point esitlusena ülevaate kõigist toimunud projektietappidest: Soome, Saksamaa, Rootsi ja Hispaania konverentsidest.

Sellele järgnes rahvusvahelistes rühmades arutelu (igas rühmas olid lisaks Eesti õpilased, kes käinud eri konverentsidel), millised on projekti tulemused, millised on saadud teadmised ja milline on olnud isiklik areng ehk millist mõju on õpilastele avaldanud selles projektis osalemine.

Seejärel tutvustas iga tiim oma arutelu tulemust.

Õhtul toimus LÜGi traditsiooniline üritus Playback, mida kõik külalised vaadata said. Külalistega arvestades viidi üritus läbi kahes keeles – nii eesti kui inglise keeles.

1.12 (reede) – Reedene päev toimus ilma Saksa tiimita ja kavas olid varem neljapäevaks planeeritud tegevused.

Sel päeval tuli rahvusvahelistes rühmades teha fotolavastus ehk fotoromaan kolmapäeval saadud info põhjal välisülikoolide kohta. Iga rühm valis ühe ülikooli ja pidi seda loovalt esitlema – ehk tegema reklaami sellele ülikoolile. Töötuba algas ajurünnaku ehk ideede genereerimisega, edasi tuli planeerida kogu teostus ja see jäädvustada. Töötuba lõppes tööde presenteerimisega. See oli õpilaste lemmiktöötuba ja ka kõige pikem ehk aeganõudvaim, valmisid tõesti väga huvitavad fotoromaanid või minifilmid.

2.12 (laupäev) – Toimus Tallinna ekskursioon. Sel päeval sõideti ühise bussiga Tallinna ja jaguneti seal riikide põhjal rühmadeks, iga rühma giidiks olid 2 Eesti õpilast. Ekskursioon kestis 1,5 h ja tutvustas vanalinna olulisemaid vaatamisväärsusi. Eesti olusid arvestades oli ilm väga meie poolt – killuke päikest isegi paistis.

Haapsalu konverents läks igati korda ja pälvis kõrge rahulolu ka külalistelt.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, Erasmus+ projektijuht

Erasmus+ konverents Haapsalus

6.2 Erasmus+ projekti lõpetamine

Erasmus+ projekt „Kiirtee Euroopasse“ lõppes väga hästi. Tagasisideküsitluse põhjal jäid õpilased sellega väga rahule – nad olid saanud suuri kogemusi ja leidnud sõpru erinevates Euroopa riikides.

Viimane kohtumine (juunis 2018) oli vaid õpetajate rahvusvaheline projektikoosolek, sinna õpilasi ei kaasatud. See oli tõine, aruandluse koostamisele orienteeritud kokkusaamine Hispaanias Pineda de Maris, kust ei puudunud ka mõned toredad väljasõidud Gironasse (uhket katetraali ja Rooma-aegset müüri vaatama) ja Figueresesse (S. Dali muuseumi). Nende kohtade külastus oli seotud juba ka uue projektiga, mille eeltööd algavad juba 2018. aasta detsembris. Oktoobri lõpuks 2018 tuleb esitada kogu aruandlus ka Erasmus+ Eestis koordineerivale organisatsioonile.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, Erasmus+ projektijuht

7. Kooli sündmused ja ettevõtmised

7.1 Kooliaasta avaaktus

Uuel kooliaastal alustas LÜGis õppimist 277 õpilast, nende hulgas 89 10. klassi õpilast. 1. septembril soovis direktor Leidi Schmidt koolipererele põnevat, arendavat, tegusat uut algavat kooliaastat ning tõhusat mõtlemist õppimise protsessis.

Vilistlaste nimel tervitasid kooliperet Laura Väli ja Andree Prees.

Direktor Leidi Schmidt pidamas kõnet 2017. aasta avaaktusel. Foto: Tõnu Tiit

7.2 Sinilindudeks saamise nädal

26.-28. september said tuule tiibadesse meie uued sinilinnud. Alates teisipäevast, mil nn ristitavatele teatati nende ristijad ja hoole alla anti muna, kostitati kümnendikke erinevate ülesannetega. Kolmapäeval ehk esimesel teemapäeval „Harilik maaelu“ korrastasid uued õpilased üheskoos kooli aulas näiteks kartulivagusid ning neljapäeval stiilsete sinilindudena tutvuti mänguliselt kooli reeglitega. Õhtul toimus traditsiooniline värvikas nõ katsumuste rada, mis kulmineerus vande andmisega. Reedel kinnitasid galantsed ja pidulikud kümnendikud allkirjaga oma Sinilinnunädalast osavõttu ja vandes antud lubadusi. Kogu ettevõtmisest ei puudunud ka „Munatants“ ja „kommirünnak“!

projektijuht Liina Salumets ja meediajuht Lisett Loderaud

Sinilindude nädala ettevõtmised. Fotod: Kadi Kärolis Elisabeth Lõhmus

7.3 V monarhi valimine

Alates 4. oktoobrist, kui kuulutati välja LÜGi õplasesinduse VÕLVi juhiks pürgijad, kaunistasid kooli uksi ja seinu erinäolised afišsid. Valimisnädal ise sai stardipaugu esmaspäeval, 9. oktoobril, mil esimese ülesandena tuli kandidaatidel esitleda oma tutvustusvideot. Järgnevatel päevadel oli kohataotlejatel võimalus end eri külgedest demonstreerida. Vaheetunde sisustati lustakate ülesannetega, kus proovile pandi nii reageerimisvõime, loomingulisus ja ka jõud. Teisipäeval ja kolmapäeval toimusid tavakohased debatid, esimese läbiviijaks auväärne õpetaja Kalle Lõuna ning teist juhatas Kristjan Tedremaa, LÜGi esimene monarh.

Hääletamine, otsene ning vabatahtlik (õpilaste valimisaktiivsuseks 76,4%), sai toimuma neljapäeval.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi V monarhiks valiti Hanna-Liina Salumets. Asepäälikuks valiti Liivia Lints. Monarhi teatepulga andis üle LÜGi IV monarh Andree Prees.

Lisett Loderaud, 12.M õpilane

LÜGi V monarh Hanna-Liina Salumets. Foto: Emma Katariina Paajanen

7.4 Hõimunädal

Hõimunädal tõi Läänemaa Ühisgümnaasiumisse Soome kultuuri

Läänemaa Ühisgümnaasiumis toimus 16.-20. oktoobril hõimunädal, mis tänavu oli pühendatud soomlastele. Nii pakuti sööklas Karjala pirukaid, üleval oli näitus muumitrollide loojast Tove Janssonist, avati koomiksinäitus „Meie naaber Soome“.

Hõimunädalal külastas kooli Eestis õppiv Soome tudeng Venla Rantanen. Kuigi Rantanen on eesti keelt õppinud vaid pisut rohkem kui kolm aastat, on tema eesti keele oskus suurepärase. Rantanen pani gümnasistid nii jenkat tantsima kui ka laulma. Ta õpetas soomekeelseid väljendeid ning õpilased said kohe omavahel soome keeles dialoogi pidada.

Rantanen tutvustas gümnasistidele Soomet ja Soomega seotud märksõnu. Näiteks said õpilased teada, et soome keeles puudub õ-täht ja soomlastele ei meeldi teietada. Rantanen tõi välja põnevaid fakte, näiteks et Soomes on rohkem kui 34 000 järve. Rantanen tutvustas põgusalt ka Soome ajalugu. Kuulata sai soome muusikat.

Lisaks külastas Läänemaa Ühisgümnaasiumi Soomes elav ajakirjanik Enriika Vunk, kes rääkis oma tähelepanekutest Soome kohta. Juttu oli nii Soome koolisüsteemist, arstiabist, palkadest, liikluskultuurist ja paljust muust. Vungi jutust jäi kõlama aga mõte, et teise riiki kolides on oluline eelkõige lugupidamine selle riigi ja rahva vastu.

Hõimunädal tõi Soome õpilastele lähemale.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Soome tudeng Venla Rantanen

Enriika Vunk

7.5 Külas säutsupääsuke Keiti Vilms

Läänemaa Ühisgümnaasiumi külastas 31. oktoobril Keiti Vilms, kes 2016. aastal pälvis keeleteo rahvaauhinna Facebookis ja Twitteris avaldatud kalambuuri (mäng kõlaliselt sarnaste, kuid tähenduselt erinevate sõnadega) eest ning kellelt on ilmunud Eesti esimene säutsukogumik „@keitivilms”. Kokku on Keiti Vilms kirjutanud umbes 11 000 säutsu.

Vilms rõhutas õpilastele, et eesti keel on üks rikkamaid keeli maailmas, Keiti Vilmsi näited kõnelesid tegelikult enda eest. Vilms pani ka mõtlema kirjanduse olemuse üle.

Kohtumine Keiti Vilmsiga leidis aset kultuuriministeeriumi toetusel Viljandi Gümnaasiumi koordineeritava projekti „Kirjanik (ja keegi veel)” raames.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Keiti Vilms

7.6 Eesti diplomaatia 100. aastapäevale pühendatud loengud

Seoses Eesti diplomaatia 100. aastapäevaga esinesid meie koolis 17. novembril välisministeeriumi esindajad. Diplomaat Jüri Trei pidas loengu Eesti välispoliitika ajaloost ning diplomaatilisest protokollist ja etiketist. Teda assisteeris välisministri nõunik Madis Roodla. Tiina Kallasmaa, konsulaarabi büroost, esines teemal „Reisi targalt“.

Jüri Trei alustas loengut ülevaatega sündmustest Petrogradis 1917-1918 ja Eesti välisteenistuse sünnist. Diplomaatilise etiketi osas anti ülevaade erinevatest valdkondadest: kätlemine, riietumine kutsele vastavalt, kehaasend, lipuasendid jms. Loengut ilmestasid Jüri Trei isiklikud meenutused koostööst Lennart Merega ja pikaajalise diplomaadikarjääri jooksul kogetud juhtumitest.

Tiina Kallasmaa loeng keskendus Eesti kodanikega välismaal ettetulevatele probleemidele ja nende lahendamise võimalustele. Iga nädal vajab mõni Eesti kodanik välismaal ajutist reisidokumenti, raha kodumaale sõitmiseks või abi arstiabi saamiseks. Samuti käsitleti erinevate riikide seadusandlust, töötamist välisriikides, fiktiivabieludega kaasnevaid negatiivseid tagajärgi.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna suunajuht

Jüri Trei loeng

Tiina Kallasmaa loeng

7.7 Konkurss „1982“ ja seda käsitlev muuseumitund

21. novembril andsid SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid töötajad Maarja Kõuts ja Karin Mägi muuseumitunde, mille käigus 11.Ü ja 10.LR õpilased harjutasid museaalide kirjeldamist, räägiti nõukogude ajast ning tutvustati võistlust „1982“.

Seoses Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul avatava näitusega „1982“, kutsuti noori leidma kodudest üles asju, mis on pärit aastatest 1980-1986 ja saatma neist esemeist muuseumile fotosid.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna suunajuht

7.8 Playback show 2017

30. novembri õhtupimeduses oli Läänemaa Ühisgümnaasiumi lava täidetud uskumatu värvikusega. Pilke püüdsid ühtviisi säravalt nii Siimud (õhtujuhid Siim Maivel, Siim Luiga, Siim Suitsberg ja Siim Pikkaro), Eesti klassikud kui välismaised artistid. Taas üllatasid oma esinemisega õpetajad!

Esimest korda võis Playback Show vaatajate hulgas näha lausa rahvusvahelist seltskonda, koos muude värviliste ja sulelistega viibisid publiku seas ERASMUS+ õpilased Hispaaniast, Soomest, Rootsist ja Saksamaalt. Kõiki imiteeringuid oli hindamas vaprate ja ilusate žürii, kuhu sellel aastal kuulusid Krista Lensin, Kai Tarmula, Antti Kammiste, Aleksander Ots ja Brandon Bogatšov.

Kuna säravaid artiste oli sedavõrd palju, jagati mitmeid eriauhindu. Eriauhinnad pälvisid Mario Konks, Alger Lazarev, Eero Eks, Demi Link, Kriss-Lyna Prees, Ksenija Ivanova ja Anastasiya Leppel.

Parimad meesstaarid – Vadim Konov ja Karmo Einmann. Parim naisstaar – Viktoria Joonasing. Publiku lemmik – 11.H (Fitz and The Tantrums „HandClap”)

4. koht – 12.H (Ivo Linna „Julge laul”)

3. koht – 11.Ü (Katy Perry „Swish Swish” ft. Nicki Minaj)

2. koht – 11.H (Fitz and The Tantrums „HandClap”)

1. koht – 12.M (Queen „I Want to Break Free”)

Korraldajad: Kaarel Koit, Emma Katariina Paajanen, Joosep Altmets, Liivia Lints, Virdžinja Nargla, Marko Maisalu, Siim Pikkaro, Artur Matto, Rasmus Valdmann, Dan Taidla, Alger Lazarev.

Lisett Loderaud, 12.M õpilane

Võidulugu 12.M klassilt Queen „I Want to Break Free“. Foto: Markus Sein

II koht, 11.H Fitz and The Tantrums „HandClap”. Foto: Markus Sein

III koht, 11Ü Katy Perry „Swish Swish” ft. Nicki Minaj. Foto: Markus Sein

7.9 Loeng Euroopa Liidu välispoliitikast

5. detsembril pidas LÜGis loengu Euroopa Liidu välispoliitikast Alar Olljum. Ettekandes keskenduti eelkõige rändekriisile ja Euroopa Liidu tegevusele Lähis-Idas.

Alar Olljum töötab alates 2006. aastast Euroopa välisteenistuses ja on Põhja-Aafrika, Lähis-Ida, Araabia poolsaare ja Iraani-Iraagi peadirektoriaadi töötaja.

Loengu käigus tuli välja Alar Olljumi seos Haapsaluga. Nimelt on tema ema õppinud meie koolimajas asunud rootsikeelses gümnaasiumis. 1944. aastal põgenesid tulevase suursaadiku vanemad Läände. Alar Olljum sündis ja sai hariduse Kanadas, ent Eesti taasiseseisvumisel oli ta üks esimesi kodumaale naasnud väliseestlasi. Ta aitas üles ehitada Eesti välisministeeriumit ja on olnud Eesti suursaadikuks Leedus. Tänapäevastele noortele soovitas diplomaat õppida keeli, eriti araabia keelt.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna suunajuht

Alar Olljum rääkimas Euroopa Liidu välispoliitikast

7.10 Haapsalu eestikeelse gümnaasiumihariduse 99. aastapäev

19. detsembril olid kõik huvilised Haapsalu eestikeelse gümnaasiumihariduse 99. aastapäeva puhul oodatud Läänemaa Ühisgümnaasiumi muuseumisse. Samal ajal oli võimalik külastada tähetorni. Muuseumis oli väike näitus eestikeelsest gümnaasiumiharidusest Haapsalus.

7.11 Jõulukingitus loomade varjupaigale

11.Ü õpilase Liisi Kajo algatusel otsustas LÜGi 11.Ü klass tavapärase omavahelise jõulukingituste jagamise asemel jõulukingitused teha Läänemaa loomade varjupaiga asukatele. Loomadele kingiti viis kasti kvaliteetset kassiliiva, toitu, mänguasju jne.

11.Ü jõulukingitus loomade varjupaigale

7.12 LÜGi õpilaste koomiksita näitus Lääne Maakonna Keskraamatukogus

Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilaste koomiksinäitus „Meie naaber Soome“ avas Läänemaa keskraamatukogus EV100 kunstiprojekti „Noor, loo, too – kunst raamatukokku“.

Näitusel väljas olevad koomiksid valmisid sügisel hõimunädalal peetud koomiksikonkursiks, mis Soome ja Eesti 100. sünnipäeva puhul oli pühendatud soomlastele.

„Koomiksita konkurss oli ambitsioonikas ettevõtmine, sest koomiksita loomine on tegelikult väga keeruline. Seda enam on põhjust rõõmustada, et õpilased on suutnud tabada eestlaste ja

soomlaste olemust,“ kommenteeris LÜGi emakeeleõpetaja Monika Undo. Koomiksitesse on põimitud näiteks motiive kirjandusest ja geograafiast, lisaks on leidnud kajastamist ühiskonnas toimuv.

„Noor, loo, too – kunst raamatukokku“ on projekt, mille raames raamatukogud pakuvad Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aastal 14-26-aastastele kunstnikele võimalust eksponeerida raamatukogudes oma kunstitöid.

Refereeritud Liina Valdre Lääne Elu artiklist „Gümnasistid tõid raamatukokku koomiksikunsti“ 03.01.2018

Koomiksitate näitus. Foto: Arvo Tarmula

7.13 LÜGi noored osalesid kogukonnapraktika programmis

Kogukonnapraktika on programm, mille käigus abiturientid siirduvad valitud vabäuhendustesse lühiajalisele praktikale. Saadud kogemused aitavad noorel saada heaks kodanikuks, kes on valmis panustama kohalikku ellu. Läänemaa Ühisgümnaasium on osalenud programmis alates 2014. aasta sügisest, olles üks esimesi kogukonnapraktika koole Eestis.

2017. aasta novembris ja detsembris oli 40 noort praktikal 11 vabaühenduses, täites endale meelepäraseid ja arendavaid ülesandeid. Praktika käigus tuli enda tegevust kirjalikult analüüsida, koolis toimunud seminaridel tutvustada ja vastata küsimustele. Populaarsemad vabaühenduse olid Haapsalu Toidupank, Läänemaa ja Haapsalu loomade varjupaigad, Hoovõtukeskus, Spordiliit Läänela, Läänemaa Vähiühing jt.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

7.14 Jõuluball

21. detsembril 2017 leidis aset Läänemaa Ühisgümnaasiumi Jõuluball „Külmadkuumad 50ndad“. Lavalaudadel särasid kulturistid, tuleneelajad, Marilyn Monroe ja Dean Martin, õhtujuhtideks olid vilistlased Siim Jürise, Kristjan Tedremaa ja Kristo Allikas. Etteastete vahepeal said külalised end kostitada Drive-In-is, haarata näppu popkornituubi või suhkruvati ja keerutada ketsi. Svingimise saateks mängis „Kirsipuu ja Kasesalu BeatBand“. Õhtu lõpetas DJ Dr Maagia.

Lisett Loderaud, 12.M õpilane

Jõuluball. Foto: Markus Sein

Jõuluball. Foto: Markus Sein

Jõuluball. Foto: Markus Sein

7.15 31. jaanuaril lõpetas töö LÜGi 1. direktor Leidi Schmidt

31. jaanuaril lõpetas LÜGis töö meie kooli 1. direktor Leidi Schmidt. Koolipere saatis ta väljateenitud puhkusele südamlikult ja austusega. VÕLVi (õpilasomavalitsuse) eestseisus oli koostanud tänukirja ja ette valmistanud küsimused, millele õigesti vastamine oli tunnistuseks, et direktor Leidi Schmidt võib koolist lahkuda. Vastused olid kõik õiged ja pälvisid suure aplausi. Viimane koosviibimine lõppes Leidi sooja kõnega. Aitäh, Leidi, selle aja eest, mil meiega koos olid ja seda suurt haridusvankrit õigel rajal edukalt hoidsid ja juhtisid!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

LÜGi 1. direktori Leidi Schmidt väljateenitud puhkusele saatmine

7.16 1. veebruaril alustad tööd LÜGi uus direktor Ain Iro

1. veebruaril alustas LÜGis tööd uus direktor Ain Iro, kes esmalt sinilinnuks ristiti. Seda viis läbi VÕLVi (õpilasomavalitsuse) juhatus ja tunnistajateks oli kogu koolirahvas. Direktoril tuli läbi teha mitu rituaali: annetada sent, lugeda ette vanne ja see ka allkirjasta, saada rõngastatud (kingiti kooli sõrmus) ja mõõgaga sinilinnuks löödud. Meie linnuparvel on taas juht! Hea Ain, soovime sulle jõudu ja vastupidavust juhtimaks meie sõbralikku ja koostöövalmit kollektiivi!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

LÜGi direktori Ain Iro kooliperre vastuvõtmine

7.17 Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus

2. veebruaril toimus kooli aulas Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnevõistlus. Paremad kõned selgitas välja žürii, kuhu kuulusid riigikogu liige Andres Ammas, piiskop Tiit Salumäe, ajalooõpetaja Kalle Lõuna, eesti keele ja kirjanduse õpetaja Maret Järveots, ajalooõpetaja Karl Hein ja raamatukoguhoidja Anneli Ilves.

I koha vääriliseks tunnistati 12.M klassi õpilane Piia Tomingas kõnega „Aeg ei ole ruumist tähtsam“. II koha sai Karl-Armin Võsur (10.H) kõnega „Sinine ja must ja valge“ ja III koha Johanna Liiv (11.H) kõnega „Eesti lugu“.

Välja anti ka kaks eripremiat: Markus Häidberg (10.H) kõne eest „Ümmargune Eesti 100“ ja Lisett Loderaud (12.M) kõne eest „Eestlaseks ei sünnita vaid eestlaseks kasvatakse“ (Lauri Vahtre)“.

Parimad said rahalise autasu Heino Noore stipendiumifondist.

Katrin Seppel, juhiabi

Kõnevõistluse võitja Piia Tomingas

7.18 Kunstinäitus

7. veebruaril avati Haapsalu linnagaleriis Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu kunstikooli õpilaste ühisnäitus „Iseseisvus”.

LÜGi kunstiõpetaja Liisi Karydi ütles, et näituse teemat – iseseisvus – saab õigupoolest tõlgendada kahel moel. Üks pool on meie riiklik iseseisvus ja Eesti 100. sünnipäev, teine aga noorte enda soov ja vajadus iseseisvuda.

Kahe kooli õpilaste ühisnäituse mõte hakkas idanema aasta varem LÜGi õpilaste näituse avamise järgsest vestlusest. Kui enamik eksponeeritust on valminud ühe või teise kooli õpilaste individuaal- või grupitööna, siis üks eksponaat, malelaud, ongi kahe kooli ühistöö.

Ühe taiese loomist oli võimalik jälgida aga kõigil näituse avamisel viibinutel. Militaarse häppeningi ja püssitärina saatel sündis kunstikooli õpilaste Veiko Vilta, Martin Vatku ja Artur Reinhold Undi ühine näitusetöö „Kaitsetahe”.

Kunstinäituse avamine. Foto: Arvo Tarmula

Kunstinäituse avamine. Foto: Arvo Tarmula

7.19 Sõbrapäev

14. veebruar – sõbrapäev – täitis LÜGi südamete ja armastusega, *dresscode*'iks sai punane, roosa ja valge. Abiturendid õnnistasid päeva lausa lennupulma abieluettepanekuga. Samuti ei puudunud sõbrapäevalaadalt abiturientide maiustustelaud, millest saadud tulu läks pulma korraldamiseks. Kogu päeva liikusid ringi Sõbraposti sõbralikud postiljonid.

Vahetundides toimusid „lindude all” sõbra tundmise ja koostöö mängud. Samuti traditsiooniline Südame mäng, kus otsiti sama numbriga kaaslast, kellega osaleti ühise pildiga fotokonkursil. Žürii kuulutas konkursi võitjateks Liisa Truu ja Raul Paju.

Mairi Grossfeldt, huvijuht

Sõbrapäev

7.20 Piia Tominga kõne märgiti ära kõnekonkursil „Kirjuta Eestile“

Vabariigi Presidendi Kantselei korraldas Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnekonkursi „Kirjuta Eestile”. President Kersti Kaljulaid kutsus noori üles arutlema selle üle, mida tähendavad nende jaoks meie maa ja inimesed, mida peab üks 100-aastane riik oluliseks pidama, et hästi ja õnnelikult edasi kesta.

Konkursile laekus 160 kõnet, nende hulgas 25 videot. Parima kõne autoriteks on neli noort Tallinna 32. Keskkoolist ning autorid esitavad ka oma kõne 21. veebruari Narvas, kui president annab kätte riiklikud teenetemärgid. Ära märgiti 8 tööd, nende seas ka Läänemaa Ühisgümnaasiumi 12.M klassi õpilase Piia Tominga kõne „Aeg ei ole ruumist tähtsam“.

Parimate kõnede autorid kohtusid president Kersti Kaljulaidiga.

Piia Tominga kõne ilmus Eesti Päevalehes ning avaldati ka ERRi kodulehel.

Kõnesid hindasid teiste seas kirjanik Andrus Kivirähk ja EV 100. aastapäeva korraldustoimkonna juht Jaanus Rohumaa.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

7.21 Direktori vastuvõtt

21. veebruaril toimus kooli aulas Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud direktori vastuvõtt õpilaste tunnustamiseks. Vastuvõtule olid kutsutud tublid õppijad, parimad olümpiaadidel ja konkurssidel osalejad, sportlased ja koolielu edendajad.

Direktor Ain Iro. Foto: Henry Viiret

Direktori vastuvõtt. Foto: Henry Viiret

7.22 Eesti Vabariigi 100. aastapäeva tähistamise aktus

23. veebruaril toimus Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud aktus.

Aktusel tulid esitamisele Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse parimad tööd. Isamaalisi laule esitas noortekoor koos koolibändiga.

Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud aktus

7.23 I Innovatsiooni- ja inspiratsioonikonverents

23. veebruaril 2018 toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis I innovatsiooni- ja inspiratsioonikonverents. Konverents toimus kursuse „Innovatsioon ja tulevikukujundus“ kokkuvõttena. Kursuse käigus õpilased uurivad ja mõtestavad innovatsiooni sisu ning lähenemisi uuenduslikele mõtteviisidele ja lahendustele. Keerukatele probleemidele lahenduste otsimine algab probleemi nägemisest, analüüsimisest, väärtussüsteemide võrdlusest ning nõuab terviksüsteemse mõtlemise harjutamist. Innovaatilisi lahendusi saab pakkuda nii tehnoloogilisest vaatepunktist kui ka igapäevasituatsioonide uuest vaatenurgast mõtestades, seetõttu olid konverentsil esitatud ettekanded samuti väga mitmekesistest teemavaldkondadest. Esimese ettekannete ploki moodustasid globaalsete probleemide ning tehnoloogiliste arendustega seotud ettekanded (Helery Piir, Eliisbeth Lääne, Alice Kollo, Rasmus Romeo Truuver, Markus Häidberg, Marcus-Indrek Simmer) ning teise ploki ettekanded, mis käsitlesid eetilisi probleeme ning igapäevaelu küsimusi (Dan Taidla, Aulike Põllumägi, Karl-Armin Vösur, Andri Meister, Marilyn Tamm, Getter Leppikson, Elery Kallas, Annaliis Tähe).

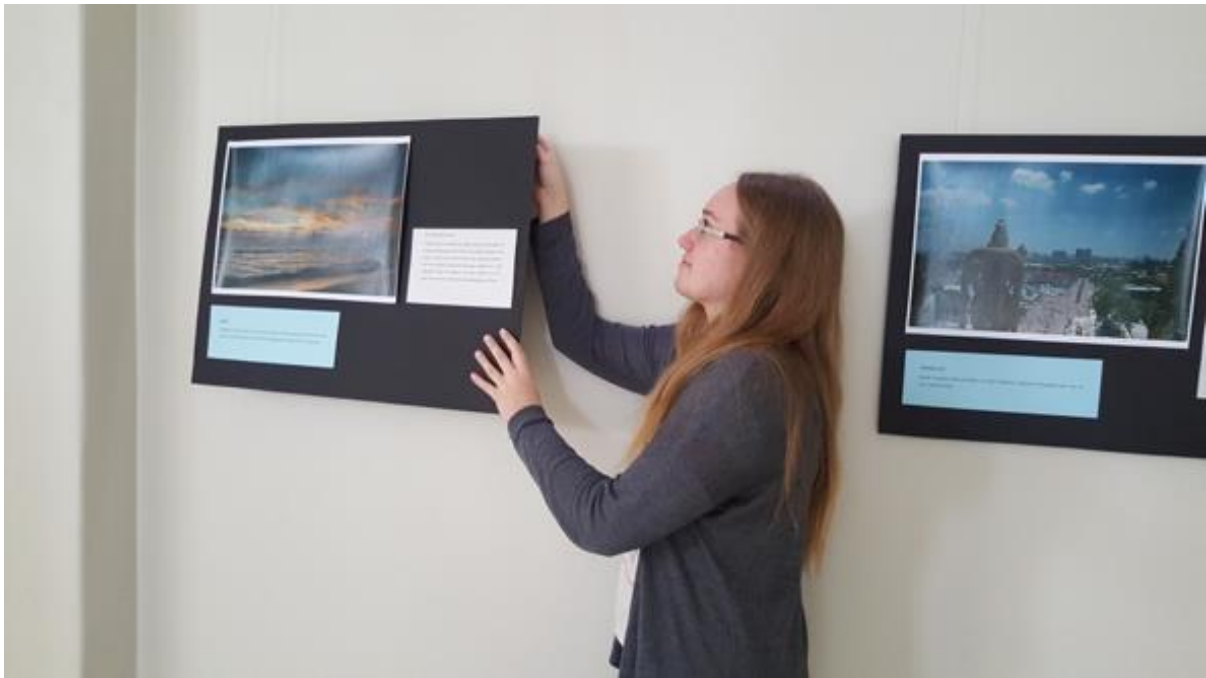
Konverents toimus lühiformaadis, kus ettekanded keskendusid lühiülevaate andmisele problemaatikast ning võimalikele lahenduskäikudele. Konverentsi ideed on kavas edasi arendada ning kooli traditsiooniliseks ürituseks kujundada.

Rea Raus, inglise keele õpetaja, konverentsi korraldaja

7.24 Kelly Karlsoni reisifotograafia näitus

Märtsis oli koolimaja 3. korrusel üleval 11.H klassi õpilase Kelly Karlsoni reisifotograafia näitus „Malaisia“, mis valmis õpilase praktilise tööna.

Kelly Karlson näitust üles panemas

7.25 Läänemaa Kooliteatrite Festivali võitis LÜGi draamaring „Või midagi sellist“

12. märtsil kogunesid Läänemaa Ühisgümnaasiumisse iga-aastasele festivalile maakonna kooliteatrid. Parimad valiti kolmes vanuseklassis – algklassid, põhikooliosa ja gümnaasium. Läänemaa kooliteatrite truppe nõustas ning hindas žürii koosseisus Kristiina Omer, Kai Tarmula ja Krista Kumberg. Žürii valis gümnaasiumiastme riigifestivalile Läänemaad esindama LÜGi draamaringi „Või midagi sellist“ etenduse „Kotkas“ (lavastaja Karel Rahu). Näitlejatööde eest said tunnustuse Hanna-Liina Salumets ja Vadim Konov.

6.-8. aprillil toimunud vabariiklikul teatريفestivalil „Kooliteater 2018 Tartu“ esindati etendusega „Kotkas“ Läänemaad. Festivalil anti etendusele hea tagasiside ja kiideti peaosas näidelnud Eero Eksi.

Draamaring „Või midagi sellist“

7.26 Keeltepäevade kontsert

15. märtsil toimus keeltepäevade kontsert, kus osalesid Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilased ja külalised Hiiumaa Gümnaasiumist.

Õppida teist keelt tähendab elada teist elu. Inimesed suhtlevad keele abil – annavad edasi oma mõtteid, soove, tundeid. Kontserdil edastati seda kõike läbi luuletuste ja laulude erinevates keeltes.

Kontserdil esitati venekeelseid luuletusi ning lauldi rootsi, vene, inglise ja prantsuse keeles.

12.M klass esines luulekavaga eesti keelest. Hiiumaa Gümnaasiumi õpilased esinesid kavaga eesti keele auks.

Kontserdi juhid olid Viktoria Joonasing ja Sten Raak.

Keeltepäevade kontserdi juhid Sten Raak ja Viktoria Joonasing

7.27 Noorte Kaasaegse Kunsti Studio näitus

4. aprillist 5. maini oli Haapsalu Kunstikooli hoovigaleriis üleval Noorte Kaasaegse Kunsti Studio näitus „Terava pilguga“, kus olid esindatud ka LÜGi õpilaste Mari Väljaotsa, Helmi Vainlu ja Kirti Kristi Viidase tööd.

Kunstistuudio eestvedaja Tiiu Raandmann-Mihkla sõnul arutlesid noored näituse tegemisel teemade üle, mis tänases maailmas või isiklikus elus põhjustavad hirmu ja ebakindlust ning mille suhtes ei tohiks eestlaslikult tuimaks jääda. Väga erinevaid tehnikaid kasutades väljendasid noored valminud teostega oma emotsioone ja seisukohti lootuses vaatajaid endaga kaasa mõtlema panna.

Kunstinäituse avamine. Foto: Tiiu Randmann-Mihkla

7.28 Mingi Muusika Üritus

26. märtsil toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis Mingi Muusika Üritus, mis kannab sellist nime just oma olemuse tõttu – lavale võivad astuda kõik, kellel laulupisik sees ja kedagi ei hinnata. Mingi Muusika Ürituse võlu seisneb selles, et esinejatel on võimalus laulda nii omaloomingut kui ka lemmikartistide laule, mille tulemusena on tegu väga särtsaka ja omanäolise ettevõtmisega.

Sellel korral tähistas MMÜ oma neljandat sünnipäeva, mis ei jäänud märkamata ka ürituse õhtujuhtidel. Õhtujuhid, Gert Kask ja vilistlane Andree Prees, katsid saali ees usinalt vastavas stiilis sünnipäevalaua, kus ilutsesid kaunis kaktusepott, hapukurgipurk, maisihelbed ja ka piim. Õhtujuhtide vahepalad olid nii maitsekalt humoorikad ja tabavad, et moodustasid omaette show.

Lavalaudu vallutasid erinevad esinejad: klassikollektiividena esinesid 11.LR ja 12.H ja terve hulk soliste ning erinevaid grupe. Neid saatis ürituse jaoks kokku pandud bänd – klaveril Karin Lükk-Raudsepp, basskitarril Karel Rahu, trummidel Kristjan Lepik ja kitarril Kristo Kuuse. Kuid bändi olemasolu kohalikke muusikategijaid ei takistanud. Kooliõpilased mängisid ka ise kitarril ning esines ka LÜGi vastne poistebänd. Kokku oli üle kahekümne esinemisnumbri, rokkmuusikast võõrkeelsete hittlugudeni. Üritusele pani meeleoluka punkti õpetajate

ühisnumber – ümbertöötlus Propelleri loost „Helinälg”, kus põhiosa oli kanda kooli direktoril Ain Irol. Mingi Muusika Üritusel valitsev meeleolu oli väga vaba ning hubane: lava ees sai show´d nautida kott-toolidel lesides ja kõigile esinejatele pakuti preemiaks muffineid.

Kahetunnine kontsertprogramm lõppes ülevas meeleolus ja kindla veendumusega, et see traditsioon peab LÜGis säilima!

Hanna-Liina Salumets, 12.H õpilane, monarh

Mingi Muusika Üritus. Foto: Markus Sein

Mingi Muusika Üritus. Foto: Markus Sein

7.29 Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng

5. aprillil toimus LÜGis Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng 10.H ja 12.H klassi õpilastele. Mängu käigus said noored reaalse Europarlamendi liikme rolli ja pidid kaitsma enda seisukohti fraktsioonis, komisjonis ja täiskogu ees. Korraldaja Marge Laansoo (Civitta Eesti AS) sõnul oli tegemist väga meeldejääva mänguga, sest meie noored olid julged suhtlejad ega kartnud oma arvamust avaldada.

Keskkonna, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonis arutati prügi taaskasutust Euroopa Liidus ning miks liiga palju prügi jõuab prügimäele. Tuline vaidlus käis enamasti prügiaktsiisi üle. Jõuti otsusele ka toidu pakendamise osas.

Tööhõive- ja sotsiaalvaldkonna komisjonis käis vaieldamatult kõige valjem arutelu. Päevakorraprobleemiks oli noorte tööhõive ning miks ELis on noorte töötuse määr väga kõrge. Jõuti otsusele, et noori peaks motiveerima hakkama juba lapsepõlvest. Aruteludest käis läbi ka noorte eelistamine, töölaagird, CV kirjutamine ja palju muud. Komisjoni esindaja kinnitas, et tänane arutelu oli edukas ning ettepanekuid soovitakse ellu viia võimalikult kiiresti.

Välisasjade komisjoni arutelust käisid läbi hetkel päevakorras olevad küsimused. Erilist tähelepanu pöörati Brexitile ning põgenike teemadele. Välisasjade komisjonis olid komisjonisisesed arutelud väga tulised ning leidsid liikmeid, kes olid nii erapooletud kui ka ettepanekule vastu.

Refereeritud Euroopa Parlamendi Infobüroo Eestis 6. aprillil 2018 ilmunud artiklist „Mäng 22 Läänemaa Ühisgümnaasium“

Euroopa Parlamendi simulatsioonimäng

7.30 LÜGnessi rekordid

2.–6. aprillini toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumis järjekordne LÜGnessi rekordite nädal. Erinevatel aladel oli võimalik igäühel end proovile panna. Tänavu oli võimalik võistelda ka ühel uuel alal, milleks oli Rubiku kuubiku lahendamine. Sellel alal püstitati ka koolirekord, mida on võimalik järgnevatel aastatel ületada. Samuti uuendati teki tekikotti panemise reegleid ja uue reeglistiku järgi püstitati samuti koolirekord. Varasemad rekordid purustati lisaks pallikõksimises nii poiste kui ka tüdrukute arvestuses ning rattal seisis.

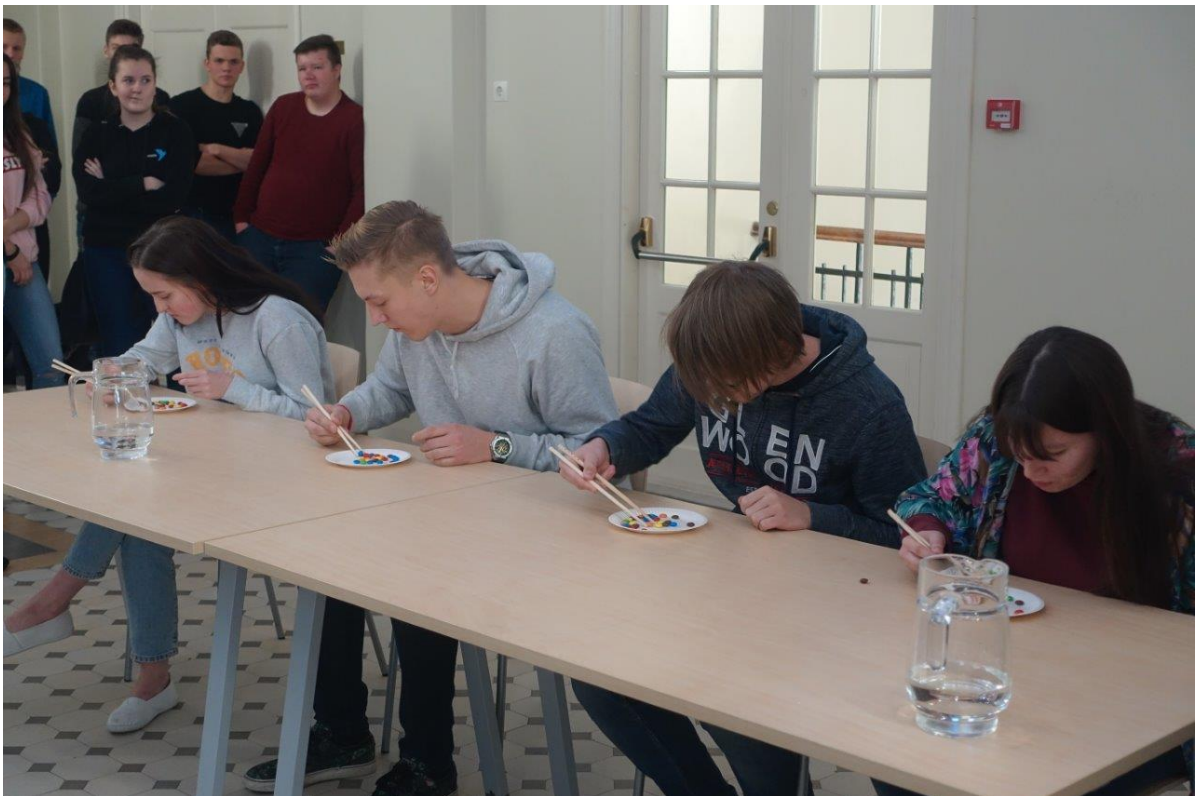
Käesoleva õppeaasta alavõitjad ja rekordipüstitajad:

100 g sibula söömine – Karl-Armin Võsur (1 minut)

Nööbikommide söömine – Hardi-Mikk Meitern (24 tk minuti jooksul)

Tagurpidi sõnade ütlemine – Orm Jondalar Jürgenson (24 sõna minuti jooksul)
Rattal seis – Kristo Enn (8,51 sekundit – kooli rekord!), Kriss-Lyna Prees (3,93 sekundit)
Kätekõverdused – Emma Katariina Paajanen (47 korda minuti jooksul), Emil Laur ja Rauno Tapner (60 korda minuti jooksul)
Trepijooks – Marko Maisalu (45,48 sekundit), Annabel Triebstock (48,93 sekundit)
Teki tekikotti panemine – Kriss-Lyna Prees (29,07 sekundit – uue reeglistiku järgi kooli rekord)
Pallikõks – Marie Urvik (10 korda 5 sekundi jooksul – kooli rekord), Kristo Enn (95 korda 51 sekundi jooksul – kooli rekord)
Rubiku kuubiku lahendamine – Erki Pajula (42 sekundit – kooli rekord)
Pastaka pudelisse panemine – Viktoria Tutuko ja Vadim Konov (16 korda)
Pastaka kokkupanemine – Siim Pikkaro (29,08 sekundit)

Johanna Liiv, 11.H õpilane, LÜGnessi rekordite nädala korraldustiiimist

LÜGnessi nõbikommide söömine

LÜGnessi kätekõverdused

7.31 ÜRO noordelegaadi kohtumine 12. klassidega

11. aprillil külastas Läänemaa Ühisgümnaasiumit ÜRO noordelegaat Kätlin Kuldmaa. Delegaat viis 12. klasside õpilastele läbi töötoa, mille eesmärgiks oli panna õpilased mõtlema, kuidas muuta maailma paremaks.

Läbi töötoa tutvustati õpilastele Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni ning ÜRO kestliku arengu eesmärgid. Arutleti teemade üle nagu säästev areng, inimõigused, vaesus, sooline võrdõiguslikkus, riikidevaheline koostöö ja keskkonnaprobleemid.

Töötuba oli korraldatud mitmekesiselt ja haaravalt – õpilased pandi liikuma, töötama rühmades, arutlema ja kaasa rääkima. Delegaat uuris noorte seisukohti – milliseid tänapäeva maailma puudutavaid küsimusi peavad nemad kõige olulisemaks? Õpilastele anti ülesanne välja mõelda ja põhjendada, milliste probleemide lahendamisele ning milliste eesmärkide saavutamisele peaks ÜRO nende arvates enim tähelepanu pöörama.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

12. klasside kohtumine ÜRO noordelegaadiga

7.32 Tutipidu

12. aprillil oli Läänemaa Ühisgümnaasiumi abiturientidel tutipidu, mis tähistab ühe teekonna lõpu algust.

LÜGi huvijuhi Mairi Grossfeldti sõnul on koolil seoses tutipeoga mitmeid traditsioone, millest osa on kindlasti tuttavad enamikus koolides. Kuid on üks, mis omane ainult Läänemaa Ühisgümnaasiumile.

Grossfeldt rääkis, et kõik õpilased, kes LÜGi tulevad, võldivad igaüks sinisest paberist oma sinilinnu, mis on kujutatud ka kooli vapil. „Aga kui nad ära hakkavad minema, võldivad nad oma sinilinnu vanast raamatulehest. Kunstiõpetaja Tiiu Randmann-Mihkla alustas esimesel LÜGi aastal ühe toreda installatsiooniga, mis kujutab justkui raamatust välja lendavad sinilinde. Need ongi kõik meie abiturientide tehtud, iga lennu lõpetajad lisavad sellesse „Lennulasse“ oma sinilinnu, kõigil tegija nimi peal,“ selgitas Grossfeldt.

Grossfeldt lisas, et iga mõne aja tagant tuleb installatsiooni lisada tamiile, et uued lendajad jälle ära mahuks. „Ja ükskõik, kes satub kunagi koolimajja tulema – tema lind ootab teda siin.“ Muidugi käivad ühe tutipeo juurde mudilase riietus, tutipaelad, pehmed mänguasjad ja pulgakommid ning tutipeovande lugemine. Kuid kõige selle lõbu kõrval mahuvad sellesse

päeva ka ütle mata jäänud sõnade ja soovide edasi andmine, nii õpetajatelt õpilastele kui ka vastupidi.

„Me oleme alati püüdnud pöörata igale minejale kuidagi personaalset tähelepanu,“ rääkis Grossfeldt. Nii näiteks kirjutasid õpetajad oma õpilastele teele kaasa märksõnu või häid soov e. Õpilased said aga südame lt kirja panna oma mõtted õpetajatele. „Selle nimi on „LÜGi viimase kirja postkast“. Abituriendid saavad pöörduda mõne oma klassikaaslase või õpetaja poole, kas millegi eest andeks paluda või aitäh öelda. Ikka ju juhtub, et mõned asjad on jäänud ütle mata. Aga meil on abituriendid kirjutanud kirja ka näiteks oma koolimajale.“ ütles Grossfeldt.

Tutipeo lõppedes sai iga abiturient kätte oma personaalse kirja paki, samamoodi pedagoogid. Ka loeti täna abiturientidele ette mahlakamaid löike nende kunagistest klassikirjanditest teemal „Minu esimene kuu LÜGis“, mille kõik kirjutavad oma gümnaasiumi algusaegadel. Täna se ga saab pidu aga läbi, sest juba esmaspäeval hakkavad riigi eksamid. Esimene on eesti keele eksam.

Direktor Ain Iro soovitas täna abiturientidel mõnuga hullata, sest uuel nädalal algab uus elu.

Lemmi Kann artikkel „Galerii: LÜGi tutipidu: mängukarud, pulgakommid ja sõnumid südame st südamesse“ Lääne Elus 12. aprillil 2018

Abituriendid volditud linde üles riputamas. Foto: Rasmus Valdmann

7.33 Võlviõhtud

Ka sel aastal jätkus Võlviõhtute traditsioon – õpilased esitasid nii kirjanduslikku kui muusikalist omaloomingut ja ka oma lemmiktekste või –laule teistelt autoritelt.

7. detsembri Võlviõhtu teemaks oli lauludeks saanud luuletused, see õhtu oli puhtalt pühendatud nimekatele autoritele. Loeti tekste sellistelt autortitelt, nagu Hando Runnel, Leelo Tungal, Jaan Tätte, Ott Arder, Jaan Kross, Artur Alliksaar, Kristiina Ehin. Esitati ka mitu laulu nende autorite sõnadele.

15. veebruaril toimus Võlviõhtu, mis oli pühendatud sõprade ja lähedastega seotud loomingule. Esitati omaloomingulisi luuletusi ja laule ning loeti ka Eesti luuletajate loomingut. Esinejateks olid Piia Tomingas, Marta Velda Loos, Viktor Romanov, Kristina Zubkova, Karl-Christoph Rebane ja Kristiina Köster.

8. aprillil toimus seni viimane Võlviõhtu, see oli taas klassikaline omaloomingu ja oma lemmikute loomingut esitamise õhtu.

Võlviõhtute korraldaja oli 12.H õpilane Ghetre Cahra Krikk, kes tegi seda puhtalt omast initsiatiivist – sedavõrd meeldiva kogemuse olid jätanud talle eelmisel õppeaastal praktilise tööna korraldatud Võlviõhtud.

Võlviõhtud on kõik alati olnud väga meeleolukad, aga samas mugavalt intiimses õhustikus. Noored julgevad seal oma seni sahtlis olnud tekstid avalikkuse ette tuua, sest neid saab lugeda tänuväärsele publikule, kes annab ka tagasisidet, mis ei tee noorele autorile haiget ega võta loomeisu.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

7.34 Helen Lember osales Läänemeremaade MEPil

LÜGi 12.H õpilane Helen Lember osales Eesti delegatsioonis Läänemeremaade Mudel Euroopa Parlamendi (MEP) sessioonil, mis toimus 10.-15. aprillil Poolas. Delegatsioon oli viieliikmeline ning sinna said noored, kes paistsid silma vabariiklikul MEPil.

Heleni kokkuvõte MEPi sessioonist Poolas:

Osaesin EPBSR Poola sessioonil, mis on lahti kirjutatuna Läänemeremaade Mudel Euroopa Parlamendi sessioon. Eesti delegatsiooni kuulusid peale minu veel neli noort ja arukat õpilast, kes olid valitud koolidest üle terve Eesti. Meiega oli kaasas Euroopa Maja peadirektor. Eestist lahkusime 10. aprilli hommikul lennukiga. Esimene päev oligi delegatsioonide kohale sõitmise päev Poola linna Ilawasse. Mul oli sel päeval sünnipäev ja minu „host“ perekond õnnitles mind õhtul kohale jõudes imearmsalt.

Poolas olime ajavahemikus 10.-15. aprill. Ilm oli terve nädala imeline. Esimesel päeval oli päikseline ja soe, ligi 27 kraadi. Teised päevad olid üldiselt veidi jahedamad ja sadas ka vihma, aga õhk oli meeldivalt kevadine.

Teisel päeval olid meil koolis „teambuilding“ tegevused. Tutvustasime ennast ja mängisime erinevaid meeskonna ühtsuse loomiseks mõeldud mängu. Õhtul algas meil töö komisjonides. Mina olin õigus-, kodanikuvabaduste ja turvalisuse komisjonis ja meie põhiprobleemiks oli, millise seisukoha peaks Euroopa Liit võtma separatistide liikumise osas. Komisjoni töö näeb välja nii, et esiteks otsitakse välja probleemid, mis antud teemaga seoses tekivad ja seejärel otsitakse neile toimivad lahendused. Need kantakse ette üldkogu ees ja üldkogu otsustab seejärel, kas resolutsioon võetakse vastu või ei.

Meie komisjoni töö sujus väga kenasti. Tekkisid mõned lahkarvamused, aga me jõudsime enamuses lõpuks ühele arvamusele. Meie komisjoni resolutsioon võeti vastu.

Lisaks töötamisele tehti meile ka tuur Ilawas, mille käigus saime näha linna ümbruses olevaid vaatamisväärsusi. Tore ülevaade Poola kultuurist anti meile kolmandal õhtul toimunud kultuurilisel üritusel. Viimasel hommikul oli kohe kahju ära tulla.

Meeletult vahva kogemus oli ja ma soovitan kõigile, kes soovivad oma ellu tuua põnevust, intelligentseid arutelusid ja tutvuda uute suurepärase inimestega minna MEPile. MEP sessioonid toimuvad Eestis ja sealt saab edasi minna ka rahvusvahelistele MEPidele. Peasi on olla julge ja haarata võimalusest!

Helen Lember, 12.H õpilane

Helen Lember (paremalt esimene) Läänemeremaade MEPil Poolas

7.35 Näitus „7 sammu Soome-Eesti sillal“

Mais võis LÜGi teise korruse koridorides vaadata näitust „7 sammu Soome-Eesti sillal“, mis tutvustab Soome ja Eesti vahelisi kultuurisuhteid, alates 19. sajandi lõpust, läbi 20. sajandi kuni tänapäevani. Näituse koostasid Rein Veidemann, Henni Ilomäki ja Arja Korhonen. Näituse kujundas Jaana Kool.

7.36 11.Ü õpilased osalesid heakorraüritusel Linn Lilleliseks

Linn Lilleliseks on noorte loodud üleriigiline projekt, mis toob kokku erinevas vanuses tavanoores ja erivajadustega noored, et üheskoos teha heakorratöid. Heakorrapäev toimus 29. mail Haapsalus.

Osalejad jagati rühmadeks ja seejärel õpiti üksteist lähemalt tundma – üheks eesmärgiks oli tava- ja erivajadustega noorte lõimimine. Lisaks Haapsalu noortele osales ürituse ka Tallinna õpilasi. Järgnesid heakorratööd, põhiliselt tegeleti prügi koristamisega. Algselt reklaamitud lillede istutamine jäi ära proosalisel põhjusel – lilled olid juba istutatud.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

Projektis „Linn lilleliseks“ osalemine

7.37 LÜGis oli külas sõpruskool TYK Tampereest

Sõprus Läänemaa Ühisgümnaasiumi (LÜG) ja *Tampereen Yhteiskoulun Lukio (TYK)* vahel algas juba 2015. aasta sügisel, mil esmakordselt Soome õpetajad LÜGi külastasid. Järgnes juba meie õpilaste ja õpetajate külaskäik 2016. aasta kevadel. Soomlaste vastukülaskäik jäi aga ära. Põhjuseks ootamatult rahastuse saanud Erasmus+ projekt, mille üks partnereid oli ka LÜG. Edasi jätkuski koostöö Erasmus+ projektis koos veel kolme kooliga eri riikidest (Hispaania, Saksamaa, Rootsi), mille kestel käidi nii Tamperees, kui tuldi ka Haapsallu, kuid alati olid lisaks ka teised koolid. Nüüdseks on see suurprojekt läbi ja selle aasta 15.–19. mail said soomlased lõpuks oma vastukülaskäigu teha. Tegemist pole projektiga, vaid sõprussuhetel baseeruva koostööga.

Siia tuli 12 õpilast ja 2 õpetajat, LÜGi õpilasi osales 3-päevases koostöös 17 ja 5 õpetajat. Esimene päev, kolmapäev oli ajalookonverentsi päralt. Selle juhatas sisse kahe kooli kontaktide Eesti-poolne alusepanija Katja Mokhovikova ja tervitussõnad ütles ka direktor Ain Iro. Õpilasi valmistasid konverentsiks ette ajalooõpetajad Karl Hein LÜGist ja Harri Päiväsaari TYKist. Selleks olid nii Soome kui Eesti õpilased koostanud 10 ettekannet (5 eestlastelt, 5 soomlastelt) Eesti-Soome suhetest läbi 20. sajandi. Samal päeval tehti ka linnaekskursioon, kuid Viigi ääres alanud ja LÜGis lõppenud õhtune koosviimine koos mängude, tantsude ja pitsadega murdis viimasegi jää.

Teine päev oli pühendatud bioloogiale ja toimus õuesõppena Matsalu rahvuspargis. Juhendasid seda päeva bioloogiaõpetajad Mall Vainola LÜGist ja Jouko Sipari TYKist. Matsalus läbiti Penijõe avastusrada, mille puhul tööülesandeid tuli lahendada nutitelefonis. Õuesõppe kulminatsiooniks sai aga hoopis agressiivne sääserünnak, mis osalenute sõnul jääb igaveseks meelde. Õhtul said kõik õpilased vaadata linna tantsukooli T-Studio 19. hooaja lõpu meeleolukat tantsukontserti, mis oma kõrgetasemeliste koreograafiate ja tehniliste lahendustega külalisi väga üllatas.

Kolmas päev möödus loovas õhkkonnas – toimus draama töötuba. Juhendajad olid Mairi Grossfeldt ja Tiina Brock. Päevajuht Vadim Konov näitas aga üles märkimisväärset juhtimisoskust, teda võinuks mõni noorem õpilane lausa õpetajaks pidada. Selleks päevaks oli nagu tellitult õues ka vihm, mistõttu olid tubased tööd lausa teretunud.

Õhtu möödus taas ühiselt aega veetes ja varahommikuse ärasõidu ja hilise magama heitmise vahele jäänud 3-4 unetundi ei olnud kellelegi probleem – veel bussijaamas esitasid eestlased soomlastele neilt õpitud tantsu koos lauluga, mis TYKis sama kuulus kui meie munatants (viimane õpetati ka soomlastele selgeks).

Tänu suurepärasele ilmadele käidi mitmeid kordi ka ujumas ja lisaks inglise keele praktikale õpetati üksteisele ka oma emakeelt. Selliselt alguse saanud kontaktidel on tulevikku ja üks tellis kahe naaberrahva ühises koostöömüüris on kindlalt paika pandud.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Kohtumine Tampere sõpruskooliga

7.38 Kooliaasta lõpetamine

2017/2018. õppeaasta lõpetamine toimus seekord „lindude all“.

Direktor Ain Iro tervitas ja tunnustas kõiki, kes on terve aasta jooksul tublilt tööd teinud ning täna teenitult pikale koolivaheajale saavad minna. Samuti avaldas ta lootust, et neil, kel veel

mingid tegemised pooleli on, saavad nendega samuti õige pea ühele poole. Ilus päikeseline suvi on ju ootamas ning ainult vääramatu jõuna saabuv 1. september saab meid kõiki uuesti kooliseinte vahele kokku tuua. Enne veel kui õpilased õppeaasta viimasesse tundi - klassijuhatajatundi liikusid, andis direktor edasi üksteisele öeldud head sõnad.

Õpilased oma õpetajatest: *Kõik meie kooli õpetajad on andnud mingi oskuse ja teadmise, mis aitab tulevikus edasi. Mitte ainult kindla aine koha pealt vaid just kasvatanud inimesena. Olen uhke LÜGi üle, meeletult heade emotsioonide ja oskuste eest, mida see maja, need inimesed on kaasa andnud.*

Ja õpetajad on öelnud oma õpilaste kohta: *„Meie õpilased ei ole hall mass, nad on isiksused. Südamlikud, mõistvad ja heatahtlikud, nad on tublid ja edasipüüdlid, nad on loomingulised ja inspireerivad ka mind.*“

Monarh Hanna-Liisa Salumets soovis kõikidele õpilastele head suvepuhkust.

Kooliaasta lõpetamine lindude all

7.39 Kunstinädal koos Kunstiakadeemia tudengitega

Juunikuus toimus Haapsalu Kunstikooli, Noorte Huvikeskuse kunstistuudio, Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Kunstiakadeemia ühine kaasaegse skulptuuri- ja installatsiooni suurprojekt nimega „Kuidas mõista linnaruumi?“. Õpitubades tutvustati kaasaegse kunsti erinevaid vorme ja viise nii Eestis kui välismaal, toodi välja Haapsalule omaseid jooni ning püüti läbi arutelude ja visandamiste jõuda ideedeni, mida erinevaid meediume kasutades kunstitoesteks vormida. Projekti käigus valminud teostest avati näitus Haapsalu Krahviaias.

Kaasaegse skulptuuri- ja installatsiooni projekt „Kuidas mõista linnaruumi?“. Foto: Tiiu Randmann-Mihkla

7.40 Noore looduskaitaja kursus Junior Ranger 2018

Euroopa Kaitsealade Liit (*EUROPARC Federation*) algatas noore looduskaitaja programmi selleks, et leida noori aktiivseid inimesi, kes on huvitatud loodusest ja tunnevad vastutust Euroopa loodusväärtuste säilimise eest ning soovivad kaasa rääkida Euroopa arengutes. Üleeuroopalist kursust korraldab föderatsioon alates 2002. aastast. Eestis on kursusi korraldatud 2004. aastast.

Eestis korraldab noore looduskaitaja kursust *Junior Ranger* Keskkonnaamet. 2018. aastal toimus kursus kõigis Eesti rahvusparkides juuni lõpus/juuli alguses. Igas rahvusparki keskuses sai osaleda kuni 20 õpilast.

Kursuse eesmärgiks on tutvustada õpilastele looduskaitse põhimõtteid ning keskkonnakaitsjate tegevusi ühe rahvuspargi näitel. Kursuse käigus õpitakse uusi liike ja nende uurimismeetodeid, tutvutakse kohaliku kultuuripärandiga, matkatakse looduses. Sihtrühma õpilased (6.-12. klass), kes soovisid kursusel osaleda, pidid saatma kandideerimiseks motivatsioonikirja. Õpilased valiti kursustele välja motivatsioonikirjade põhjal.

Matsalu Rahvuspargis toimus kursus 26.-28. juunil 2018 Algallika külalistemajas. Meie koolist osales kursusel Kirke Triin Lembinen 11.Ü klassist, Piia Tomingas 12.M klassist ja Sirli Leesment 12.H klassist. Kursuse läbimise kohta said kõik kolm ka tunnistuse.

Kolme päeva tegevustesse mahtusid järgmised loengud ja tegevused: millega uuritakse 21. sajandil linde, teod ja karbid Eesti looduses ja inimeste elus, pisiimetajate töötuba (püük, vaatlused, tegevusjäljed), veeohutuspäev Varblas, veematk, surfhunt, fotojaht, vaba aja tegevused.

Kirke Triinu tagasiside:

“26. juunist kuni 28. juunini osalesin Matsalu rahvuspargi noore looduskaitse kursusel Junior Ranger 2018. Kursusel käsitleti erinevaid teemasid ja peeti nende kohta loenguid.

Esimesel päeval oli teemaks salajased, avalikud ja lendavad kaamerad meie metsades ehk kuidas ja millega 21. sajandil linde uuritakse. Läbi selle teema õppisin tundma röövlindude ja erinevaid kaameraid, mida kasutatakse loomade vaatlemiseks nagu näiteks droonid ja rajakaamerad. Teiseks teemaks oli imetajate töötuba, kus räägiti Eestis elavate imetajate liikidest ja seejärel panime lõkse üles pisinäriilistele. Järgmisel hommikul õnnestus üle 25 pandud lõksust kätte saada ühe väike-karihiire laip, keda me ka hiljem lahkasime.

Teisel päeval rääkisime tigudest ja karpidest looduses ja inimese elus. Õppisin tundma liike, kes elavad Eestis ning mida nad söövad ja kuidas elavad. Hiljem sai näha ka väljaspool Eestit leiduvaid karpe ja tigusid. Olin üllatunud, kui mitmekesine on tegelikult karpide ja tigude elustik.

Kolmandal päeval räägiti meile ka veeohutusest ja sellest kuidas hädasolijat vees aidata.

Hommikul vara käisime ka linnulaulu kuulamas. Kuulsime küll väheseid linde, kuid märkasime looduses mitmeid orhideeliike ja rääkisime nendest ja lindude elust.

Kursusele kandideerimiseks kirjutasin motivatsioonikirja, kus tuli kirjutada oma varasemast kokkupuutest Matsaluga rahvuspargiga ja seosest loodusega.

Kokkuvõttes olen selle võimaluse eest väga tänulik ja mul on hea meel, et osalesin, kuna sain palju uusi kogemusi ja teadmisi, mida mul tulevikus kindlasti vaja läheb.”

Kirke Triinu arvates olid kolm päeva looduses väga huvitavad ja silmaringi arendavad. Lisaks eelnimetatud teadmistele kogus ta teadmisi ka selle kohta, kuidas looduses käituda/toime tulla, jätkusuutliku majandamise põhimõtete kohta ning õppis kolme päeva jooksul loodust vaatlema ja märkama.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja

Noore looduskaitseja kursusust *Junior Ranger* Matsalu rahvuspargis

8. Külalised tundides ja tunnid väljaspool kooli

8.1 Külalised tundides

8.1.1 Külalislektor Salva Kindlustusest

27. novembril oli 12.M klassi õpilastel teistmoodi ettevõtluse tund. Nimelt oli neil külas Salva Kindlustuse AS esindaja Karin Aido.

Tunni eesmärk oli saada ülevaade kindlustuse liikidest, kindlustusseltsi valdkondadest. Kõigepealt arutati kindlustuse vajalikkuse teemadel. Seejärel said õpilased ülevaate kohustuslikest kindlustuse liikidest (seadusega sätestatud kohustus). Enim arutati liikluskindlustuse teemadel – noored juhid, palju küsimusi ja eakohane huvi teema vastu. Seejärel rääkis külaline vabatahtlikust kindlustusest – isiku huvi kaitsta end ja oma vara ehk kindlustushuvi. Jutuks tuli kasko-, kodu-, õnnetusjuhtumikindlustus jpt. Ühe sundkindlustuse näitena tõi lektor ravikindlustuse.

Edasi käsitleti kahjukindlustusega seotud teemasid – millised on liigid, millal ja kuidas ning kuhu pöörduda, et teatada kahjust jpm.

Tunni lõpus andis lektor noortele soovitusi – omaette elamaasumise näpunäiteid (üürnik vs omanik; eluasemelaen ja kindlustus; mida on mõistlik ja miks kindlustada jms). Samuti juhtis Karin Aido õpilaste tähelepanu sellele, et reisima minnes on mõistlik sõlmida reisikindlustus. Kõik käsitletud teemad illustreeris lektor reaalse näidetega ja juhtumitega.

Tunni käigus tekkis õpilastel palju küsimusi, millele nad kõik vastused said. Oli väga meeldiv ja asjalik õhkkond. Tund meeldis õpilastele – lektor oli väga hea suhtleja, elulised st näited reaalsest elust, väga hästi teemad lahti seletatud = loogiline/arusaadav, näited panid mõtlema ja nii mõnedki teemad käsitleti uue nurga alt – kasulik teave edaspidiseks, lektori kõik soovitused meeldisid ja olid kasulikud.

Õpilased jäid tunniga rahule ja andsid edasi soovi julgustada lektorit uuesti koolitundi tulema.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

8.1.2 Projekt „Lahe geograafiatund“

4. detsembril olid meie koolis külas Tartu Ülikooli noorgeograafid, projekti „Lahe geograafiatund” raames. Külalised andsid kaks geograafiatundi – 10.H ja 12.M klassi õpilastele. Projekt on käimas mitu aastat, valdkonniti sisaldab projekt nelja teematundi. Meie koolis viidi läbi planeerimise teematunnid, mille sisu ning eesmärgid on allpool lühidalt kirja pandud. Teema: geograafia roll meie elukeskkonna planeerimisel.

Sisu: Planeerimisalase geograafiatunni laiem eesmärk on õpilastele tutvustada, mida planeerimine endast kujutab ning kuidas ise aktiivse kodanikuna planeeringutes kaasa rääkida. Selleks on õpilastel võimalus asuda ise planeerijate rolli ning tunnis grupitööna tegeleda oma kodukoha või riiklikul tasandil aktuaalse planeeringuga, kus ülesandeks on erinevaid allikmaterjale kasutades leida kompromisse tehes planeeringule parim lahendus. Tund imiteerib planeerimise mõningaid etappe: end taustinformatsiooniga kurssi viimine, arutelu grupis ja kompromisside tegemine, planeeringu tutvustamine klassikaaslastele, põhjendades oma arvamust ning tuues välja enda planeeringu poolt- ja vasturääkivad argumendid.

Õpilasi juhendasid noorgeograafid Laura Altin ja Kristin Keskküla.

Tunnid algasid geograafia uurimisvaldkondade lühida tutvustusega. Tundide tegevus oli suunatud õpilaste omavahelisele koostööle, seega jagunesid õpilased rühmadesse. Teemaks oli planeerimine, lähtuvalt inimeste liikumisest, transpordist.

Planeerimisülesande sisu – Tartu kesklinna ühendamine ümbritsevate piirkondadega – oli järgmine: etteantud aluskaartide põhjal pidid rühmad tegema otsustuse, kuhu rajada parklad – nimelt 3 autoparklat ja 6 rattaringlusparklat. Piirkond/ruum, milles õpilased oma otsustusi tegid, oli piiritletud Tartu kesklinnaga piirnevate aladega – kesklinnas palju töökohti, igapäevaselt liigub palju inimesi, transport tihe. Aluskaartidel oli nt välja toodud andmed kesklinnas töötavate elanike elupaikade kohta, hommikusel ja õhtusel tippunnil olulisemaid ristmikke ja sildasid läbiv autode arv ja ehitustingimused/piirangud antud alal. Tehtud otsustused anti edasi kaasõpilastele ning neid pidi põhjendama. Noored geograafid abistasid õpilasi ülesande lahendamise juures, kui neil tekkis küsimusi ning rühmad said ka sisulist tagasisidet oma tehtud otsustuste kohta.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Noorgeograafid õpilastele tundi andmas

8.1.3 Salva Kindlustuse esindaja 11.M ettevõtluse tunnis

22. jaanuaril oli ettevõtluse tunni ajal 11.M õpilastel külas Karin Aido Salva Kindlustusest.

Õpiti ning käsitleti kindlustuse teemasid: kindlustuse valdkonnad; Eesti kindlustusseltsid; kindlustuse vajalikkus; kohustuslikud ja vabatahtlikud kindlustused, nende liigid; kahjukindlustus; vastutuskindlustus; õnnetusjuhtumikindlustus; kindlustusmaksete kujunemine jpm.

Pikemalt peatuti eluliste teemade juures, arutleti ja õpilased said oma küsimustele vastused – miks on tarvis sõlmida tervisekindlustus; mis vahe on reisi- ja reistõrkekindlustusel; miks ja mida on mõistlik kindlustada oma kodu soetades või eluaset üürides; kuidas ja kuhu teatada kahjust jne.

Teemade käsitlemise juures tõi Karin Aido näiteid konkreetsetest juhtumitest, mis väga hästi illustreerisid vastavaid teemasid. Tunni lõpus andis lektor asjakohaseid ning eakohaseid soovitusi, näiteks miks ei tohi juhtida autot, millel puudub liikluskindlustus jne.

Tunni eesmärgid said täidetud ja õpilased jäid tunniga rahule.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Karin Aido 11.M klassi tunnis

8.1.4 Külalislektor SEB pangast

2. veebruaril oli 11.M klassi õpilastel võimalus kohtuda SEB panga ärikliendi halduriga – Karita Lubiga, kes andis neile ettevõtluse tunni raames pangateemalist tundi. Tunni teema oli seotud ettevõtete laenudega ja väärtpaberitega.

Tunni ettevalmistamisel tegid 11.M õpilased eeltööna rühmatöid, mille sisu oli seotud järgmiste märksõnadega – ettevõtete laenu, väärtpaberid, hoiused. Arutelu käigus pani iga rühm kirja eelnimetatud teemade kohta küsimused, millele nad soovisid vastuseid saada. Õpetaja tegi rühmatöödest kokkuvõtte ja saatis küsimused (neid sai kokku 35) lektorile, kes omakorda süstematiseeris küsimused teemade kaupa ning võttis aluseks tunni läbiviimisel.

Fookusteemadeks jäid ettevõtete laenu ja väärtpaberid.

Karita Lubi tutvustas tunni alguses oma igapäevast tööd, rääkis sellest, kuidas ta pankka tööle läks ja milline on olnud tema tööalane karjäär; pangas töötamise plussid ja miinused.

Käsitletud teemad olid järgmised: Väärtpaberite liigid. Omandiõigust ja võlakirjaõigust tõendavate väärtpaberite erisused. Liht- ja eelisaktsiate erisused. Börsiettevõtte. Mis on investeerimisfond? Mis on laenu? Laenu liigid, lühi- ja pikaajalised laenu. Arveldus- ja käibekapitalilaenu kui lühiajalised laenu. SMS laenu riskid. Mis on tagatised? Kommertspandi olemus. Käendused, garantiid, hüpoteek, registerpant, liisingud.

Tunni käigus said õpilased küsida, kui midagi jäi arusaamatuks. Lektor selgitas kõike väga põhjalikult ja suureks plussiks olid tema poolt toodud näited. Arutleti tekkinud küsimuste üle.

Õpilaste arvates oli tund informatiivne – õpiti tundma palju pangandustermineid, mida varem ei olnud kuulnud; teemad olid vajalikud; tund oli hea vaheldus tavatundidele; lektor tõi palju näiteid – nii said keerulisemad teemad selgemaks ja see oli väga hea.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Pangateemaline tund 11.M klassile

8.1.5 Southwestern Advantage Eesti esindaja 11.M klassis

12. veebruaril oli 11.M klassi õpilastel võimalus kohtuda Southwestern Advantage Eesti esindaja Taavi Ilmjärvega (SWA müügijuht ja omanik, TÜ magistrant).

SWA Eesti on üks suurimaid üliõpilasorganisatsioone, mis pakub tudengitele võimalust saada ettevõtlus- ja müügikoolitusi ning töötada suviti USAs raamatuid müües. Eesti tudengid osalevad aktiivselt programmis alates 2001. aastast. Viimastel aastatel on organisatsiooni üheks tooteks loengute läbiviimine gümnaasiumites koostöös Noored Kooli programmiga.

Tund algas sellega, et Taavi Ilmjärv tutvustas ennast ja rääkis oma kogemustest organisatsioonis. Fookuses olid järgmised teemad: Jõukuse erinevad määratlused ja tasemed. Sissetulekute loomine. Investeerimine. Harjumused, süsteemid. Kust alustada?

Arutleti paljude eluliste teemade üle. Näiteks: kuidas teenida passiivset tulu (loo tulud, mis on kuludest suuremad, investeeri ülejäänud vara); mis on vara ja mis on kohustus; millal ollakse jõukad; kuidas luua sissetulekuid – ole töötaja, anna iseendale tööd, ole investor, oma firmat; milliseid oskusi saab kasutada lisaraha teenimiseks; mida saab teha lisarahaga (säästa, investeerida, kulutada) ja mitte kulutada seda ebaolulistele asjadele; ülevaate omamine oma kulude kohta; investeerida saab laenude andmisse, kinnisvarasse, aktsiatesse jpm teemad.

Loengu käigus said õpilased nõuandeid investeerimisega alustamise kohta (LHV panga investeerimiskool, seminarid, blogid, raamatud). Lektor soovitas enne investeerimist kindlasti küsida nõu asjatundjalt, alustada väikeste summadega ja investeerida sinna, millest aru saadakse. Samuti oli lektoril õpilaste jaoks kaasas kingitus - raamat „Rikkaks saamise õpik“.

Tund oli väga huvitav ja mitmekesine, palju toodi näiteid ja illustreeriti teooriat praktiliste näidetega. Õpilaste arvates oli tund vajalik ja käsitletud teemad olulised. Veel kiideti lektori head suhtlemisostkust, abivalmidust nõusaamiseks edaspidigi ning vahvaid teemaarendusi.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Kohtumine Taavi Ilmjärvega

8.1.6 Külalislektor 11.M klassile SEB pangast

13. veebruaril õppisid 11.M õpilased ettevõtluse tunni ajal SEB panga esindaja Natalja Taratuhina käe all. Tunni eesmärk oli tutvuda hoiuste, eraisiku laenude ja pensionisammaste kujunemise teemadega. Õpilased olid eeltööna koostanud vastavate teemade kohta küsimused, millele nad soovisid vastuseid saada. Õpetaja saatis küsimused lektorile, kes kujundas tunni sisu arvestades ka õpilaste küsimusi.

Natalja Taratuhina andis ülevaate teemadest, samal ajal illustreerides teooriat näidetega. Tore oli see, et tund toimus lektori ja õpilaste vahel arutledes ja küsimusi esitades.

Vastused saadi järgmistele teemadele ja küsimustele:

- Milliseid laenusid saab eraisik pangast võtta?
- Kuidas saab raha pangas hoiustada ja kuidas kujunevad intressid?
- Millal saab võtta õppelaenu ja millised kohustused sellega kaasnevad laenuvõtjale?
- Kuidas kujuneb laenu tagasimaksegraafik?
- Mis on Euribor ja kuidas on see seotud laenudega?
- Mis juhtub siis, kui kõik hoiustajad tahavad pangast raha välja võtta (Kreeka näide)?
- Kuidas on seotud maksud ja riigikassa?
- Pensionifondid.
- Kuidas läheb praegu Eesti majandusel?
- Tagatised ja omafinantseeringud.
- Kodulaen ja võlakiri.
- Kuidas on seotud pangateenused ja panga omanike otsused?
- Kas ja kuidas teevad pangad koostööd?

Lektor tutvustas näite põhjal, kuidas mõjutab laenuperioodi pikkus igakuist tagasimakset ning kuidas see kujuneb – see oli väga põhjalikult selgitatud, õpilased küsisid aktiivselt küsimusi. Tund oli informatiivne, õpilased said spetsialisti käe all õppida, tunnist sai kaasa palju olulist mõtlemisainet tulevikuks.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

11.M külalistund Natalja Taratuhinaga

8.1.7 Pangaliidu rahatarkuse loeng 10.M klassile

5. märtsil külastas meie kooli Marjaana Ivanov Swedbankist, kes on õppinud meie koolimajas, Wiedemanni Gümnaasiumi majandusklassis. Tund toimus projekti „Swedbank jagab rahatarkust” raames ning on seotud algatusega „Tagasi Kooli”. Tunni teemad olid: eelarve planeerimine, kogumine, investeerimine, laenamine, pikaajaline kogumine

Lektor alustas tundi asjaliku aruteluga selle üle, millest õpilased unistavad ning miks midagi teevad. Seejärel selgitati, kuidas ja miks on tarvis seada eesmärgid igapäevaselt juba täna ning kuidas aitavad eesmärgid planeerida rahaasju. Eesmärkide reegel – SMART:

S – spetsiifiline, M – mõõdetav, A – ajaliselt mõõdetav, R – relevantne, T – teostatav.

Praktilise ülesandena koostati eelarve, planeeriti kulusid ja tulusid. Samuti oli juttu säästmisest, raha väärtuse muutumisest ajas, investeerimise eesmärkidest jpm.

Õpilaste tagasiside tunnil oli positiivne: *Väga meeldis, et meiega arutleti. Lektor oli hästi ette valmistunud. Selgitused anti läbi isikliku ja elulise kogemuse. Lektor oli hea/avatud suhtlemisega ning väga julgustav. Kõigile meeldis see, et tundi alustati inspireeriva videoga „Unistades õnnelikuks”. Tunnis oli hea olla.*

Mõnus õhkkond, sõbralik lektor ja toimus koostöö õpilastega – oli vajalik ning asjalik tund. Üks õpilane arvas: „Kartsin algul, et teema on minu jaoks igav, aga lektor suutis selle huvitavaks rääkida. Mulle meeldis väga ja tekkis huvi teemade vastu”.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Rahatarkuse loeng

8.2 Õppetunnid väljaspool kooli

8.2.1 11.M külastas lasteraamatukogu

11.M klass külastas 14. septembril lasteraamatukogu. Õpilastele jagas lugemissoovitusi Krista Kumberg. Lisaks näitas ta, mida üks gümnasist võiks just lasteraamatukogust leida.

Pärast lugemissoovituste võrra rikkamana suunduti raamatukogu sopilisele teisele korrusele, et kirjutada oma autoportree Ilmar Laabani eeskujul. Valminud luuletused olid omanäolised ja kindlasti aitas sellele kaasa keskkond.

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Krista Kumberg 11.M klassile lugemissoovitusi jagamas

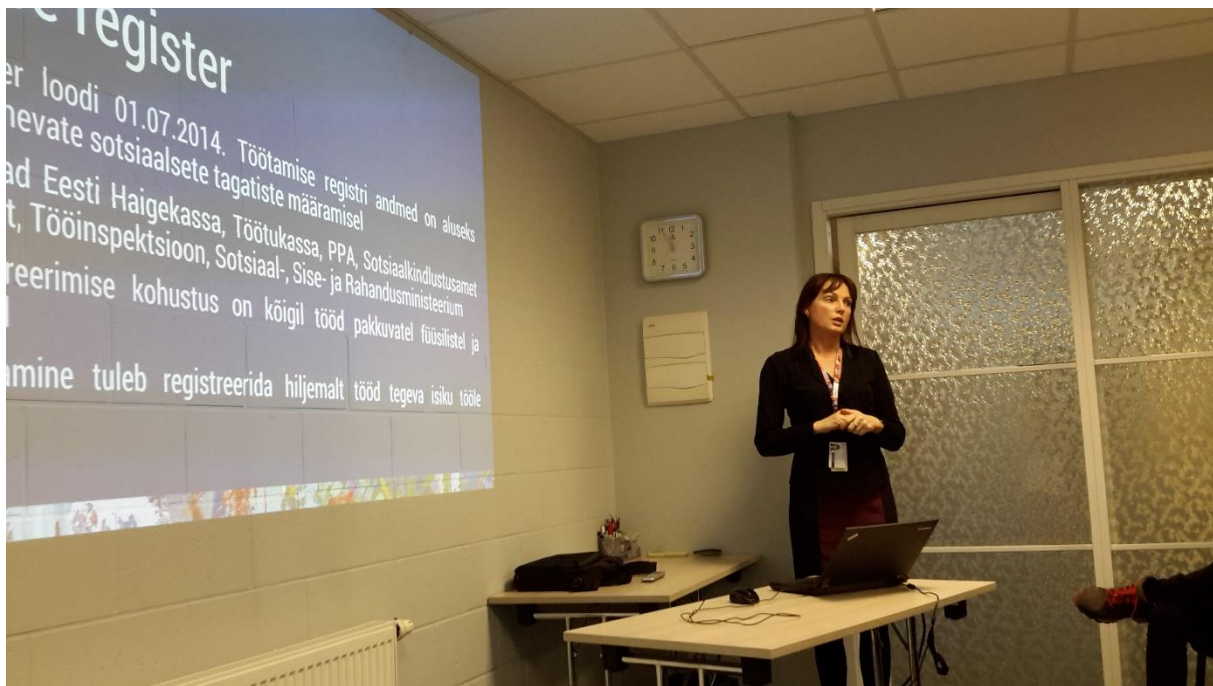
8.2.2 10.M käis Maksu- ja Tolliametis õppimas

29. jaanuaril käisid 10.M klassi õpilased Maksu- ja Tolliametis. Tund toimus ettevõtluse tunni ajal. Õpilastele viis tunni läbi Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo juhataja Kristiina Ase.

Õpilased said vastused järgmistele küsimustele: Mis on maksud? Millised on maksude liigid – riiklikud ja kohalikud maksud? Mis juhtub siis, kui maksud jäävad maksmata? Kuidas maksud kujunevad? Maksumäärad? Ettevõtlusvormid? Ettevõtlusega seotud maksud? Mis on töötamise register? Kuidas kujuneb palk, kuidas arvutatakse? Millised on tööandja kulud? Kuidas arvutatakse töötasu? Mis on töötuskindlustushüvitis? Tulumaksuvaba määr? Tuludeklaratsioon? jpm vajalikku.

Õpilased kuulasid huviga ja said oma küsimustele vastused. Jutuks tuli ka näiteks suvel töötamine ja selle eest saadud töötasu (maksud jne), jagati kogemusi, arutleti.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Maksu- ja Tolliametis

8.2.3 Tööturuteemaline tund Rajaleidja Keskuses 11.M klassile

29. jaanuaril käisid 11.M klassi õpilased ettevõtluse tunni ajal Rajaleidja keskuses. Õpilastega tegeles ja viis läbi loengu karjäärinõustaja Triinu Karolin.

Tunnis käsitletud teemad olid:

1. Millised muutused on tööturul toimumas ja millised tegurid seda põhjustavad?
2. Millised on tagajärjed turu muutustele?
3. Millised on tööjõu olulisemad oskused, mida tulevikus vajatakse?
4. Tulevikutrendid, mis tööturгу mõjutavad – tehnoloogiline ülikiire areng; demograafiline situatsioon, ressursikasutuse säästlikkus.
5. Kuidas erinevad generatsioonid tööturul „suhtlevad“ – paindlikkuse leidmine /kompromissid?
6. Robotid kui tööjõud.
7. Oskused 21. sajandil – baasoskused, võtmeoskused, isikuomadused/hoiakud.
8. Y ja Z generatsioonide erinevused.
9. Kahaneva ja kasvava hõivega majandussektorid.

Arutleti tunni sisu üle, pakuti välja lahendusi ja toodi näiteid igapäevaelust, meediast jne. Tunni tegevused ja teemad panid mõtlema ja vaatama laiemalt tulevikku. Arutelude tulemusena leiti,

et tööturule sisenemiseks on tarvis panustada õppimisse/haridusse, vähetähtis ei ole erinevate oskuste arendamine tulevikutrendikate ametite omandamisel.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

8.2.4 11.M klass külastas Lääne Elu toimetust

16. veebruaril lõimime 11.M klassis ettevõtluse ja eesti keele ning kaks tundi toimusid Lääne Elu toimetuses.

Ettevõtluse poole pealt tulid Lääne Elus arutluse alla järgmised teemad: organisatsiooni struktuur/ülesehitus; OÜ kui organisatsioonivorm; ettevõtte tegevusvaldkonnad; toode ja selle turg/turustamine/kanalid; konkurendid; tööjõud – millist ettevalmistust vajab töötamine ettevõttes; Lääne Elu kui võimalik praktikakoht Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilasele.

Õpilased kuulsid organisatsiooni põhiväärtustest ja toimimise etappidest. Selgus, et Lääne Elu peamine kapital on usaldus ja lugejate tänu on parim motivaator. Lääne Elu on kohaliku kogukonna häälekandja. Arutlesime ka selle üle, kuidas võib veebiajakirjanduse revolutsioon mõjutada klientide hulga muutusi ja mis tagajärjed sellel võivad olla organisatsioonile. Ettevõtte töökeskkond on avatud, klient leiab ettevõtte kergesti üles.

Külaskäigu teine pool läks sujuvalt üle parajasti eesti keeles olevale meediakursusele. Võtsime luubi alla ajakirjanikutöö köögipoole. Köögipoole nii otseselt kui ka kaudselt, sest osa kohtumisest leidis aset Lääne Elu toimetuse köögis. Jõudsime tõdemuseni, et lisaks kirjutamisoskusele ja laiale silmaringile peab ajakirjanikul olema sotsiaalsed närvi ja vaja läheb ka empaatiat. Hea lugu peab aga olema mõjukas. Õpilased said peatoimetaja juhendamisel ajakirjanikutöö kogemuse. Nimelt pidid õpilased kirjutama uudise, lisama fotodele allkirjad, pealkirju mõtlema. Lõpuks panime kokku Lääne Elu näidislehekülje.

Kohtumine osutus igati õnnestunuks. Kahe tunni lõimimisega saime ühest organisatsioonist tervikpildi ja tekkis parem ettekujutus ajakirjanikutööst. Positiivne oli ka see, et õpilased said ise kohapeal näidislehe luua. Lisaks võib õnnestumiseks lugeda ka seda, et ühele õpilasele pakkus Lääne Elu võimalust väljaõppeks.

Õpilaste tagasiside: *praktika – artikli kirjutamine ja küljendus; vastuvõtt väga hea – meie suhtes oldi sõbralikud, tähelepanelikud jne; pakuti praktika võimalust – tore võimalus; toodi näiteid üle Eesti (laiendas silmaringi); tunnid koolist väljas; koht, kus polnud käinud; tore, et sai teada, mismoodi organisatsioon toimib.*

Monika Undo, eesti keele ja kirjanduse õpetaja

11.M Lääne Elu toimetuses

8.2.5 Koolitund kohtumajas

12.H klass käis 16.03.2018 uudistamas, kuidas käib töö Haapsalu kohtumajas. Kuna 12.H klass on eesti keele ja kirjanduse tundide raames saanud osaleda kohtuprotsessil mängu kaudu, siis nüüd oli võimalus näha, kuidas kohus päriselt töötab ja otse kohtunikult kõike huvipakkuvat küsida.

Esmalt said õpilased osaleda ühel kriminaalasja istungil, kus mõisteti kohut ühe noormehe õigusrikkumise üle, milleks oli olnud joobes sõidukijuhtimine. Õpilasi üllatas range karistusmäär.

Pärast istungit esitasid õpilased kohtunik Piia Jaaksoole hulganisti küsimusi nii turvalisuse teemadel tänases kohtusüsteemis ja kohtumajades kui ka spetsiifilisemaid küsimusi kohtunikutöö kohta.

Seejärel tutvustas kohtuistungi sekretär Gerda Raidla kohtupidamisvõimalusi telesilla kaudu, mida praktiseeritakse just Hiiumaaga. Viimasena tutvuti kogu kohtumajaga ja sealse tööga. Näha sai nii trellitatud kinnipidamisruume kui ka kõikvõimalikke kohtuametnike tööruume. Tund oli hariv ja huvitav ning sammuke tegelikule elule jälle lähemal.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, 12.H klassijuhataja, humanitaarsuuna juht

12.H Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumajas

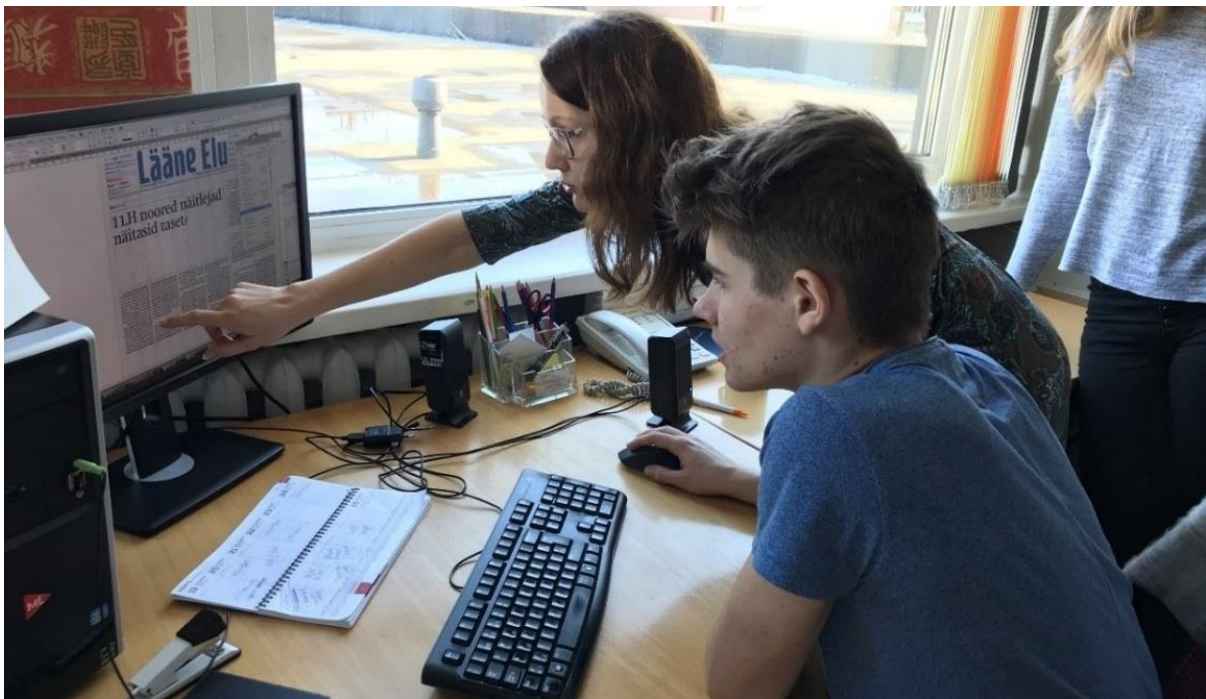
8.2.6 11.H eesti keele tund Lääne Elu toimetuses

23. märtsil käis 11.H klass Lääne Elu ja ajakirjanduse sisemaastikega tutvumas. Kuna 11. klassis on meediakursus ja mitmed õpilased kuuluvad ka kooli meediaklubisse, siis sobis see hästi koolis õpitut ilmestama. Peatoimetaja Andrus Karnau rääkis huvitavalt Lääne Elust kui ettevõttest ja siis juba põhjalikumalt sellest, kuidas inimesed mõjutavad meediat. Loomulikult uuris ta õpilastelt nende kokkupuuteid nii Lääne Eluga kui meediaga üldse ning tundis huvi, mida nad meediakursusel üldse õppinud on. Õpilased teadsid palju ja olid jutukad, avaldasid arvamust ja esitasid mitmeid huvitavaid küsimusi, nii et tekkis ärgas arutelu. Õpilased on küllalt kriitilised lugejad, sest usaldatakse enim ERRi uudiseid, väsinud ollakse uudismüra täis portaalidest. Samuti olid õpilased väga teadlikud meedia mõjutamisvõtetest. Peatoimetajal

sündis spontaanselt ka idee õpilaste võimalikust huvitavast kaastööst Lääne Elule. Loodame, et see saab teoks!

Teise poole õppepäevast moodustas ajalehe küljendamisega tutvumine ja oma klassi lehe väljaandmine. Selles juhendas ja õpetas huvilisi Lääne Elu küljendaja Tiina Liiv. Uudis- ja arvamused olid eelnevalt koolis valmis kirjutatud ja imekombel mahtusid kõik ka esilehele ära. Vadim Konov näitas üles huvi kätt proovida lehe kujundamisel ja sai sellega ka väga kenasti hakkama, muidugi juhendaja abiga, sest InDesign, mida Lääne Elu küljendamisel kasutab, on algajale väga keerukas programm. Ühe lehekülje kujundamiseks kulus ligi tund aega, kuid tulemus oli seda väärt. Trükisoe ajaleht käes, asutati heatujuliselt minekule. Väga rikastav ja eluline koolitund oli!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

11.H eesti keele tund Lääne Elu toimetuses

8.2.7 Õpilased tutvusid Haapsalu kogudustega

Neljandal perioodil käisid valikaines „Usundiõpetus“ osalenud õpilased tutvumas erinevate Haapsalus tegutsevate usuorganisatsioonidega.

Esmalt tehti tutvust suuremate kristluse vooludega. Katoliiklust tutvustas õpilastele külalisesinejana kooli kutsutud filosoofiadoktor Heiki Haljasorg. Õigeusuga tutvuti promenaadil asuvas Maria-Magdaleena kirikus ning vana surnuaia juures asuvas Neeva Aleksandri kirikus. Õpilastele kõnelesid õigeusust preestrid Jüri Ilves ja Daniel Lepisk. Luterlust tutvustas õpilastele piiskop Tiit Salumäe Jaani kirikus.

Seejärel said õpilased ülevaate ka Haapsalus tegutsevatest väiksematest kristlikest konfessioonidest. Käidi külas Endla tänaval Seitsmenda Päeva Adventistide Haapsalu koguduses ning külastati ka sealsamas üle tee asuvat metodisti kirikut. Oma usust kõnelesid adventkoguduse pastor Marge Randlepp ning metodisti pastor Urmas Rahuvarm. Järgmisel tunnil külastati Haapsalu Baptistikogudust ning kogudusevanemat Eenok Palmi ning ülejärgmisel tunnil Haapsalu Vabakogudust, kus Valdo Nõlvak kõneles nelipühi liikumisest ning vabakogudustest.

Viimaks tutvuti ka teiste Eestis tegutsevate religioonidega. Mittekristlikke usuorganisatsioone on Eestis märksa vähem kui kristlikke. Haapsalus korraldati külaskäik vaid Jehoova Tunnistajate Kuningriigisaali. Ida religioone tutvustas õpilastele aga külalisesinejana kooli tulnud krišnaitlik munk Lennart Eistre ehk Lila Shuka-Das.

Kokku külastati 8 erinevat kogudust ning kohtuti klassiruumis 2 külalisesinejaga. Ekskursioonid kogudusehoonetesse ning tutvumised eri usutunnistuste esindajatega andsid hea laiahaardelise ülevaade Eesis tegutsevatest usuorganisatsioonidest. Põhjalikult õpiti tundma ka Haapsalu linna – nii mõnegi hoone puhul olid õpilased tõeliselt üllatunud, et tegemist on kogudusehoone, mitte elumajaga.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Õpilased tutvumas Maarja-Magdaleena kirikuga

8.2.8 11.Ü õpilased tutvumas õigusteadustega

18. mail andis kursuse „Inimene ja õigus” raames üldhariva loengu õigusteadusest ringkonnaprokurör Indrek Kalda. 21. mail tutvusid õpilased Haapsalu kohtumajas toimunud istungitega. Täiendavaid selgitusi jagasid kohtunik Piia Jaaksoo, istungisekretär Gerda Raidla ja prokurör Indrek Kalda.

Loengus andis prokurör Kalda ülevaate Eesti õigussüsteemist, õigusteaduse õppimise võimalustest ja iseenda tööst. Loengu käigus tutvustas prokurör erinevaid kaasuseid. Enim arutelu tekitas kohtuotsus aastast 2015, mille järgi mõisteti süüdistavale KarS § 114 alusel 15-aastane vangistus.

Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumajas õnnestus vaadata kahte erinevat kohtuistungit. Mõlema istungi kohtunik oli Piia Jaaksoo ja sekretär Gerda Raidla. Esimese istungi prokuröriks oli Indrek Kalda. Kohtualune oli noor meessoost isik, keda süüdistati narkootiliste ainete omamises ning tarvitamises. Tegemist oli kriminaalajaga, ent juhul kui konfiskeeritud kanepi hulk oluks 0,12 g võrra väiksem, oluks tegemist väärteoga. Noormehele määrati karistuseks üks aasta tingimisi vangistust 15-kuulise katseajaga.

Teine istung toimus videosilla vahendusel. Prokurör asus Paides, advokaat ja kannatanu esindaja Tallinnas ja kohtunik Haapsalus. Tegemist oli eelistungiga, mille käigus lepidi kokku kohtuistungite toimumise aeg ja täpsustati tehnilisi küsimusi.

Enne istungite toimumist tutvustas kohtuistungi sekretär Gerda Raidla meile kohtumaja. Esimese istungi vaheajal jagas täiendavaid selgitusi Indrek Kalda. Kahe istungi vahepealsel ajal tutvustas oma tööd ja vastas küsimustele kohtunik Piia Jaaksoo.

Õpilased kinnistasid loengu ja kohtumaja külastusega enda seniseid teadmisi ja laiendasid silmaringi. Samuti mõistetakse nüüd paremini kohtuniku töö iseloomu.

Õpilane Tailia Leer: „Mõistsin, et kohtuniku töö on väga vajalik. Samas on see üks raksemaid töid, sest see nõuab väga suurt tähelepanuvõimet, julgust ja vastutust.”

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

11.Ü Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumajas

9. Kooli spordiüritused

9.1 Spordinädal 26.-28. september

Üle-eestilist spordinädalat korraldasid Eesti Olümpiakomitee ja Ühendus Sport Kõigile kolmandat korda. Nädala eesmärgiks oli pakkuda võimalikult paljudele Eesti elanikele toremaid ja positiivseid liikumisega seotud kogemusi. Spordinädal leidis aset kõikides Euroopa Liidu

liikmesriikides. 2017. aasta spordinädala üle-Euroopaline avamisüritus toimus Tartus, 23. septembril Tartu Rattamaratoni raames.

Meie kooli spordinädal algas 26. septembril hommikuse virgutusvõimlemisega kooli aulas. Sama päeva pikkadel vahetundidel võistlesid kõik klassid korvpallivisetes ja rennipallis, kus osales ka õpetajate-koolitöötajate võistkond.

Kehalise kasvatuses tundides jooksid kõik õpilased sügisjooksu Paralepa metsas. Tüdrukud jooksid 1000 m ja poisid 3000 m. Kooli rekordi 1000 m jooksus püstitas 12.SST õpilane Elen Radutski ajaga 4.09. Poistest jooksis kõige kiiremini 3000 m Raul Paju (11.LR) ajaga 13.05. 5. oktoobril toimus spordinädala raames ka orienteerumispäev Paralepa metsas, kus orienteerumisklubi „Okas“ aitas korraldada kogu kooli õpilaste orienteerumisvõistluse.

Leelo Paju, kehalise kasvatuses õpetaja, spordi- ja tervise suuna suunajuht

Rennipall

9.2 Klassidevahelised korvpallivõistlused

28. novembril toimusid klassidevahelised korvpallivõistlused. 10. klasside arvestuses võitis 10.M klass, 11. klasside arvestuses 11.M klass ja 12. klasside arvestuses 12.M klass. Superfinaali võitis 11.M klass. Sopsuvõistluse võitjaks tuli 11.M võistkond.

11.M klassi korvpalli võistkond

9.3 Klassidevahelised võrkpallivõistlused

30. jaanuaril toimusid klassidevahelised võrkpallivõistlused. 10. klasside arvestuses võitis 10.LR klass, 11. klasside arvestuses 11.H klass ja 12. klasside arvestuses 12.SST klass. Superfinaali võitis 11.H klass.

Klassidevahelised võrkpallivõistlused

9.4 LÜGi segavolle

8. märtsil toimusid LÜGi segavolle võistlused, kus osales 7 võistkonda. I koha võitis NG1 ehk Noarootsi Gümnaasiumi 1. tiim. Teise koha saavutas HKHK ehk Haapsalu Kutsehariduskeskus. Kolmandale kohale jäi tiim LÜG&Karl.

9.5 Kevadine spordipäev

4. juunil toimus Haapsalu staadionil LÜGi kevadine spordipäev. Võisteldi 100 m jooksus, kuulitõukes ja kaugushüppes. Lisaks individuaalaladele oli kavas klassidevaheline pendelteatejooks (7 neidu + 7 noormeest) ja jalgpall.

Pendelteatejooksu võitis 11.M klass ja klassidevahelise jalgpalli 10.M klass.

Neidude 100 m jooksu võitis Myrell Kalda (11.LR), II koha sai Susanna Suu (11.M) ja III koha Cärolin Grahv (11.LR). Noormeeste 100 m jooksu võitis Karmo Einmann (11.H), II koha sai Kristofer Kikut 10.LR) ja III koha Joosep Lillemägi (11.LR).

Neidude kaugushüppes tuli võitjaks Reneli Saumets (11.M). Marie Põlluaed (10.LR) sai II koha ja Liisa Sadam (11.M) III koha. Noormeeste kaugushüppe võitis Robin Ulla (11.M). Mario Konks (10.LR) sai II koha ja Karmo Einmann (11.H) III koha

Kuulitõuge 3kg neiud – I koha võitis Marleen Võsa (11.M), II koha sai Liisa Sadam (11.M) ja III koha Reneli Saumets (11.M). Kuulitõuge 5kg noormehed – I koha võitis Rauno Tapner (11.M). II koha sai Kristofer Kikut (10.LR) ja III koha Hain Hansman (11.LR).

Kevadine spordipäev

10. Mälumäng

10.1 LÜGi mälumängusarja I mängu võitis 11.Ü

23. novembril toimus LÜGi mälumängusarja I mäng, kus osales 12 võistkonda.

I koha võitis 11.Ü võistkond, koosseisus Gregor Palmits, Karl Gregor Jakk, Kirke Triin Lembinen ja Vilma Marie Loos. II koha saavutas 10.LR (Märten Mattias Rääli, Siim Luiga, Mario Konks, Mikk Naar). III koha sai 11.LR võistkond (Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi, Kiur Kaljuvee ja Laura Lazarev).

11.Ü võistkond Gregor Palmits, Karl Gregor Jakk, Kirke Triin Lembinen ja Vilma Marie Loos

10.2 Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mängu võitis LÜG 12

29. novembril toimus Haapsalu Põhikoolis Läänemaa koolinoorte mälumängusarja I mäng, mis oli ühtlasi Eesti koolinoorte XV mälumängumeistrivõistluste eelvoor. Kokku osales 22 võistkonda, neist gümnaasiumite arvestuses 7.

Gümnaasiumite arvestuses võitis I koha võistkond LÜG 12, koosseisus Kaarel Koit (12. SST), Kelly-Karen Jõelet, Piia Tomingas, Artur Laursoo (kõik kolm 12.M). II koha saavutas LÜG 10.HLR, koosseisus Arlethe Annus, Jane-Riin Niit, Anni Kallas (kõik kolm 10.H), Carmen-Lii Targamaa (10.LR). III koha sai LÜG 10.LR, koosseisus Siim Luiga, Mario Konks, Märten Matthias Rääli ja Mikk Naar (kõik 10.LR).

Üleriigilisse finaali pääses lisaks võitjale, 12. klassi võistkonnale, punktidega ka 10.HLR võistkond.

Esiplaanil võitjad, võistkond LÜG 12

10.3 LÜGi mälumängusarja II mängu võitis 11.LR

14. detsembril toimus LÜGi mälumängusarja II mäng, kus osales 8 võistkonda.

I koha võitis 11.LR võistkond, koosseisus Joosep Altmets, Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi ja Laura Lazarev. II koha saavutas 10.LR II võistkond koosseisus Mai Britt Meriloo, Marie Põlluaed, Kaari Kargu ja Johanna Jõgi. III koha sai 10.LR I võistkond koosseisus Märten Mattias Rääli, Siim Luiga, Mario Konks ja Mikk Naar.

11.LR võistkond Joosep Altmets, Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi ja Laura Lazarev

10.4 Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mängu võitis LÜG 12

17. jaanuaril toimus Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng. Läänemaa Ühisgümnaasiumisse kogunes 84 mälumängurit ja nende juhendajad. Mängu korraldasid LÜGi ajalooõpetajad Kalle Lõuna ja Karl Hein.

I koha võitis LÜG 12 võistkond koosseisus Kelly-Karen Jõelett (12.M), Kaarel Koit (12.SST), Piia Tomingas (12.M) ja Artur Laursoo (12.M). II koha sai LÜG 10.HLR koosseisus Anni Kallas (10.H), Arlethe Annus (10.H), Jane-Riin Niit (10.H), Carmen-Lii Targamaa (10.LR).

Läänemaa koolinoorte mälumängusarja II mäng

10.5 10.H võitis LÜGi mälumängusarja III mängu võitis 10.HLR

8. veebruaril toimus LÜGi mälumängusarja III mäng, kus osales 7 võistkonda.

I koha võitis 10.HLR võistkond koosseisus Anni Kallas, Jane-Riin Niit, Arlethe Annus ja Carmen-Lii Targamaa. II koha saavutas 11.LR võistkond, koosseisus Joosep Altmets, Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi ja Raul Paju. III koha sai 10.LR II võistkond koosseisus Mai Britt Meriloo, Marie Põlluaed, Kaari Kargu ja Johanna Jõgi.

10.HLR võistkond - Anni Kallas, Jane-Riin Niit ja Arlethe Annus. Pildilt puudub Carmen-Lii Targamaa.

10.6 LÜGi mälumängusarja IV mängu võitis 10.LR, üldvõitja on 11.LR

22. veebruaril toimus LÜGi mälumängusarja IV mäng, kus osales 6 võistkonda.

I koha võitis 10.LR II võistkond koosseisus Kärt Kurisman, Kaari Kargu, Marie Põlluaed ja Johanna Jõgi. II koha saavutas 11.LR võistkond koosseisus Joosep Lillemägi, Karl-Ruuben Kauksi, Laura Lazarev ja Kiur Kaljuvee. III koha sai 11.M võistkond koosseisus Anette Matto, Elis Aksli, Ants Lobjakas ja Eliisbeth Lääne.

LÜGi mälumängu üldvõitjaks tuli 11.LR klass.

10.LR II võistkond Kärt Kurisman, Kaari Kargu, Marie Põlluaed ja Johanna Jõgi

10.7 Maakondliku mälumängusarja võitis 12. klasside võistkond

7. märtsil toimus Noarootsis Läänemaa koolinoorte mälumängusarja viimane mäng. Seekord koostas küsimused ja viis mängu läbi Margus Maiste.

Gümnaasiumite arvestuses saavutas III koha 11.LR võistkond (Joosep Altmets, Karl-Ruuben Kauksi, Kiur Kaljuvee, Laura Lazarev).

Üldarvestuses võitis maakondliku mälumängusarja LÜGi 12. klasside võistkond, koosseisus Piia Tomingas, Kaarel Koit, Kelly-Karen Jõelegt, Artur Laursoo. III koha saavutas 10. klasside võistkond koosseisus Anni Kallas, Arlethe Annus, Jane-Riin Niit, Carmen-Lii Targamaa.

Maakondliku mälumängusarja võitjad Piia Tomingas, Kaarel Koit, Kelly-Karen Jõelett ja Artur Laursoo

10.8 12.H võistkond jõudis mälumängu „Uus hõbe“ finaali

IV üleriigilise gümnaasiumidevahelise Hardi Tiiduse nimelise mälumängu „Uus hõbe“ teemaks oli „Eesti 100 – omariikluse lugu ja loojad“.

Mälumängu „Uus hõbe“ eelvoor toimus 12. märtsil Moodle keskkonnas. Eelvoorus esines edukalt ja jõudis finaali LÜGi 12.H klassi võistkond koosseisus Sirli Leesment (kapten), Marta Velda Loos, Marita Türkson ja Kristiina Liiv.

8. aprillil Gustav Adolfi Gümnaasiumis toimunud finaalis osales LÜGi võistkond koosseisus Sirli Leesment, Marta Velda Loos, Marita Türkson ja Piia Tomingas ning saavutas 11. koha. Kokku osales finaalis 20 võistkonda.

10.9 Individuaalse mälumängu võitis Piia Tomingas

13. märtsil toimus Läänemaa Ühisgümnaasiumi individuaalne mälumäng.

Individuaalse mälumängu võitis 12.M õpilane Piia Tomingas. II koha saavutas Kaarel Koit (12.SST) ja III koha Marie Põlluaed (10.LR). 4. koha sai Joosep Altmets (11.LR), 5. koha Anni Kallas (10.H).

5 parimat mälumängurit esindavad kooli maakondlikul individuaalsel mälumängul.

Mälumängu küsimused koostasid õpetajad Kalle Lõuna ja Karl Hein.

LÜGi individuaalse mälumängu parimad (vasakult) Anni Kallas, Marie Põlluaed, Piia Tomingas, Kaarel Koit, Joosep Altmets

10.10 Läänemaa koolinoorte individuaalse mälumängu võitis Piia Tomingas

26. märtsil toimus Viigi Koolis Läänemaa koolinoorte individuaalne mälumäng.

Gümnaasiumite arvestuses võitis 59 punktiga LÜGi 12.M õpilane Piia Tomingas. II koha saavutas 58 punktiga 10.LR õpilane Johanna Jõgi. III koha sai Marie Põlluaed (10.LR) 55 punktiga.

Johanna Jõgi, Piia Tomingas ja Marie Põlluaed

10.11 Üleriigilise koolinoorte mälumängu meistrivõistluste finaali

Eelvoorude võitjatena jõudsid XV üleriigilise koolinoorte mälumängu meistrivõistluste finaali LÜG 12 ja 10. klassi võistkond.

15. aprillil Viimsi Koolis toimunud finaalis saavutas 12. klassi võistkond Piia Tomingas, Lisett Loderaud, Kelly-Karen Jõelegt ja Kaarel Koit 19. koha ja 10. klassi võistkond 29. koha (Anni Kallas, Arlethe Annus, Jane-Riin Niit, Carmen-Lii Targamaa).

Kokku osales 33 võistkonda.

Piia Tomingas, Lisett Loderaud, Kelly-Karen Jõelegt ja Kaarel Koit

11. Suunapäevad ja -üritused

11.1 Loodus- ja reaalsuund

Nõva õppepäev 18. septembril

Esmaspäeval, 18. septembril toimus LÜGi loodushuviliste õpilaste sügisene väljasõit RMK Nõva külastuskeskusesse. Osalesid kõik 10.LR klassi ja bioloogia praktikumi valikaine õpilased.

Õuesõppe päeva alustasime Veskijärve karjääris, kus meid ootasid RMK loodusgiidid Kersti ja Meigo. 2008. aasta metsatulekahju on avanud vaate ümbruskonna huvitavatele pinnavormidele, mille tekkelugu jääb aastatuhandete taha, kui järv eraldus Litoriiinamerest. Matkasime mööda Läänemaa kõrgemaid liivaluhteid ja saime huvitavaid teadmisi nii taimestiku, loomastiku kui ka seente kohta. Põnevamateks kohatud liikideks olid värv-hernesseed, mis esmapilgul meenutavad mõne looma väljaheidet ja sipelgalõvid ehk sipelgkiilaste vastsed. Retkejuht Meigo selgitas ja näitas õpilastele nõrgkivi, erosiooni mõistet ja seda, mis on triangulatsioonipunkt. Samuti seda, et karjääri põhjas olevad veelombid on inimtekkelised, et luua elutingimused kõrele (juttuselg-kärnkonn) – kõre leviala ongi Lääne-Eestis ning liik on looduskaitse all. Veskijärve karjäär oma suure põlengualaga on hea koht, kus mõelda ja mõtiskleda inimese ja looduse omavaheliste suhete üle. Linnulennult saab Veskijärve luitestikuga tutvuda video vahendusel.

Nõva sadamas Toomanina neemel tervitab kõiki saabujaid rannikumeres lebav 10,5 meetri kõrgune ja 54 meetrise ümbermõõduga neugrund-bretšast koosnev Toodrikivi, mis tekkis Neugrundi meteoriidiplahvatusel tagajärjel 535 miljonit aastat tagasi. Kui meie tuulisesse sadamasse jõudsime olid bretšal puhkamas kormoranid, rannas käies vaatasime üle kõik Läänemere karbid ja kes tahtis, sai proovida kuidas maitseb mõrkjas merikapsas. Õpilastele näidati ka sadamas seisva paadi põhjale kinnitunud võõrliiki – tõruvähki. Lisaks bretšadele tuletasime meelde, mille poolest erineb tardkivim (graniit) moondekivimist (gneiss) – liustikujää jäänukid (rändrahnud) rannal võimaldasid väga hästi erinevusi leida/määrata.

Nõva külastuskeskuses vaatasime filmi „Maa, mis tõuseb merest”, tutvusime näituste ja väljapanekutega. Õpilastele olid üles seatud mikroskoobid, et uurida liike. Geoloogilised mõisted (meteoriidikraater, kanjonorg, sete, kivistis jpm) said samuti meelde tuletatud ja selgeks õpitud.

Lõpetuseks tegime väikese jalutuskäigu Allikajärve ehk Tantsujärve äärde ja Peraküla randa. Peraküla rand on kuulus oma laulvate liivade, puhta mere ja erinevat tüüpi luidete poolest. Rusked luided rannas kostitasid meid mahlakate, kuid omapärase maitsega kukemarjadega. Perakülas on looduslikult „esindatud“ kõik luidete kujunemise etapid – eelluide, valge luide, ruske luide, metsastunud luide ja hall luide). Allikajärve tekkelugu (jäänukjärv) on Loode- ja Lääne-Eesti rannikutele omane nähtus. Julgemad said proovida, kuidas on tunne seista õõtsikul. Oma päeva lõpetasime peatusega Läänemaa suurimal karstialal – Salajõel.

Päeva õnnestumisele aitasid kaasa kõik kaasasolnud tublid õpilased, kes olid aktiivsed küsijad ja kaasamõtledjad. Peame siinkohal kindlasti kiitma ka ilma, mis jättis meid sellel päeval kuivaks vaatamata väga ähvardavale ilmataatele! Tore päev sai teoks tänu KIKi rahastatud projektile „LÜGi loodussuuna õpilaste õppekäigud 2017/2018“.

Õpetajad Imbi Raudkivi ja Mall Vainola

Nõva õppepäev

RMK preemiareisil käisid 11.LR ja 12. klasside M2 õpperühm

25. septembril sõitsid 11.LR ja 12. klasside M2 õpperühma õpilased preemiareisile Kabli RMK külastuskeskusesse. Nemad olid tublid RMK metsaviktoriinil 2017 kevadel – 11.LR klass 3. koht ja 12. klasside M2 õpperühm 6. koht gümnaasiumite arvestuses. Õpilased said tasuta loodusõppeprogrammi ja bussitranspordi.

Õpilastega tegelesid keskuse retkejuhid. Viie tunni jooksul viibisid õpilased looduses ja nautisid imeilusat ilma – päikekese käes oli õhutemperatuur 21 kraadi. Päeva tegevused olid jagatud kolme ossa – rabamatk Tolkuse rabas, Kabli linnujaama külastus ja ornitoloogide tööga tutvumine (teel sinna läbisime rannaniidu) ning külastuskeskuse tegevusvõimalustega tutvumine. Õpilasi saatsid õpetajad Mall Vainola, Maret Järveots ja Imbi Raudkivi.

Rannamõisa-Luitemaa hoiuala õpperaja alguspunktist suundusime rabamatkale „Üle luite rappa”. Teel rabasse selgitati õpilastele Eesti kõrgeimate luidete tekkelugu, inimõju tagajärgi, liikide leviala jpm. Nägime kivisisalikku ja sipelgalõvi. Rabas määrasime sootaimi, tuletasime meelde soo arenguetapid, uurisime raba nimede lugu (legendid).

Keskuses vaatasime näitusi ja õpilased said osaleda linnutundmise viktoriinis. Kabli linnujaamas ootas meid üllatus, sest ornitoloog rõngastas parajasti Eesti kõige pisemat lindu – põialpoissi, tema kaal on vaid 5g. Nägime, kuidas ja millega linde rõngastatakse. Kuna oli väga ilus ilm, siis lendas seal väga palju putukaid ja erinevaid kiililiike – sattusime nn kiilirändesse. 26. septembril registreeriti Kablis 60. kiililiik (lõunakõrsik).

Alljärgnevalt kirjutab oma reismuljeid 11.LR õpilane Aveli Meeles:

„Esmaspäeva hommikul, kell 8.15, startisime kooli eest oma preemiareisile. Esimene peatus oli Tolkuse rabas, kus meid jagati kahte gruppi, et rada läbima minna.

Kõigepealt tutvustati meile natukene üldiselt seda kohta ja räägiti, kuidas hoiuala oma nime sai. Seejärel asusime rajale. Pidime minema kõigepealt trepist alla ja siis jälle üles. Peatusime imeilusas palumetsas, kus giid rääkis selle ajalugu (et männid on inimesed istutanud jne). Tegime pilte ja liikusime edasi. Tee peal tutvusime erinevate seente ja samblikega. Jõudsime Tornimäele, kus asus kõrge vaatetorn, kuhu otsa minnes nägi Kihnu saart. Ülevalt oli kõik väga ilus, taaskord oli aeg pildistamiseks ja lihtsalt ilusa Eestimaa imetlemiseks.

Seejärel liikusime edasi ja jõudsime rabasse. Nägime erinevaid taimi nt pohli, kukemarja ja huulheina. Jõudsime rabajärve äärde, kus meile räägiti selle koha ajaloost ja nime saamisest. Vaatepilt oli imeilus.

Pärast raba nautimist läksime tagasi raja alguspunkti ja saime kokku taas teise grupiga. Istusime bussi ja sõitsime RMK Kabli külastuskeskusesse. Seal oli meil lõunapaus.

Pärast seda tutvustati meile külastuskeskust. Meile räägiti erinevatest lindudest ja nende rõngastamisest. Mängisime ka linnuviktoriini.

Seejärel, taaskord kahes grupis, liikusime edasi Kabli linnujaama. Seal oli inimene, kes linde rõngastas, hetkel kui sinna jõudsime oli ta just rõngastanud ära ühe põialpoisi. Siis rääkis ta kuidas linde rõngastatakse ja milleks see vajalik on.

Peale seda, oligi meie reis lõppenud ja istusime bussi ning hakkasime kodu poole sõitma. Ilmaga vedas meil väga, kuna päike teeb kõik asjad ilusamaks ja looduses olemise veel toredamaks. Loodus oli seal imeilus, käisime kohtades, kus me varem käinud polnud ja seltskond oli ka vahva – nii et oli üks tore ja kasulik preemiareis!”

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

RMK preemiareis Kablisse

Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurss

22.-27. septembril toimus Tallinnas EL noorte teadlaste konkurss. Üritust korraldas Eesti Teadusagentuur koostöös Euroopa Komisjoni ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

Algselt oli huvilisi kuus, aga 24. septembril sõitsid kolm meie õpilast üritusele eesmärgiga õppida uurimistöö kohta ning saada kogemusi esinemise ning töö sisulise poole osas.

Alljärgnevalt annavad Aveli Meeles (11.LR kl), Kirti Kristi Viidas (11.LR) ja Estin Engbusk (11.M) ülevaate oma päevast.

„Kuulsime sellest õpetaja Imbi Raudkivi käest ning see tundus põnev ja huvitav, kuna ka meil endal uurimistöö vaja teha ning lootsime sealt kasulikku informatsiooni saada. Konkurs toimus SpaceX Ülemiste Citys.

Hommikul bussis arutledes arvasime, et üritusel on väga palju rahvast. Meile üllatuseks oli kohale jõudes rahvast väga vähe. Saime registreerimislauast endale käepaela ning majajuhi (kaardi), mille järgi oli kergem liigelda ja süsteemist aru saada. Igal tööl oli oma boks, kus olid suurelt seinal plakatid, mille peal oli kirjas töö nimi, tööprotsessi eesmärgid ja hüpoteesid, töö käik ja kokkuvõte/analüüs. Töid oli 38. erinevast riigist. Uurimistöid esitleti inglise keeles ning meie jaoks osutus see ka kõige raskemaks osaks selle päeva jooksul, kuna oli palju spetsiifilisi sõnu, millest oli raske aru saada.

Rääkisime erinevate inimestega ning tutvusime lähemalt nende töödega. Esimene tüdruk, kelle juurde läksime oli eestlane Brita Laht. Tema teemaks oli „Tärglist sisaldava Maxima komposteeruva kilekoti materjali ja kolme uudse LDPE ning tselluloos-stearaadi komposiidi anaeroobne lagunemine aktiivmudas”. Läksime just esimesena Brita juurde kuna arvasime, et eesti keeles oli lihtsam rääkida ja aru saada, mis siin üritusel üldse toimub ja mis tehakse.

Käisime veel ühe eestlase juures ja siis ühe Hispaania tüdruku juures, kelle tööks oli „Uuring barokkmuusika mõjust keskendumisvõimele: kas „Talv“ Vivaldi „Nelja aastaaja“ tsüklist suudab õpilaste tähelepanu parandada?“. See töö oli meie jaoks väga huvitav. Tal olid suured ja värvilised plakatid, hästi arusaadav tekst, tal olid oma teema kohta rinnamärgid ja veel voldik, kus oma tööd kirjeldas.

Meile jäi ka silma Suurbritannia poiste töö, mis oli seotud lindudega ning nende värvi tajuga. Täpsemalt uurisid nad, kas lindudel on ka lemmikvärv. Nendega lähemalt juttu me teha ei saanud, kuna neil oli pidevalt tegevust.

Pärast seda, kui olime seal tööd ära vaadanud ja erinevate inimestega suhelnud, läksime KUMUusse. Kuna meil olid konkursi käepaelad, saime sooduspiletid. Me keegi ei olnud seal enne käinud ja see oli meie jaoks tore kogemus. Viiekorruselises muuseumis oli vaadata väga

palju ning me kõik nautisime seda aega seal! Igal korrusel olid erinevatest ajastutest kunstiteosed ja pildistasime ka meile huvi pakkuvaid töid.

Jäime oma päevaga väga rahule, oli tegus ja produktiivne pühapäev! See oli meile kasulik just meie enda tööde pärast, nägime kuidas oma töid esitleda ning kuidas teha ja rääkida oma tööst sellise huviga, et seda huvi ka teistes tekitada!“

Tüdrukud jagasid oma tähelepanekuid ja näpunäiteid edasi oma klassides.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Kirti Kristi Viidas, Aveli Meeles ja Estin Engbusk Euroopa Liidu noorte teadlaste konkursil

Loodus-reaalsuuna 10. klass külastas 24. novembril Tallinna Tehnikaülikooli, Mektoryt ja Robotexi

Tallinna Tehnikaülikoolis tutvustas koolikoostöö koordinaator Keiu Org meile Tallinna Tehnikaülikooli õppimisvõimalusi ning tudengielu põnevaid ning värvikaid külgi. Saime ülevaate Campusest ning isegi stipendiumite ja toetuste taotlemise süsteemist. Peale tunniajalist infoküllast loengut marssisime kommid põses ja infovoldikud näpus Mektorysse. Mektorys jagati meid kahte rühma ning majaringkäik võis alata. Saime piiluda nii erinevatesse tööruumidesse ja laboritesse ning isegi sauna. Nägime, kuidas toimib kütte- ja ventilatsioonisüsteem ning millised on ohutud puidutöötlemise seadmed. Kuulsime Foxcademy noore ning hakkaja töötaja kiiret ja innustavat firmatutvustust ning uurisime virtuaalreaalsust.

Seejärel siirdusime bussidega Piritale, kus toimus Robotex 2017. Peale pisikesi viperusi nutipiletitega saime tutvuda messimeluga. Osad siirdusid kohe võistlusalale, kus toimusid erinevad robotite vahelised jõukatsumised. Teine osa hakkas uurima erinevaid väljapanekuid ja põnevaid katseid. Aeg möödus mõnele kiiresti, teine aga ootas, millal saaks juba koju liikuda. Üldiselt oli päev kiire ning infoküllane.

Kadri Mitt, matemaatikaõpetaja, loodus-reaalsuuna suunajuht

Loodus-reaalsuuna suunapäev

Kevadine linnuelu Matsalus

28. mail külastas 11.LR klass Matsalu Rahvusparki ja osales õppeprogrammis „Kevadine linnuelu Matsalus“. Õppepäeva eesmärgiks oli näha, kuulda ja õppida Matsalus võimalikult palju erinevaid linnuliike.

Alustasime päeva Penijõe matkarajal, kus kõigepealt tervitasid meid sääsed. Penijõe pargis nägime ja kuulsime esimesi linde: karminleevikesi, linavästrikke, ööbikuid ja käosulaseid. Enne rajale jõudmist nägime toonekure pesa, kus tõenäoliselt olid pojad koorunud aga nii väikesed, et neid ei õnnestunud näha ei palja silmaga ega ka binokliga. Prandi oja kaldal edasi liikudes kuulsime ja nägime kiivitajaid, kes on väga elavad, liikuvad ja häälekad linnud. Karjamaal uudistasime üksteist vastastikku šoti mägiveistega.

Penijõe vaatetornist saab hea ülevaate roostunud rannaniidust. Korraks õnnestus näha ka roolorkulli roostiku kohal tiirutamas. Kõige valjemini tegid hääli erinevad roolinnu perekonna liigid. Tagasiteel oli võimalik näha ja tutvuda taimedega: keskmine teeleht, aed-hiirehernes, mitmeõieline kuutöverohi, kollane võhumõök.

Ohustatud liikide taastamis- ja rehabilitatsioonikeskuses, mis samuti asub Penijõel, nägime juttself-kärnkonna ehk kõre kulleste kasvatamise basseine.

Looduskeskuses vaatasime Arne Aderi, Sven Grünbergi ja Fred Jüssi koostöös valminud esitlust Matsalu seitsmest aastaajast, mis olid seostatud erinevate linnu- ja loomaliikidega. Slaidiesitluse imeilusad pildid tutvustavad paljusid erinevaid ränd- ja pesitsevaid linnuliike ja on suurepärane võimalus uute liikidega tutvumiseks. Päeva lõpuks vaatasime üle looduskeskuse püsiekspositsiooni ja õpilased täitsid loodusprogrammi töölehe.

Kokkuvõtteks saab kindlasti väita, et sellise õppeprogrammi läbimine on igati tore lisavõimalus tavapärase õppetöö huvitavamaks muutmisel. Oleme tänulikud Matsalu loodusgiidile ja Keskkonnainvesteeringute Keskusele, kes rahastas Läänemaa Ühisgümnaasiumi projekti „LÜGi loodussuuna õpilaste õppekäigud 2017/2018“.

Õpetajad Maret Järveots ja Mall Vainola

11.LR Matsalus

11.2 Majandussuund

11.M õpilased andsid tundi 10.M õpilastele

8. septembril olid 10.M klassi majanduse aluste tunnis viis 11.M klassi õpilast – Viktoria Joonasing, Kärt Vassar, Brita Lubi, Elis Aksli ja Jarita Maaria Rintamäki.

Tunni läbiviimisel tutvustasid nad majandussuuna õpiväljundeid ja võimalusi õppetöö mitmekesistamiseks. Lisaks tõid nad välja oma kogemuste põhjal erinevate projektide ja kursuste õppesisu, kasutegurid ja arutlesid koos tekkinud raskuste üle. Kui ülevaade oli antud, toimus arutelu, 10. klassi õpilased said küsida ja diskuteerida.

Jarita Maaria ja Elis tutvustasid õpilasfirma programmi, JA Eesti tegevussuundi ning rääkisid oma loo ÕF „Meraky” tegevustest aasta jooksul. Brita ja Kärt tutvustasid õpilasfirma alustamise programmi Hakkaton ning rõhutasid seejuures, kui oluline on koostöö ning suhtlemine. Viktoria, Kärt ja Brita tutvustasid Bright Minds koolitusprogrammi.

Kõlama jäid mõtted:

- haarata tuleb kinni võimalustest, mida nii koolis kui kooliväliselt pakutakse – kaotada ei ole võimalik, pigem võita;

- erinevad programmid/projektid/õppekäigud rikastavad silmaringi, on õpetlikud ja pakuvad võimalusi, mida tavaline koolitund ei pruugi pakkuda;
- tuleb end proovile panna, see on edasiviiv jõud;
- koos tegutsemine õpetab märkama.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

11.M õpilased 10.M klassile tundi andmas

HAKKATON 2017

Mis see on? – õpilasfirma alustamise üritus.

Kus toimus? – Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumis.

Sihtgrupp? – gümnaasiuminoored ja kutsekoolide õpilased üle Eesti.

Millal toimus? – 15.-17. september 2017

Korraldaja? – JA Alumni Estonia.

LÜGist osalesid 3 10.M klassi õpilast – Maria Palk, Mihkel Kurisman ja Rasmus Valdmann.

Õpilaste mõtted:

Mihkel: „Käisin 15.-17. septembril Hakkaton 2017 üritusel. Algul kahtlesin veidi, kas tasub minna või mitte. Kohale jõudes sain aru, et muretsesin tühja. Hakkaton on õpilasfirma alustamise üritus, kus 48 tunni jooksul aitavad mentorid ja õpilasfirma programmi vilistlased leida osalejatel jätkusuutlikud äriideed, moodustada nende elluviimiseks vajalik meeskond ning

teha esimesed sammud oma toote või teenusega turule jõudmiseks. Inimesed, mentorid ja ettevõtjad olid väga toredad.

Üritusel olles sain väga palju kogemusi: ettevõtlikkusest, õpilasfirmadest, esinemistest, turu-uuringu korraldamisest, finantsplaneeringu tegemisest jne.

Sellelt ürituselt saab eluks tohutu kogemusepagasi kaasa. Soovitan kõigile, kes tahavad saada uusi kogemusi ning mingit aimu õpilasfirmade algatamisest ja ettevõtlikkusest.”

Rasmus: “Käisin Pärnus Hakkatonil. Alguses mulle meeldis mõte sinna minna väga, aga kohale jõudes mulle hakkas tunduma, et ma ei ole õiges kohas ja tahaks koju tagasi... Mida me seal üldse tegime? Tegime grupitöid, individuaalseid töid, sõime, genereerisime ideid, tegime turu-uuringut, otsisime kampa, kellega koostööd teha, olime öö-läbi üleval, mõtlesime ja arendasime oma toote ideed, mängisime kaarte ja puhkasime korraks, siis õppisime, kuidas käib pitchimine ja lõpuks proovisime ise ka selle läbi teha. Harjutasime publiku ees esinemist ja proovisime vastu pidada, kui olime väsinud. Kokkuvõtteks niipalju, et saime ülilpalju targemaks ja mina isiklikult sain julgemaks. Olen õnnelik, et ma ikka läksin sinna ja kindlasti soovitan ideed juba varem mõelda, enne kui te sinna jõuate. Soovitan ka padi ja hambahari kaasa, mitte nagu mina.”

Maria: „Hakkatonile minnes olin pisut seguses, sest mul ei olnud valmis veel oma äriideed. Hiljem tagasi mõeldes võingi öelda, et kui sul ideed sinna jõudes veel ei ole, on pisut raske teistele järele jõuda, kuid siiski võimalik, sest mentorid on alati valmis aitama. Õhkkond seal oli väga sõbralik ja avatud, isegi natuke „mitte eestlaste moodi” – polnud mingit võõrastamist ja suhtlus sujus hästi, kõik aitasid alati nii, kuidas oskasid (idee ja arendusega jne). Päevad olid pikad, magada kokku saime umbes 4,5 h, aga see mõtete genereerimist ei häirinud.

Soovitan kindlasti kõigil, keda õpilasfirma loomine huvitab, sellel üritusel osaleda. Hea kogemus ja kindlasti midagi, mis jääb meelde veel väga kauaks.”

Ja juba esmaspäeval, 18. septembril, olid Maria, Mihkel ja Rasmus majanduse aluste tunnis oma kogemusi jagamas klassikaaslastele – ette oli valmistatud ülevaade Pärnus toimunud üritusest.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Hakkaton 2017

10.M õpilastel majanduse tund INNOKAS

15. septembril kell 12.40 kogunesid 10.M õpilased koolimajas ja võtsid suuna Uuemõisa poole – Innovatsioonikeskus INNOKAS on kolunud avaramatesse ruumidesse. Nimelt toimusid seal kaks majanduse aluste koolitundi. Õpilastega tegelesid Angela Leppik, INNOKA juhataja, ja Cynne Pöldäär, Läänemaa Arenduskeskuse ettevõtluskonsultant.

Ülevaate õpilasfirmade (ÕF) tegevusest ja ÕFi programmist andis Angela Leppik. Juttu oli ÕFi liikmetest, ajagraafikust, programmi alustamisega ja lõpetamisega seotud aruandlusest jpm. Õpilased nägid varasemate aastate ÕFide tooteid. Leppik vastas noorte küsimustele. Ettevõtlikkusest ja ettevõtluse võimalustest/trendidest Läänemaal ja Haapsalus, maailmas kõneles Cynne Pöldäär. Koos õpilastega arutades said õpilased vastused tekkinud küsimustele. Sirutuspausi ajal oli võimalik tegeleda robotitega – huvilised olid nii poisid kui tüdrukud.

Tagasisidena on õpilased märkinud, et tunnid koolimajast väljaspool on inspireerivad, lubavad raamidest välja minna ja kuuldu/nähtu kinnistub paremini.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

10.M tund Innokas

Külalislektor majandusklassidele

Ettevõtlikkus Kooli projekti ja ettevõtlusnädala raames külastas kolmapäeval, 4. oktoobril meie kooli Kristjan Sinisoo (SIROWA AS). Kohtumine toimus aulas teise tunni ajal ja sellel osalesid majandusklasside õpilased.

SIROWA TALLINN AS esindab Eestis eksklusiivseid kosmeetika, juuksehooldusvahendite, ravimite ja parfümeeria brände (MaxFactor, Kanebo, Dr Wolff jne). Ettevõttes on tööl 100+ inimest, sidemed on kaheksa riigiga. Kristjan Sinisoo on ettevõtte juhatuse liige.

Õpilastele jagas lektor oma ettevõtjaks saamise kogemusi ja andis ülevaate oma senisest töökogemusest. Ta on näiteks olnud Hansapanga ja Kristiine keskuse loomise juures jpm. Noortele rõhutas lektor, et tuleb tegutseda ja tegeleda sellega, mis rõõmu pakub. Tuleb huvi tunda ja edasi liikuda – magavale kassile hiir suhu ei jookse. Olukordadele/probleemidele

lahenduse otsimine võib viia väga lihtsate lahendusteni, tuleb ainult tegutseda ja olla uudishimulik.

Loenguteemadest jäid kõlama järgmised mõtted:

- Ära virise/ära ütle, mis on valesti, vaid paku lahendusi.
- Ära jäta “asju” vedelema/tegemata.
- Õpi keeli.
- Rända ja õpi maailma tundma.
- Keskendu sellele, mida saab teha, mitte mida ei saa teha.
- Keel aitab mõista kultuuri.
- Ole aktiivne.

Loengu lõpus said õpilased esitada küsimusi – seda ka tehti. Oli väga õpetlik kohtumine ning lektor kiitis meie õpilasi ning imetles koolimaja.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Majandusklasside kohtumine Kristjan Sinisooga

Meie õpilased Lääne-Nigula inspiratsioonipäeval mentoriteks

5. oktoobril toimus Lääne-Nigula valla põhikoolide õpilastele ettevõtlusnädala raames inspiratsioonipäev „Avan ukсед”. Päeva tegevusi modereeris Harald Lepisk ja koordineeris Läänemaa Arenduskeskuse konsultant Tiina Ojamäe.

Meie kooli viis ettevõtlikku tüdrukut 11. majandusklassist sõitsid neljapäeva hommikul bussiga Taeblasse, et olla mentoriteks ja abilisteks. Idee sündis augustikuus ettevõtlus- ja majandusõpetajate kokkusaamisel, kus Tiina Ojamäe inspiratsioonipäevast rääkis. Õpetaja Imbi Raudkivi rääkis oma õpilastele võimalusest ja käed „said löödud”.

Taeblass käisid Viktoria Joonasing, Elis Aksli, Jarita Maaria Rintamäki, Brita Lubi ja Kärt Vassar. Koos panid nad kokku ettekande, mis kajastab möödunud aasta ettevõtmisi ja kogemusi – õpilasfirma „Meraky”, Hakkaton 2016 Pärnus ja Bright Minds äriideede konkurs 2106 koolinoortele. Tüdrukud said igaüks inspiratsioonipäeval ka sõna võtta/ettekande teha ja vastasid moderaatori küsimustele.

Aga suurema osa päevast said meie õpilased olla mentoriteks nelja põhikooli õpilastele, keda oli Taebla kultuurimajja kogunenud üle 100. Nende sõnul oli kogu päev huvitav kogemus, eriti meeldis neile mentoriks olemise töö.

Tüdrukud on kirjutanud:

Brita: „*Huvitav kogemus oli olla mentor.*”

Kärt: „*Noortel olid lähedad ideed, minu meelest olid nad ikka palju aktiivsemad kui meie, nende mõte liikus paremini.*”

Elis: „*Väga tore oli, uus huvitav kogemus ja meie Jaritaga saime tuttavaks (ja nende mentoriks olla) väga toredate ja ettevõtlike tütarlastega – nii et igati korda läinud päev.*“

Jarita Maaria: „*Üritus oli asjakohane ja hästi korraldatud (kiitus suurepärasele koordinaatorile) Mulle väga meeldis see, et kõik kohaletulnud olid osavõtlikud ja aktiivsed. Tore, et saime neid ideede arendamisel toetada ja nõu anda.*”

Viktoria: „*Osalesime Elise, Jarita, Brita ja Kärdiga Lääne-Nigula ettevõtluspäeval. Meile anti võimalus rääkida põhikooli noortele oma kogemustest Hakkatonil, õpilasfirma ja Bright Mindsil ning olla mentoriteks noortele. Selgus, et see on Bright Mindsile sarnane üritus, mille*

jooksul noored mõtlevad välja oma äriideed ning lihvivad neid koolitusprogrammi jooksul, lõpus toimub finaalüritus, mille jooksul selguvad võitjad, kes saavad preemiareisi Soome. Esineda oli minu jaoks raske üle pika aja, kuna auditorium oli üpris suur, aga oli soov tutvustada Bright Mindsi kui kvaliteetset üritust, millel võiksid noored samuti osaleda. Päeva läbiviija küsis esitluse lõpus küsimusi, mis panid mõtlema. Muidu oli moderator väga positiivne, jagas kogemusi ja oli täis energiat, mis ei lasknud magama jääda ... Peale esinemist noored brainstormeersid ning mõtlesid välja äriideid, peale mida me käisime ringi ja abistasime noori. Noortel oli mitu huvitavat ideed, mis on ka meil tekkinud: automaatustega prügikastid, kõlaritega padjad ning ka muud huvitavad mõtted nagu telefonikorpused meigisahtliga või mullamuttide tapmise käsiraamatud. Peale oma idee läbitöötamist said noored oma ideid esitada. Päeva läbiviija kasutas ka mitu huvitavat ülesannet, millest kõige huvitavamaks minu jaoks osutus pildimäng. Me valisime pildi ja pidime müüma midagi, mis oleks seotud selle pildiga. Mäng seisnes selles, et me pidime võimalikult palju oma toodet/teenust müüma, aga ise saime osta ainult 5 asja. Mängu lõpus tutvustati ideid, mida müüdi kõige rohkem. Väga asjalik päev!”.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Lääne-Nigula inspiratsioonipäeval

12.M õpilased suunapäeval Pärnus

14. novembril käisid 12.M klassi õpilased suunapäeval Pärnus. Alustasime sõitu Pärnusse 8.10 ja tagasi Haapsallu jõudsime 17.00.

Eeltööna kodus tutvusid õpilased õppepäeva ettevõtetega, tegid endile selgeks ettevõtete tausta jms, mõtlesid valmis oma küsimused ettevõtjatele esitamiseks. Kokkuvõtted ja analüüsi teevad õpilased järgmises ainetunnis, toetuvad materjalile, mida üles kirjutasid ja kuulsid, samuti küsitud küsimuste vastustele.

Kell 10 kohtusime Pärnu Kutsehariduskeskuses (PKHK) karjäärinõustaja Kersti Oksaarega, kes andis ülevaate PKHKist ja muuhulgas tutvustas kooli õppevõimalusi. 10.30 jagunesid õpilased kolme gruppi – need, kes olid huvitatud töökodade tööst; teised, kes soovisid näha, kuidas käib õppetöö teenindusosakonnas (juuksurid, kosmeetikud jne) ja kolmas grupp sai ülevaate kooli õppehoonetest ja üldisest logistikast.

11.20 sõitsime edasi tootmisettevõtete turile, nendeks olid ECOBIRCH AS ja WENDRE AS. Kuna ettevõtted seadsid piirangud rühma suurusele, siis võtsid õpilased loosi, kumba ettevõttesse nad lähevad.

11.30 kohtus esimene grupp Ecobirch AS vastuvõtja Gert Rahneliga ja liikus tehase territooriumile tutvumiskäigule. Kõigepealt tutvusid õpilased tehase tootmisüksustega ja nägid protsessi algusest lõpuni: palgitöötlus, saematerjali valmimine, kuivati, lõpptoote valmimine. Ecobirch valmistab kliendi tellimusel eri mõõtudega liimpuitkilpe (kasest ja männist) mööblitööstusele (töötasapinnad), ehitusmaterjali müügikettidele. Väärindatakse kodumaist toorainet, eksporditurg on suur (USA, Hiina jne), tootmismahu poolest on ettevõtte Baltimaade suurim.

Protsessi käigus selgitati õpilastele, mida üks või teine masin teeb, mis on ühe või teise protsessi eeltöö ja tulemus. Ringkäigu lõpetasid õpilased tehase kontoris, kus said veel küsida ja arutleda.

11.40 sõitis teine rühm edasi Wendre AS tootmisüksuse juurde, kus kohtuti esindaja, Merle Holtsmanniga. Õpilased jagunesid kahte rühma, tutvusid ringkäigul tootmisprotsessi lülidega. Wendre AS on Euroopa üks suurimaid vooditeksiilide tootjaid – tekkide/patjade tootmine ja eksport. Viimastel aastatel on kontsern oma tootevalikut oluliselt laiendanud – madratsid,

meditsiinitooted, pehme mööbel. Vabrikud on lisaks Eestile veel Hiinas, Venemaal, Poolas ja Soomes, müügiesindused aga üle Euroopa.

13.00, peale tootmisettevõtte külastust, viis buss õppereisijad kesklinna, tutvuma teenindustettevõttega. Õpilased said ülesande külastada MTÜ Maarja-Magdaleena Gildi Pärnu vanalinnas. Iga õpilane pidi leidma seal oma sobivad ettevõtted/ettevõtjad ning kaardistama kliendi teekonna selles ettevõttes. Selleks said õpilased märksõnapõhise töölehe.

Maarja-Magdaleena Gildi sai septembris 10-aastaseks. Ühing on loomekeskus, mis ühendab käsitöölised, rakenduskunstnikud. Ühenduses on kümneid loometubasid, nt vaasikoda, klaasikoda, potitehas, paberikoda, savikoda, joogakoda, villapiltide tuba jpt.

15.30 alustasime tagasisõitu koju. Koduteel andsid õpilased elektroonselt ka tagasiside õppepäevale.

Õppepäeval osalesid lisaks 12.M õpilastele ka Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased ning nende õpetajad Ülle Moks ja Pille Nool.

Õppepäeva teokssaamist toetas Läänemaa Arenduskeskus ja koordineeris Cynne Pöldäär.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

12.M suunapäeval Pärnus

11.M õpilaste suunapäev Tallinnas

19. detsembril sõitsid 11. majandusklassi õpilased Tallinnasse suunapäevale. Päeva tegevused jagunesid kolme ossa.

Esimesena külastasid õpilased ettevõtet Äripäev AS. Meid võttis vastu Meelis Mandel, Äripäeva peatoimetaja. Esmalt tutvustas ta ettevõtte töökeskkonda, tegime ringkäigu tööruumides ning vestlesime töötajatega. Seejärel kogunesime koosolekute ruumi. Meelis Mandel andis ülevaate organisatsioonist – tegevusvaldkonnad, tooteportfell, reklaam, põhiväärtused, töötajad jpm. Õpilastel oli tarvis saada vastused töölehele, seega said nad koosolemisel küsida vajalikku infot ning täita töölehti.

Järgmisena sõitsime Kristiine Keskusesse, kus õpilased jagunesid rühmadeks/paarideks. Iga rühm pidi 1,5 tunni jooksul leidma ühe teenindusettevõtte (vaba valik) ning kaardistama klienditeekonna – ettevõtte tegevusvaldkond, kuidas klient ettevõtte leiab (viidad jms), andma hinnangu nii välisele kui sisemisele keskkonnale ning kuidas kliendiga suheldakse/kuidas vastu võetakse. Samuti oli tarvis vastavalt ettevõtte tegevusele leida võimalus küsida töötajatelt küsimusi.

Päeva viimased kaks tundi olime Tallinna Tehnikakõrgkoolis (TTK), kus meid võttis vastu ehitusteaduskonna õppejõud Anneli Ramjalg. Külastuse kava sisaldas lisaks ringkäigule koolis ka nelja töötuba erinevates laborites. Virtuaalreaalsuse laboris selgitas ehitusinstituudi direktor Martti Kiisa õpilastele labori tööd (ehitus- ja kandekonstruktsioonid, -mudelid) ja seotust ettevõtetega. Õpilased said vaadata mudeleid stereoskoopilstena (3D) ja nendes ringi liikuda.

Rõiva- ja disainiinstituudi töötoas tutvuti kehaskänneriga/mittekontaktse mõõtmistega. Külastasime ka Formula Student meeskonnatöö töötuba, kus tudengid ehitavad võistlusvormelit. Elektritehnika töötoas said õpilased ise skeemi abil kokku panna vooluringi, katsetada äikest.

Oliver Kallas, ettevõtluskeskuse juhataja, rääkis õpilastele, millega tegeleb ettevõtluskeskus (TTK struktuuriüksus) – ettevõtete ja kõrgkooli vaheline teadustegevuse koordineerimine, tehnilis-tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamiste koordineerimine, uute ettevõtete loomisele kaasaaitamine.

Kokkuvõtvalt oli suunapäev mitmekesine, huvitav, väga informatiivne – nii arvasid õpilased. Õppepäeva toimumist toetas Läänemaa Arenduskeskus.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

11.M suunapäev Tallinnas

Tartu suunapäev 10.M klassile

10. mail sõitsid 10. majandusklassi õpilased suunapäevale Tartusse. Väljasõit Haapsalust oli kell 6.00. Õpilasi saatsid õppepäeval õpetajad Embi Hunt ja Imbi Raudkivi ning Angela Leppik INNOKAST (koostööpartner). Õppepäeva sihttegevõtted olid kaks organisatsiooni – AHHA teaduskeskus ja Aparaaditehas.

AHHA teaduskeskuses võttis meid vastu juhatuse esimees Andres Juur. Tema tegeles õpilastega kaks sisutihedat tundi, alustasime „tagatubades” nõupidamiste ruumis. Eesmärgiks oli õpilastel saada ülevaade, kuidas organisatsioon toimib, millega tegeleb ja kuidas end positioneerib, millised on vajalikud eeldused tööle kandideerimisel, millised on juhtkonna ja töötajate koostööniivid, turunduse ja kommunikatsiooni eesmärgid, praktikavõimalused jpm. Käsitletud teemad olid seotud V perioodil käimasoleva turunduse kursusega, seoseid leiti ka varasemate ettevõtlaste kursustega. Andres Juur kaasas õpilased arutelusse, mille käigus leiti

vastused õpilaste küsimustele (tööleht). Lisaks loengule/arutelule tehti õpilastele keskuse „tagatubadesse/töökodadesse” majatuur, kus õpilased nägid eksponaatide laoruume (logistika) ja ka tööruume (atraktsioonide ehitus jms). Samuti said õpilased võimaluse huvi korral külastada keskuse näitusi ja osaleda/uurida väljapanekute võimalusi.

Tagasisidena ütlesid õpilased: *„Oli väga huvitav ja üldse ei olnud igav; hariv ja silmaringi avardav; põnev oli kuulata, millised on ettevõtte põhiväärtused – pani mõtlema; hea näide logistika vajalikkusest („telgitagused”); kollektiiv/tiim töötab väga hästi ja töökorraldus on paindlik...”*

Peale lõunapausi suundusime Aparaaditehasesse, kus meid võttis vastu tehase tegevjuht Erki Pruul. Tema suunamisel möödusid ligi kaks tundi kiiresti – vaadata/kuulata oli palju. Erki Pruul andis tehase õuealal ülevaate tehase ajaloost ja sellest, kuidas omaaegsest rasketööstuse tehasest (toodeti salajasi allveelaevaosasisid, külmutusseadmeid jms) on kujunenud kaasaegne loome- ja kultuurilinnak. 2006. aastal läks Aparaaditehase kompleks ABC Kinnisvarateenuste OÜ valdusesse. Alates 2014. aastast arendatakse 14 000 m² suurust keskust kultuuritehasena. Seal tegutseb/töötab ca 350 inimest/ettevõtjat. Kompleksis on restoranid, kohvikud, loomeinimeste stuudiod, kunstnike ja disainerite ateljeed, kaubandus- ja meelelahutusettevõtted.

Majatuuri käigus kohtusid õpilased ettevõtjatega, külastasid ateljeesid ja stuudioid – said küsida ja näha, kuidas vana renoveerides võib jõuda lähedate kaasaegsete lahendusteni. Erki.Pruul viis õpilased ka tehase vanasse keldrissa, kus alles mõned aastad tagasi oli tugevate sadude ajal vesi, samuti nägime vana tehase basseini, kus täna tegutseb kohvik. Käisime vaatamas ühte noort ettevõtjat, kes kasvatab oma ruumides tehases maherohelist klientidele (nt Gustavi kohvikule ja mitmetele restoranidele). Ettevõtlikke ja loovinimesi on tehase kompleksis väga palju.

Ettevõtte külastuse lõppedes jäid kõlama järgmised õpilaste mõtted: *„Nii palju lähedaid loomeinimesi; pani tõsiselt mõtlema – ettevõtlikkus viib sihile ja pakub võimalusi, tuleb lihtsalt tegutseda; mitmekesine tuur – ei olnud üldse ebahuvitav; vahva ja rikastav kogemus; ei olnud kunagi mõelnud ega kuulnud seesugusest võimalusest, et vanasse tehasesse saab tuua uue hingamise nii paljudele ettevõtlikele inimestele; külastus andis suurepärase kogemuse...”*

Haapsallu tagasi jõudsime kell 22. Päev oli pikk ja muljeterohke, õpetlik ja inspireeriv. Õppepäeva tagasiside ja õpitu võeti kokku ja analüüsiti turunduse tunnis.

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

10.M suunapäeval Tartus

STARTERcreative ettevõtlusprogramm

Programm sai alguse 1. märtsil 2018 ja lõppes 10. mail demopäevaga. Toimumiskoht oli Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž. Kevadsemestril andis STARTER hoogu õppijatele ka Tallinnas ja Tartus, sidudes erinevad elualad, elukutsed, haridustasemed.

Sihtrühmaks olid üliõpilased (kõrgkoolid) ja õpilased (gümnaasiumid, kutsekoolid). Info õpilasteni jõudis õpetaja Imbi Raudkivi kaudu, kes pakkus osalemisvõimalust meie kooli õpilastele. Idee meeldis paljudele, aga osalema läksid kaks õpilast – Estin Engbusk 11.M ja Aveli Meeles 11.LR klassist.

Programm sisaldas järgmisi teemasid: loomemajanduse väljakutsed, ärimudel, meeskonnatöö ja juhtimine, disainimõtlemise põhimõtted, turundus ja müük, selle planeerimine, liftikõne jpm. Õppetöö toimus õhtuti alates kella 17, koolituspäevi koos ava- ja lõpuüritusega oli kokku 9.

Programmi finaal oli 10. mail SEB Innovatsioonikeskuses. Meie tüdrukud olid KYYP meeskonna liikmed ning said JCI (Ettevõtlike Noorte Koda) poolt välja pandud eripreemia – parim Haapsalu meeskond.

Estin sai Tallinna Ülikooli tunnistuse ja Aveli programmis osalemise kinnituskirja, programmi maht 80 akadeemilist tundi.

Estini ja Aveli meenutused: „*Osalesime kevadel STARTER Creative ettevõtlusprogrammis. Koolitus oli suunatud tudengitele ja õpilastele, kes tahavad end ettevõtluses arendada. Programm koosnes viiest koolitusest, mis toimusid õhtuti 3 tundi, ühest Speed Dating Night õhtust, kus oli võimalus saada nõu ja tagasisidet oma ideele enam kui 50 tippmentorilt nii Eestist kui välismaalt ning Demopäevast, kus meeskonnad esitasid oma ideed ekspertidest koosnevale žüriile. Lisaks sellele olid ka magusad auhinnad oma idee edasiseks elluviimiseks. Nende nimel võisteldi nii tallinlastega koos kui ka ainult oma Haapsalu meeskondade vahel, Haapsalu meeskondasid oli kokku kuus. Siinjuures mainime, et meie tiim võitis ära Haapsalu võistluse ning auhinnaks oli 500 eurot, mis läheb toote (moodulkarbi) valmistamiseks. Saadud auhinnaraha korjati Haapsalu Kevadballil, mille korraldajad olid Haapsalu ettevõtlike noorte koda ehk JCI Haapsalu koos Haapsalu kultuurikeskuse ja linnavalitsusega. Ballil toimus loterii, mille tuluga toetati Haapsalu Kolledži parima idee elluviimist.*

Sattusime koolitusele, kuna saime õpetaja Imbilt kirja, et selline koolitusprogramm tuleb Haapsallu. Arutasime seda omavahel, et see annab kindlasti palju uusi ja huvitavaid kogemusi ning otsustasime, et koos oleks toredam minna. Registreerisime end ära ja ootasime koolitusi pikisilmi.

Esimesel koolitusel said kõik, kellel oli idee, seda jagada ning need, sh ka meie, kellel ideed polnud, meeldiva idee ja grupiga liituda. Kairi Luige ideeks oli moodulpõhise toidukarbi loomine ning see idee meeldis meile väga. Täpsemalt – luua moodulpõhimõttel erineva suurusega osadest komplekteeritav toidukarp lähtudes jaapani Bento karpidest. Karbi ülesehitusel on tähelepanu kvaliteedil ning põhjamaise disaini esteetikal, mis on kasutajasõbralik, keskkonda säästev ning sobilik laiale tarbijaskonnale. Eelkõige võtsime tiimiga aga sihtrühmaks erineva toidutalumatusesega inimesed.

Koolitused olid väga kasulikud. Saime palju uusi tutvusi, teadmisi, ja oskusi. Näiteks pidime mentoritega kohtumisel väga selgelt oskama väljendada oma mõtteid ning ideid ning mentorites

meie toote vastu huvi tekitama. Lisaks tuli kasuks inglise keele oskus, kuna pidime suhtlema mõne mentoriga ka inglise keeles. Õppisime, mis on ärimudel ja väärtuspakkumine, kuidas alustavat ettevõtet turundada ning mis on ja kuidas koostada liftikõne. Jäime programmi ning saadud kogemustega väga rahule ning soovitame seda kindlasti edaspidi ka teistele!

Imbi Raudkivi, geograafia ja majandusainete õpetaja, majandussuuna juht

Estin Engbusk ja Aveli Meeles STARTERcreative programmis

11.2.1 Bright Minds

15.11.2017 alustas taas oma järjekordset hooaega koolinoorte äriideede konkurss Bright Minds

Konkursi avaüritus toimus Tallinnas TTÜ innovatsiooni- ja ettevõtluskeskuses Mektory. Õpilastel oli võimalus lisaks Mektory külastusele osa saada ka töötoast ja mitmetest inspireerivatest ettekannetest, kus oma kogemusi jagasid tuntud start-upide asutajad ja ettevõtjad ning eelmiste Bright Minds konkursside osalejad.

Koolituspäevad toimuvad Pärnus: 5. detsember – 1. koolituspäev, 23. jaanuar – 2. koolituspäev, 6. veebruar – 3. koolituspäev, 1. märts – idee esitamine elektroonselt, 28. märts – finaallüritus.

LÜGist osales üritusel 11 10. klassi õpilast: Kati Kahn, Laura Rohilaid, Markus Häidberg, Mihkel Kurisman, Mikk Naar, Märten Matthias Rääli, Rasmus Valdmann, Erik Mihkel Pukk, Maria Palk, Minna-Liisa Vikman, Ronja Emili Veski. Õpetajatena olid kaasas Rea Raus ja Angela Leppik Innokast.

Üks osalejatest võttis oma tagasisides ürituse hästi kokku: „*Selge ülevaade start up maailma võimalustest. Realistlik. Üllatavalt palju võimalusi.*”

Õppepäeva teokssaamist toetas Läänemaa Arenduskeskus ja koordineeris Cynne Pöldäär.

Rea Raus, majandusainete ja inglise keele õpetaja

Bright Minds aväritus

Äriideede konkursi esimene koolituspäev 5. detsember 2017

Bright Minds konkurss toimub 2017. aastal kolmandat korda. Konkurss sai alguse TTÜ Mektory Tehnoloogiakooli ja Swedbanki koostöös 2015. aastal. Programmi eesmärk on julgustada õpilasi ideid teostama ning tutvustada start-up maailma. Maakondlik koostööpartner on SA INNOKAS.

5. detsembril asusime Pärnu poole teele kell 8.00, seal toimus esimene koolituspäev. Õpilastega olid kaasas Angela Leppik ja Imbi Raudkivi. Õpilasi oli kohale tulnud üle 100. Koolitusprogramm on õpilastele tasuta, toimub kolm koolituspäeva ja motivatsioonipäev, avaüritus (oli 15. novembril) ja finaälüritus. Programmi pikkus on neli kuud.

Esimese koolituspäeva koolitaja oli Juko-Mart Kõlar – loova majanduse ja muusikaettevõtluse lektor, mentor, Kultuuriministeriumi muusikanõunik, SA ERSO ja SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor nõukogu esimees ja Estonian Business Schooli lektor ja doktorant juhtimisteaduse erialal. Juko-Mart Kõlar on seotud kahe idufirma arendamisega ja annab regulaarselt loova majanduse ja muusikaettevõtlusega ning ärimudeli arendamise ja projektijuhtimisega seotud loenguid erinevates ülikoolides.

Esimese koolituspäeva teema oli idee ja meeskond: meeskondade moodustamine, ideede genereerimine, eduka meeskonnatöö alused, mentorlus ja Bright Minds mentoritega tutvumine.

Päeva tegevused olid lõimitud nii, et teoreetilise tausta ülevaade seostati kohe ka praktiliste tegevustega. Õpilased jagunesid rühmadesse, arutlesid esialgu võimalike ideede üle (ideede allikad) ja päeva edenedes arendasid oma ideid edasi mentorite abiga. Tiimid said oma ideid teistele rühmadele tutvustada (fookus ja selgus), said ideed nõ kaitsta (miks idee parem kui teised/varasemad) jms. Koju tagasi jõudsime 17.00.

Koolitaja oli inspireeriv, mentorid sõbralikud, töökeskkond meeldiv, kuulsime näiteid (lood ja tegevused) – igati kordaläinud ja tore koolipäev.

Start-up programmis/äriideede konkursil osalejad 2017/2018:

10.M – Rasmus Valdmann, Mihkel Kurisman, Erik Mihkel Pukk, Laura Rohilaid, Kati Kahn, Maria Palk, Kelly Pahlk

10.LR – Mikk Naar, Märten Matthias Rääli

10.H – Kariina Sarapuu, Grete Moks, Markus Häidberg, Annabel Uustalu, Ronja Emili Veski, Minna-Liisa Vikman

Esimese koolituspäeva tagasiside õpilastelt: *Hea päevaplaan ja teemad – hästi planeeritud, atraktiivne, mitmekülgne. Teooria seoti praktikaga. Elulised näited ilmestasid teooriat, see tegi arusaamise lihtsamaks. Väsimust ei tekkinud, kuna ei olnud igav. Mentorite abi oli vajalik ja seda saime kogu päeva vältel, mentorid olid rõõmsad ja meeldis see, kuidas nad meid julgustasid ja oma kogemusi meiega jagasid. Koolitaja oli super! (palju infot ja jutt huvitav). Inspiratsioonirikas päev. Hea, et pausid olid (ja need olid õigel ajal). Õppisime seda, mida õpikust ei leia. Mõtlesin välja idee – see on lahe! Elamise ja olemise ja tegutsemise põhimõtteid saime! Kogemusi saime palju, toredaid inimesi nägime ja tutvusime nendega.*

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds esimene koolituspäev

Bright Minds'i programmi õpilased motivatsioonipäeval Speed Date

9. jaanuaril toimus TTÜ Mektory keskses järjekordne Bright Minds koolitusprogrammi üritus – motivatsioonipäev Speed Date. Läänemaa Ühisgümnaasiumist osalesid kõik programmiga liitunud 15 õpilast kümnendatest klassidest. Õpilasi saatsid SA INNOKA juhataja Angela Leppik ja õpetaja Imbi Raudkivi.

Päeva tegevused olid seatud nii, et iga meeskond sai kuuel korral à 10 minutit suhtlemiseks erinevate mentoritega/ettevõtjatega – neid oli õpilastele nõu jagamas kokku 15. Päeva moderaator oli Jüri Muttika.

Meeskonnad said TTÜ Mektory keskusest enne kohtumist kirja, milles noorte ettevõtlikkusprogrammi projektijuht Gerli Selge jagas soovitusi, mis küsimusi ettevõtjatega arutada ja kuidas saada „maksimaalset nõu” igalt mentorilt. Õpilased olid neid näpunäiteid arvestanud ja nii sujusid arutelud kenasti.

Õpilased, kelle idee oli väga algusjärgus, sõitsid koju enesekindlamatena. Meeskonnad said ettevõtjatelt ka palju kontakte oma toote/teenuse arendamiseks, samuti turundusnippe ja ohtudest hoidumise näpunäiteid.

23. jaanuariks (2. koolituspäev) on meeskondadel tarvis teha toote/teenuse prototüüp, läbi mõelda sihtrühm, kellele toode/teenus mõeldud on ning tegeleda arendustööga. Samuti on tarvis teha turu-uuringud ning suhelda esimesel koolituspäeval kokkulepitud mentoritega.

Motivatsioonipäev oli motiveeriv!

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds'i motivatsioonipäev

Bright Minds koolitusprogrammi teine õppepäev

23. jaanuaril 2018 toimus teine Bright Minds koolituspäev kõigile programmiga liitunud õpilastele. Läänemaa Ühisgümnaasiumi 10. klasside programmis osalenud õpilased käisid koolitusel Pärnus. Õpilasi saatsid SA Innovatsioonikeskuse juhataja Angela Leppik ja õpetaja Imbi Raudkivi.

Koolituspäeva teemad keskendusid tootearendusele ja turule, õpilaste koolitaja oli Martin Toding (TTÜ õppejõud). Teemad jagunesid järgnevalt: kliendi tundmaõppimine; segmenteerimine, positsioneerimine; prototüüpimine; tootearendus ja disain.

Iga teema juures seletas koolitaja lahti põhiterminid ja -tõed ning loogika. Kõik meeskonnad said teemadejärgselt ülesanded, mille lahendamisel oli võimalik nõu saada nii koolitajalt kui mentoritelt. Seejärel analüüsiti vastuseid ning anti tagasisidet. Meeskonnad said ka omavahel suhelda.

Päeva tegevuste käigus kujundati oma ideed (toodet või teenust) – lisaväärtuse loomine, konkurentidest eristumine, analüüsiti toote/teenuse sobivust turule, võrreldi teenuse ning toote nutikaid disainilahendusi jpm.

Järgmisel koolituspäeval tutvutakse idee turunduskanalitega ning õpitakse koostama liftikõnet ja *onepager*'it. Kodutööna arendatakse meeskonnaga edasi oma ideed ja otsitakse lahendusi prototüüpimiseks, samuti on tarvis teha turu-uuringuid.

Koju tagasi sõitsid õpilased motiveeritumaten ja targematen.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds koolitusprogrammi teine õppepäev

Kolmas Bright Minds programmi koolituspäev

6. veebruaril toimus selle aasta viimane ehk kolmas koolituspäev Bright Minds programmi raames. Programmiga liitunud kümnendikud sõitsid Pärnusse õppima. Õpilasi saatsid SA Innovatsioonikeskuse INNOKAS juhataja Angela Leppik, õpetajad Rea Raus ja Imbi Raudkivi. Koolituse fookusteema oli turundus ja *pitch*. Päeva tegevusi suunas ja lektoriks oli Diana Taluri (MarketingSharks).

Koolitus toimus loenguvormis, meeskonnad said iga teema järel aja omavaheliseks suhtlemiseks ja ka praktiliseks tegevuseks.

Käsitleti teemasid ja otsiti vastuseid järgmistele küsimustele:

- Turunduse põhitõed ja kanalid.
- Idee turundamine.
- Sotsiaalmeedia kanalid.
- Mis on *pitch* ehk liftikõne, kuidas seda teha?
- *Onepageri* ja esitlusslaidide koostamine.
- Kes on õnnelik klient?
- Millised on kolm olulisemat turundusprotsessi?
- Kuidas koostada turunduskampaaniat?

- Milline avalik esinemine on silmapaistev, miks?
- Miks on positiivse rahavooga turunduskanalid olulised?

Päev algas sellega, et iga meeskond andis lühiülevaate oma ideest. Teoreetilise käsitluse vahel lahendasid tiimid näiteks järgmisi ülesandeid (arutelu/mõttetöö): kuidas eristuda müügis ja/või klienditeeninduses; milline on kodulehe hea struktuur ja kuidas teha oma ideele sobivaim koduleht; mis peab olema idee *onepageril* jne.

Konkursi viimaseks ja oluliseks sammuks on igal meeskonnal vaja ette valmistada oma idee *onepager* (lühikokkuvõtte äriideest) ja äriideed tutvustav 1-minutiline videoklipp.

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds kolmas koolituspäev

Bright Minds 2018 finalistid selgunud

49 meeskonda (üle 170 koolinoore Eestist) esitasid lõppvõistlusele oma äriideed. Finaali valiti nende hulgast 20 meeskonda eelzürri otsuse põhjal. Meie kooli viiest meeskonnast pääsesid lõppvõistlusele kaks.

1. Ühendtiim 10.H ja 10.M õpilased: Kariina Sarapuu, Annabel Uustalu, Grete Moks (kõik 10.H), Laura Rohilaid, Rasmus Valdmann (10.M. õpilased).

2. Markus Häidberg (10.H).

Finaalüritusele Tallinnasse Mektorysse programmi ametlikule lõpetamisele sõidavad kõik programmis osalenud õpilased. Lisaks finalistidele veel Mihkel Kurisman, Erik Mihkel Pukk, Kelly Pahk, Kati Kahn, Maria Palk (kõik 10.M õpilased), Minna-Liisa Vikman, Ronja Emili Veski (10.H õpilased), Märten Matthias Rääli, Mikk Naar (10.LR õpilased).

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds koolinoorte äriideede konkursi finaali 2018

28. märtsil toimus TTÜ Mektory keskkuses koolinoorte äriideede konkursi kolmanda hooaja finaalüritus, kus oma ideed kaitsesid 20 meeskonda, kelle idee pääses eelžürii otsusega finaali. Kokku laekus konkursile 49 meeskonna (ca 170 õpilast) ideed kaheksast maakonnast. Päeva tegevusi modereeris Harald Lepisk, kes hoidis üleval kogu päeva jooksul võistlejate ja publiku meeleolu, sidus žürii ja finalistide suhtlemise ning innustas kõiki oma mõnusa huumoriga.

Finalistid esitasid žüriile ja publikule kuni kolmeminutilise liftikõne, misjärel esitasid žüriiliikmed meeskondadele küsimusi. Kui kõned olid kuulatud ja küsimustele vastused saadud, läks žürii parimaid välja selgitama.

Samal ajal sai publik võimaluse vaadata viit parimat lõppvooru väljavalitud videoklippi (kõik meeskonnad esitasid lõppvõistlusele 1. märtsiks oma ideed tutvustava videoklipi), parimate klippide hulgas oli ka Markus Häidbergi täisautomaatse kasvahoone video. Publiku ülesandeks jäi välja valida parim. Kui kõik viis klippi said vaadatud, paluti saalisviibijatel hääletada ja selleks anti ette aeg, mille jooksul mõõdeti publiku aplausi, häälte tugevust ja mürataset.

Peale videote hindamist said saalisviibijad igaüks sedeli, millele sai kirjutada oma lemmiktiimi nime ja põhjenduse. Seejärel pandi sedel vastava meeskonna nimelisse purki. Publiku lemmik selgitati välja sedelite arvu järgi.

Päeva tegevused lõppesid autasustamisega. Rahalise preemia said kolm parimat tiimi. Välja anti viis eripremiat. Lisaks tänati koostööpartnereid, mentoreid, õpetajaid ja juhendajaid.

Läänemaa Ühisgümnaasiumist osales tänavu koolitusprogrammis 15 kümnendate klasside õpilast, kes kõik ka programmi lõpetasid ning oma ideed konkursile esitasid. Nemad kõik

saavad ka TTÜ tunnistuse koolinoorte äriideede konkursi Bright Minds koolitusprogrammi läbimise eest (maht 52 tundi). Finalistid said lisaks tunnistusele ka TTÜ diplomid.

Meie kooli viiest meeskonnast pääsesid lõppvõistlusele kaks:

BAMBUHARI: Kariina Sarapuu 10.H, Annabel Uustalu 10.H, Grete Moks 10.H, Laura Rohilaid 10.M, Rasmus Valdmann 10.M

ÖKOSOL: Markus Häidberg 10.H

Mõlemad finalistid-meeskonnad esitasid oma liftikõned, mis olid põhjalikult ette valmistatud, konkreetse sisuga, õpilased ise olid positiivsed ja innukad žürii küsimustele vastamisel.

Programmi läbisid ja lõpetasid:

Mihkel Kurisman, Erik Mihkel Pukk, Kelly Pahk, Kati Kahn, Maria Palk (kõik 10.M õpilased), Minna-Liisa Vikman, Ronja Emili Veski (10.H õpilased), Märten Matthias Rääli, Mikk Naar (10.LR õpilased).

Viiest eripreemiast kolm võitis Markus Häidbergi idee – täisautomaatne kasvuhoone. Tema tõi koju publiku lemmiku eripreemia, parima prototüübi eripreemia ja parima video eripreemia.

Markuse mõtted: *„Ma alustan täitsa algusest. Kui meile pakuti koolis võimalust (õp Imbi Raudkivi), et kes soovib osa võtta sellest programmist, olin kahtlev, kas ikka tahan minna. Ma võtsin ikka jõu kokku ja ütlesin iseendale, et teen selle ära.*

Bright Mindsi avaiäritusel novembris tuli mul idee teha elektriauto, mida ei pea laadima ja see toodab endale elektrit ümbritsevast keskkonnast. Tahtsin teha midagi sellist, mis päästaks ja aitaks maalima. See oli seonduv mu innovatsiooni ja tulevikukujundamise kursusega (õp Rea Raus). Idee muutus aina keerulisemaks. Alguses mõtlesin, et idee teostus tundub lihtne, aga kui koolituse motivatsioonipäeval (9. jaanuaril) osalesin ja kus oli mentoritega oli võimalus rääkida, sain aru, et minu idee vajab muutmist. Arutasin mentoritega, kes teadsid väga hästi füüsikat, tegime arvutusi ning selgus, et auto jaoks jääb energiat puudu, et see ilma laadimiseta töötaks. Koolis arutasin koos õpetaja Rea Rausiga ning kurtsin, et see idee „jookseb karile” ja on väga keeruline. Õp Rea soovitas võtta mul täiesti uus idee. Mõtlesin, mida teha ja tahtsin, et idee oleks seotud rohelise energiaga ning siis tuligi meil jutuks aiandus – see on kasvav trend ja mõtlesingi teha päikeseenergial töötava kasvuhoone. Uurisime ja leidsime läbipaistvad päikesepaneelid, mis on täpselt nagu aknaklaas. Hakkasin seda vaikselt arendama ja selle

kasvuhoonega jätkasin oma teekonda finaali – koolis, kodus, ametlikel koolituspäevadel Pärnus.

Kõige raskem oli kasvuhoone juures see, kui ma selle prototüüpi tegema hakkasin – lõikasin pleksiklaasi kipsinoaga ja püüdsin murda ettevaatlikult. Kogu aeg suutsin lõigata endale sisse ja klaas ka murdus vahepeal valest kohast, nii et jälle oli vaja uus tükk välja lõigata. Lisasin kasvuhoonele päikesepatareiga õuelambi, et oleks näha, millega see töötab. Seda ideed arendasin edasi innovatsiooni ja tulevikukujundamise kursusel. Esimese esinemise selle ideega tegin kursuse lõputööks – sain esinemist ja kõne harjutada.

Konkursi jaoks oli vaja teha onepager – ka see oli keeruline minu jaoks. Tegin seda mitu korda, kuna tehniliselt „läks tehtu segamini”. Pidin jälle uuesti tegema. Video tegemisel kutsusin appi oma klassivenna Karl-Armin Võsuri. Mõtlesime, et teeme video, kus mina pakun toodet ning Karl on eraisik ja kasutab seda toodet. Tegime lihtsa ja humoorika video. Lihtsuses peitub võlu, polegi vaja mingeid efekte või visuaale. Valminud videot oli hea vaadata ja saime koos mõnusalt naerda.

Koolituspäevadel Pärnus (neid oli kolm) osalesin alati ja kohalkäimisest oli palju abi, kuna sain õppida ning oma ideed arendada mentorite ja õp Angela abiga.

Saatsin video ja onepager 1 .märtsiks konkursile ja jäin ootama tulemusi, tahtsin väga teada, kas pääsesin ikka edasi. Ühel õhtul mu telefon helises ja õpetaja Imbi ütles mulle ,et ma sain edasi. See oli väga uhke tunne! Jätkasin finaalsiks ettevalmistumist – harjutasin liftikõnet, koostasid esitluseks slide (need saatsin ära 26. märtsiks).

Finaali sõitsime koos hiidlastega. Nead olid meie kooli suured toetajad ja fännajad. Kui tuli minu esinemise kord, tuli korraks pabin – mõtlesin, no mis nüüd saab? Surusin hirmu maha, elasin oma rolli kiiresti sisse ja esinesin võimalikult hästi. Natukene tegi keeruliseks see asjaolu ka, et ma esinesin üksinda, ühes käes mapp ja pult teises käes on mikrofoni, aga sain hakkama. Kõne lõppedes viisin kohtunikele näha oma prototüübi – kasvuhoone. Võtsin kasvuhoonest vesikressi ja sõin selle ära. Kohtunikud oli natuke liiga tõsiste nägudega... Jäin oma kõne kaitsmisega rahule.

Kui üritus jõudis lõpupoole, siis tuli parima video hääletamine ning nägin, et mu video oli ka parima 5 seas. Hääletamiseks võeti helimõõtja. Oli kaks videot, mis olid võimsad – Põlva gümnaasiumi Bussify video ja minu Ökosoli kasvuhoone video. Kõik meie koolipere, hiidlased ja ka muu publik karjusime võimsalt, trampisime ja mõni kaotas korraks oma häälegi. Vahe oli väga väike, kõigest 0.9 detsibelli minu idee kasuks. Publiku lemmiku valimisel ootas rahulikult, et mis lõputulemused tulevad – võitsin ka selle eripreemia. Tulid mõned õpilased, kes küsisid mult autogrammi ja ütlesid, et väga vägev video oli ja võimas esitus.

Esimene eriauhind anti parima video eest. Mul oli täiesti uskumatu tunne, et lihtne video osutus äramärgituks. Teine auhind oli parima prototüübi eest – võin väga uhke olla, et ehitamine tuli hästi välja. Kui jälle kuulsin oma brändi nime moderaatorilt ja öeldi, et idee on publiku lemmik, siis mõtlesin, et kas on see võimalik? Kahjuks parima kolme rahalise preemia hulka ei pääsenud, aga olin hoolimata sellest õnnelik.

Ma olen väga tänulik Läänemaa Ühisgümnaasiumile, kes oli toeks kogu protsessi käigus. Tänan oma kõiki juhendajaid (õp Rea, õp Angela, õp Imbi) ja mentoreid (eriline tänu Kristo Tõnissoole), kes olid suureks toeks. Seda tunnet on raske kirjeldada – 3 eripreemiat viiest, aga see on väga võimas tunne. Praegu võtan oma ideega väikese puhkuse ja kogun energiat. Arendan kindlasti oma ideed edasi – tahan teha idee teoks kooli praktilise tööna järgmisel aastal. Kui kooli lõpetan, tahan minna Tallinna Tehnikaülikooli inseneriks õppima. Mulle meeldib ideega praegu tegeleda ja üksinda nokitseda, et tulevikus oleksin tugev firmajuht ja oskasin tegeleda kõigega, ka probleemidega.

Ma soovitan tulevastele uutele LÜGi õpilastele programmist osa võtta, sest nii saab õppida palju nõ majandusest kuni esinemisekunstini välja, ka elulisi „asju“.

Idee peab olema selline, mis sind köidab ja paneb tegutsema. Ma luban ka järgmisel aastal uusi osalejaid aidata ja neile nõu anda.”

Imbi Raudkivi, geograafiaõpetaja, majandussuuna juht

Bright Minds finaali 2018. Foto: Marit Kuusk

Markus Häidberg Bright Minds finaalis 2018. Foto: Marit Kuusk

11.3 Humanitaarsuund

12.H klassi suunapäev Viljandisse

8. novembril 2017 käisid humanitaarsuuna abiturientid karjääri- ja teatriõppepäeval Viljandis: külastati TÜ Viljandi kultuuriakadeemiat, osaleti sealsetes töötubades, kohtuti TÜVKA teatrikunsti eriala 12. lennu üliõpilastega ja vaadati hiljem Ugala teatri väikeses saalis samade üliõpilaste esimest diplomilavastust „Primavera Paunveres“, enne etendust oli veel võimalus saada osa ekskursioonist värskelt renoveeritud Ugala teatri kaunis majas.

Sel korral oli harukordne võimalus saada osa n-ö tervikpaketist: kool – üliõpilased – teater. Päev Viljandis algas kultuuriakadeemia peahoones, kus esitleti kooli kõiki osakondi ja erialasid ning tehti tuur kooli peahoones. Sisse astuti ka *black box*'i, kus parasjagu toimus teatrikunsti 12. lennu üliõpilaste lavavõitluse tund. Edasi vaadati üle ka muusikamaja ning Vilma maja, mis õpilastele enim meeldisid. Edasi jaguneti kahte gruppi: üks rühm osales loovmängu ja teine video töötoas. Need töötoad jäid selle päeva ülejäänud eredate muljete varju, aga kogemus oli see siiski.

Päeva teine pool möödus Ugala teatris, kus esmalt kohtuti TÜVKA teatrikunsti eriala 12. lennu kuue üliõpilasega: Elena Koit (LÜGi 2. lennu humanitaarsuuna vilistlane), Loviise Kapper, Maarja Tammemägi, Mari Anton, Hans Kristian Õis ja Peep Maasik (viimane õpib lavastajaks).

Noored rääkisid elavas vestluses nii oma õppimisest koolis kui ka õhtul eelseisvast etendusest ning selle saamisloost lavastaja Sasha Pepeljajevi käe all. See oli tõeliselt kirkastav kohtumine! Seejärel saadi osa tunniajasest teatrimajakülastusest, mille käigus sai kiigata nii kõigisse saalidesse kui ka lavatagustesse ja -alustesse ruumidesse. See oli väga põnev kogemus kõigile, paljud tahtnuks kauemgi mõnes kohas peatuda, näiteks rikkalikes kostüümiladudes rõivaid proovida või rekvisiidilattu end unustada. Chipollino toas oli aga pea võimatu käsi vanaaegsetest relvadest ja butafoorsest isuäratavast söögist eemal hoida.

Õhtu sai meeliülendava finaali etendusel „Primavera Paunveres“, kus kahe tunni jooksul toodi vaatajate ette tempokalt ja pea kõiki lavakunstivõimalusi ära kasutades uuenduslikul kombel vana hea Oskar Lutsu „Kevade“ lugu.

Nii mõnegi abiturienti peas sai ehk sel päeval selgeks, kas see kool on tema jaoks või mitte, või pani see varasema kindla veendumuse osas kahtlema, kuid kultuurielamus oli see küll kõigi jaoks saajaprotsendiliselt.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

12.H suunapäev Viljandis

10. ja 11. klassi õpilased suunapäeval Tallinnas

24. novembril käisid humanitaarsuuna 10. ja 11. klassi õpilased suunapäeval Tallinnas: tutvuti Tallinna Ülikooliga, külastati Tallinna Kunstihoones näitust „Eksperimenta!“ ja vaadati VAT Teatri etendust „Faust“.

Päev algas varahommikul ja juba kell 10.00 oodati meid Tallinna Ülikoolis. Seal tehti meile esitlus õppimisvõimalustest Tallinna Ülikooli Humanitaarteaduste Instituudis ja BFMis, näidati ka paari üliõpilaste lõputööna valminud filmi. Lisaks saime osa lühiloengust „Miks tulla õppima humanitaarteadusi?“. Tutvustavale osale järgnes ringkäik linnakus ja põhjalikum tutvumine BFMi põneva majaga. Kolm tundi möödus kui lennates, nii mõnigi tahtnuks rohkemgi näha-kuulda. Esimene kogemus sellest koolis aga on nüüd käes ja edasi saab igaüks

ise omal käel edasi uurida – minna tudengivarjuku või lahtiste uste päevale. Mõnel aga hakkas üldse esmakordselt mõte selle kooli suunas liikuma – sel juhul täitis see külastus oma eesmärgi.

Pärast lõunapausi jätkasime kultuuriteemadega, külastades Tallinna Kunstihoones rahvusvahelist kooliõpilaste kaasaegse kunsti triennaali Eksperimenta!, mis sel aastal tegeles kunsti ja majanduse teemadega. See oli nii mõnelegi õpilasele esmakordne näitusekülastus ning avaldas peaaegu kõigile muljet. Oldi üllatunud omavanuste geniaalsetest ideedest ja sellest, et nüüdiskunst on ennekõike kontseptuaalne, mitte pole seotud tehnilise kunstioskusega. Näiteks oli pildiseeria, kus iga raami sisse oli pandud mingi ese ja all oli nii hind, kui viide asja omanikule. Nii võis näha kunstitööd Justin Bieberi näritud nätsuga, mille hind oli 1450 \$ või raamitud David Beckhami kasutatud sokid hinnaga 4500 \$, kuid nende kõrval oli raamitud ühe immigrandi beebi papud – nende hind oli „no economic value“... Sellelaadne kunst üllatas meie noor väga ja pani mõtlema. Giid oli sel näitusel täiesti omal kohal – ärgitas õpilasi mõtlema ja arutles nendega kunstiaiate üle. Seega osutus pelk vaatamine aktiivseks tegevuseks.

Päev lõppes teatrisündmusega – nii võib vast küll nähtud etendust nimetada. Nimelt oli meil võimalus näha VAT Teatri lavastust „Faust“, mille kohta oli eelnevalt teada, et tegemist on pantomiim-kollaažiga, mis kasutab tummfilmi esteetikat: taas kord kaasaegne kunst, sedapuhku teatrikunst. Kuna kumbki klass oli teost koolis eelnevalt lugenud ja analüüsinud, siis lugu oli teada, aga hirmutavalt mõjus õpilastele žanrimääratlus... Kardeti ligi pooleteisetunnist piinlemist... Ka VAT Teatri asukoht Rahvusraamatukogu keldrisaalis ei vähendanud mõningate õpilaste negatiivset eelarvamust – miks on teater sellises „urkas“?! Aga kõikide nende hirmude ja kahtluste kiuste oli etendus üle ootuste hea. Seda peeti isegi viimaste aastate parimaks teatralamuseks, mida kinnitavad nii 11. klassi õpilaste retsensioonid etenduse kohta kui 10. klassi tagasiside-analüüs.

Omamoodi huvitav kokkusattumus on see, et just samal päeval ilmunud Õpetajate Lehes artikkel „Miks nüüdiskunst noori ei kõneta?“ ja seal jõutakse tõdemuseni, et kõneta küll, kui noori viia kaasaegse kunsti näitustele ja etendustele ning seda ka pärast analüüsitakse, selle üle arutletakse. Meie kogemus kinnitab seda 100%!

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

Humanitaarsuuna suunapäev Tallinnas

Suunapäev täis teatrit

8. mail käis 10.H suunapäeval Tallinnas, mis täiendas selleaastast suunakursust „Draama ja teater“ ja kohustuslikku kirjanduskursust „Kirjandus antiigist 19. sajandini“ .

Päev algas kell 8.00 väljasõiduga Tallinna ja juba varsti ootas meid Eesti Teatri- ja Muusika muuseumis jutukas ja erudeeritud noormees giidi rollis. Mööda trepihalli põhinäitusesaali kõndides, tutvustas giid põhilisemat Eesti teatri ajaloost seintel olevate näitusestendide abil. Saime tead, kuidas eesti kutseline teater tekkis, millised on need „esimesed“ (esimene kõrgharidusega lavastaja, esimene Hamlet meie lavadel, esimene eestikeelne ooper jne) ja millised teatrid ning kuulsamad lavastajad on Eestis. Põhinäitus on nii põnev ja mitmekülgne, et seda tasub kõigil ise külastada, mitte kokkuvõtet lugeda. Igatahes oli see äärmiselt silmaringi laiendav ja lihtsalt põnev, rääkimata sellest, et see igati õppekava täiendas. Muuseumikülastus lõppes Kuldvillaku mänguga kolmes tiimis. Küsimused olid kõik ringkäigu jooksul saanud ka vastuse, hoolikamad kuulajad ja vaatajad pälvisidki võidu. Eesti teatri ajalugu, mis on ka kursuse „Draama ja teater“ üks teema, sai eluliselt ja aktiivselt õppides selgeks.

Peale muuseumikülastust (juba kell 12.00 päeval) ootas ees Eesti Draamateatris viimast korda etendunud Molière'i „Õpetatud naised“, mis sedapuhku oli laval EMTA lavakunstiosakonna 28. lennu üliõpilaste lõpuetendusena ja lavastanud oli selle Lembit Peterson. Molière'i looming

oli olnud käsitlusel eelmise perioodi kirjanduskursusel. Nüüd sai see ka visuaalsema vormi. Ega tänapäeva õpilastel pole lihtne vaadata luulevormis 17. saj näidendit, aga ometi oli see enamuse jaoks suur elamus, seda enam, et laval olid noored, alustavad näitlejad. Suur osa pidas lavastust üheks parimaks, mida nähtud. Etenduse lõpus seisis publik püsti ja näitlejaid kutsuti tagasi 5-6 korda, lavale tuli ka lavastaja. Võib vaid tänulik olla, et lavale tuuakse endiselt ajatuid meistritöid, mis mõjuvad ka 21. sajandil väga päevakohastena ja muidugi elavdavad kooliprogrammi.

Peale etendust toimus veel Kairi Kruusi poolt juhitud loeng-arutelu Molière'ist kui inimesest ja loojast ning analüüsiti nii nähtud näidendit kui ka kirjaniku kaasaega.

Suunapäev jätkus kaudselt ka kodus ja koolis, kus õpilased kirjutasid retsensiooni nähtud etendusest ja lisaks toimusid järgnevates tundides põhjalikumad etenduse analüüsid teatriteooria temade kohaselt. Paremat õppematerjali annab leida.

Teisiti teatrit ja draamat õppida polegi võimalik või siis pole lihtsalt mõtet.

Tiina Brock, eesti keele ja kirjanduse õpetaja, humanitaarsuuna juht

10.H suunapäeval Tallinnas

11.4 Spordi- ja tervise suund

Spordisuuna rattamatk

Rattamatk, mis toimus 21.-22. septembril, oli spordisuuna praktiline õppekäik, mida hakkasime planeerima kooliaasta esimesel suunatunnis, kus panime paika rollid, kes mida matka õnnestumiseks tegema peab. Näiteks: peatuskohtade info jagaja, tehniline ja meditsiiniabi, kroonik, fotograaf ning õhtujuhid jm. Rääkisime veel teekonnast ning peatuspaikadest. Enne matka harjutasime tundides vastupidavust rattasõidu või jooksmisega. Selgitasime olemasoleva varustuse ja puuduolevad rattad ja kiivrid. Enne rattamatka laenutasid meile kiivrid Paralepa jalgrattaklubi ja Hawaii Expressist.

21. septembril kell 9.30 alustasime rattamatka kogunemisega kooli juurest, et vaadata üle varustus. Hommik algas vihmajuga, mis lõppes alles peale lõunapausi. Esimese peatuse tegime juba bensinijaamas, kus õpetaja Aavo kontrollis üle rattarehvide rõhud ja panime selga vihmakeebid.

Teekond liikus Rannaküla – Linnamäe poole. Teise peatuse tegime Linnamäel, et teha poest viimaseid vajalikke oste. Edasi sõitsime Salajõe – Sutlepa, kus Sirle tegi ettekande Salajõe matkarajast ja Sutlepa tuulikust. Järgmiseks peatuskohaks oli Roosta rand. Seejärel sõitsime Dirhami sadamasse ning Tuksi spordibaasi, kus ootas meid lõunasöök ja kus me ka ööbisime.

Peale pikka rattasõitu saime lõpuks süüa ja puhata. Toit oli Tuksis väga maitsev. Peale paaritunnist puhkust sõitsime Põõsaspea neemele, Spithami, uudistasime Nõva randa ja Uuejõe Uhtorgu ning Allikajärve lõkkekohta. Hiljem, kui teekond läbitud, sõitsime tagasi Tuksi spordibaasi, kus peale õhtusööki valisime õhtused tegevused enda valikul. Mõned mängisid võrkpalli või jalgpalli, osad õpilased käisid saunas, mis oli väga hea ning lõõgastav peale rasket päeva. Esimese päeva lõpuks valutasi paljudel seljad ning jalad ning lisaks sellele olid meie riided märjad. Teekonnal nautisime ilusat loodust ning erinevaid loomi, näiteks hobuseid.

Järgmise päeva hommikul kell 8 sõime hommikusööki ning peale asjade pakkimist hakkasime tagasi Haapsalu poole sõitma, mis oli 40 km kaugusel. Kuna ilm oli jälle vihmane ja jahe, siis valisime igaüks omale sobiva tempo. Haapsallu tagasi jõudsime tervetena ja rõõmsatena, sest

matka lõpuks hakkas päike paistma. Meeleolu oli väga hea, sest sai ju kodupoole sõita. Kokku läbisime ratastel 120 km.

Demi Link, 12.SST õpilane, Leelo Paju, kehalise kasvatuse õpetaja, spordi ja tervise suuna juht

Spordisuund Nõva rannas

12.SST suunapäev Tallinnas

23. jaanuaril 2018 käisid 12. klassi sotsiaalsuuna ning spordi ja tervise suuna õpilased suunapäeval Tallinnas.

Esimesena külastasime Tallinna Ülikooli, kus korraldati erinevatele suundadele erinevad lühiloengud. Spordi ja tervise suuna õpilastele tutvustas doktorikraadiga õppejõud ja jalgrattatreener Kert Martma loengut „Sport – mis see on ja milleks seda vaja?“. Sotsiaalsuund kuulus Ühiskonnateaduste instituudi tutvustust ning lühiloengut teemal “Täiskasvanuks saamise valu ja võlu – sotsiaalteadusliku uurimistöö näitel“. Seejärel tutvustati kogu klassile edasiõppimise võimalusi Tallinna Ülikoolis, õpilaskadeemia tegemisi ning koolitusi. Lõpetuseks tutvustati ka üliõpilaslinnakut ja kutsuti 15. märtsil avatud uste päevale.

Seejärel külastasime Eesti Tervishoiu Muuseumi, kus muuseumi külastusjuht tegi huvitava tutvustusturi kogu muuseumis ning saime osa ka näitusest nimega “Elada või mitte? Suhkrus on küsimus“. Aega jäi ka iseseisvalt interaktiivsete eksponaatidega tutvuda ja mõõta näiteks oma reaktsioonikiirust.

Päeva lõpetasime Tondiraba jäähallis, kus peale kehakinnitust õpetasid oma ala professionaalid õpilaste jaoks uut spordiala – curlingut. Peale lühikest algõpetust said kõik osalejad hakkama uue ja põneva spordialaga. Korraldajad kiitsid meie õpilasi kiires õppimises ja kutsusid meid ka koolidevahelistele võistlustele märtsis. Paljudele õpilastele meeldis curling väga ning lubasid osa võtta ka jaanuaris Haapsalus toimuvatest curlingu võistlustest,

Leelo Paju, kehalise kasvatusõpetaja, spordi ja tervise suuna juht

12.SST suunapäev Tallinnas

12. Väljasõidud

12.1 Õpilased Estonias vaatamas etendust „Carmen“

31. jaanuaril sõitsid LÜGi 11. majandusklassi õpilased peale koolitunde Estonia teatris toimuvale etendusele „Carmen“.

Hiljem omavahel muljetades selgus, et kõigil oli ooperist erinev arvamus. Mõni oli vaimustuses Helen Lokuta häälevõimekusest, kuid oli õpilasi, kes jäid kogu etenduse suhtes neutraalseks.

12.2 11. klassi õpilased tutvusid Tartu Ülikooliga

9. märtsil külastasid Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11. klassid Tartu Ülikooli.

Väljasõit algas kooli juurest kell 7.30. Kell 11.30 saabusid õpilased Tartu Ülikooli kirikusse, kus tegutseb Tartu Elektriteater. Seal näidati Tartu Ülikooli videolavastust, mille viis läbi Anatoli Tafitsük. Kaasaegne ja interaktiivne etendus, mis koosnes videotest, 3D-animatsoionidest ning Tafitsüki etteastest, andis hea ülevaate Tartu Ülikoolis õpitavatest erialadest ning Tartu Ülikoolis õppimise plussidest ja miinustest.

Pärast etendust anti pisut aega, et omal käel tutvuda linnaga ning kiirelt haarata endale toidupoolist, seejärel koguneti uuesti Tartu Ülikooli peahoonesse, et saada osa sisseastumise infotunnist. Infotunnis räägiti õpilastele, kuidas toimub ülikooli sisseastumine – mida kujutab endast akadeemiline test, milline roll on riigieksamitel ning mida läheb vaja erinevatel erialadel õppima asumiseks.

Pärast infotundi kõneles õpilastele lühidalt ka Tartu Ülikoolis ajalugu ja ajakirjandust õppiv Läänemaa Ühisgümnaasiumi vilistlane Grete Põlluste. Grete rõhutas Tartu Ülikooli kõrget taset ning rääkis iseenda kogemustest – Tartu seltsielust, meelelahutusest ja tudengiorganisatsioonidest. Grete jagas õpilastele ka praktilist infot – näiteks andis ta ülevaate sellest, millised on tudengi igapäevased kulutused ning kui palju jääb õpingute kõrvalt vaba aega, et näiteks poole kohaga tööl käia. Lisaks vastas ta õpilaste küsimustele.

Seejärel jagunesid õpilased kaheks rühmaks – esimene rühm jäi peahoone auditooriumisse, kus neile anti ülevaade täppis-, loodus- ja arstiteaduste erialade õppimisest Tartu Ülikoolis. Teine rühm liikus edasi peahoone kõrval asuvasse Jakobi tänava õppehoonesse, kus anti ülevaade humanitaar-, sotsiaal- ja kunstide valdkonna erialadest.

Mõlemale rühmale oli kutsutud ka külalisesineja, kes andis põhjalikuma ülevaate ühest erialast või uurimisvaldkonnast, millele Tartu Ülikoolis võib pühenduda. Esimesele rühmale esines molekulaarimmunoloogia professor ja juhtivteadur Pärt Peterson, kes pidas loengu teemal „Immuunsus: geenid ja keskkond meie ümber“. Teine rühm kohtus aga energilise etnoloogiadoktorandi Keiu Telvega, kelle loengu teemaks oli „Noore etnologina tänavakunstnike seas“. Loengus kirjeldas ta, kuidas etnoloog võib teaduslikult uurida nii Soomes töötavaid ehitustöölisi, tänavakunstnikke kui ka Siberi põlisrahvaid.

Pärast erialadega tutvumist jäi õpilastele veel ligi kaks tundi aega iseseisvalt Tartu linnaga tutvumiseks, poodides käimiseks ja söömiseks. Nii mõnigi õpilane sattus sel õppekäigul Tartusse esimest korda, mistõttu vaadata oli palju.

Tagasisõitu Haapsalu poole alustasime õhtul kell 18, Haapsalusse jõudsime alles kell 22.00. Põhjalik õppepäev oli selja taga ning õpilased olid väsinud. Tartu Ülikoolist oli neil aga põhjalik ülevaade olemas. Nii mõnigi õpilane mainis, et kaalub tulevikus Tartu Ülikooli õppima asumist. Küsimusele „miks“ vastati, et eelkõige seetõttu, et Tartu on linnana meeldiv – ilus, hubane ja mõnusa õhkkonnaga.

Karl Hein, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Tartu Ülikooliga tutvumas

12.3 10.LR õppepäev Tallinnas

17. mail 2018 viibis 10.LR klass õppepäeval. Külastasime tervishoiumuuseumi ja loodusmuuseumi. Mõlemad muuseumid asuvad Laial tänaval.

Tervishoiumuuseumis oli võimalik vaadata püsinäitust „Avameelselt Sinu kehast“. Kaasaegne ja põnev näitus inimanatoomiast. Teematubades on põhjalikult näidatud inimkeha erinevad elundid. Erinevate eksponaatide kaudu saab iga huviline täieliku info meie anatoomiast ja füsioloogiast. Paljud eksponaadid on „käed külge“ – läbi praktika teadmiste poole.

Väga põnev näitus on „Elada või mitte?“. Küsimus on suhkrus, mis ümbritseb meid igal pool, avalikult ja peidetult, looduslikult ja keemiliselt. Kui palju on suhkrut erinevates toiduainetes? Millal on suhkrut liiga palju? Kas saab ka ilma?

Loodusmuuseumis oli põnev näitus „Müstiline ürgmeri“. Kas te teate, et meie tänapäevane Eesti asus 600 miljonit aastat tagasi hoopis lõunapoolkeral? Näitus tutvustab seda pikka arengut ürgmere põhjas, minevikust tänapäeva. Baltika ürgmeres elasid eriskummalised olendid. Näitus on teostatud tänapäeva arvutitehnikat kasutades. Lisaks on võimalik vaadata ka 360 kraadi VR filmi, mis kestab umbes 8 min.

Kõrvalsaalis oli huvitav näitus Läänemerest. Ülemistel korrustel on võimalik süsteemselt tutvuda kogu Eesti loodusega.

Õhtul külastasime Vene Teatrit. Teater asub endises Gloria Palace kinos. Hoone projekteeris lätlane Fridrihs Skujinis ja hoone avati 05.10.1926 F. W. Murnau filmiga „Faust“. 1930. aastal avati samas hoones ka tantsulokaal. Kino töötas 1940. aastani. Teater asutati pärast 2. maailmasõda ja esimene etendus toimus selles teatris 15.12.1948. Hoone on väga ilus, omapärane, luksuslik. Enne etendust mängis kohvikus Nõmme muusikakooli õpetaja harfi. Imeline elamus!

Vaatasime Boriss Vahtini etendust „Üks täiesti õnnelik küla“. Filosoofiline mõistujutt ühe Vene küla Adamast ja Eevast – Mihhejevist ja Polinast. Lugu inimkonnast, kes oskab armastada ja töötada. Tragöödia on tihedalt põimunud õnnelootusega. Armastuse võimalikkusest sõja tingimustes.

Näidendi autor on Peterburi 1960ndate aastate kirjandusrühmituse Linlased liige. Etendus toimus vene keeles, aga kõigil soovijatel oli võimalus kasutada tasuta kõrvaklappe, kust sai kuulata tõlget eesti keelde.

Varje Sild, 10. LR klassijuhataja

12.4 11.Ü ja 11.H õppereisil Viljandis

11.Ü ja 11.H õpilased käisid 24. mail Viljandis õppereisil. 11.Ü õpilased tutvusid Viljandi kultuuriakadeemiaga ning 11.H õpilased Kondase Keskuse ja Ugala teatriga. Ühiselt külastati Pärimusmuusika Aita, Viljandi vanalinna ja Lõhavere linnust.

11.Ü õppereis sai alguse kultuuriakadeemia nn muusikamajast, seejärel tutvusime ka ülejäänud kahe majaga. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemias tutvustas meie vilistlane Brita Kaljuvere õpetatavaid erialasid. Õpilased osalesid õpitoas, mille käigus tuli usaldada kaaslast pimesi ja panema proovile olla juhtija või juhitud.

Ugala teatris said õpilased ülevaate eesriidetagusest maailmast, Kondase keskuses õpiti tundma Eesti ühe omapäraseima naivismi esindaja loomingut. Paul Kondase looming tekitas õpilaste seas elavat arutelu.

Pärimusmuusika Aidas saadi põhjalik ülevaade pärimusmuusika teabekogust ja pärimusmuusika traditsioonist Viljandis.

Kultuuriakadeemia tudeng Anna-Maria tegi meile meeleoluka ekskursiooni Viljandi vanalinna tänavatel ja lossimägedes. Tagasiteel külastasime muinasaegset Lõhavere linnust, Madisepäeva lahingus langenud vanem Lembitu kodulinnust. Eelmisel õppeaastal külastasid ühiskonnaainete õppesuuna õpilased Läänemaa muinaslinnuseid ja oskasid seetõttu hinnata näha ka linnuse eripärasid.

Kalle Lõuna, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetaja, sotsiaalsuuna juht

Õppereis Viljandisse

12.5 10.LR Roosta seikluspargis

8. juunil 2018 veetsime kauni pärastlõuna Roostal. Käesoleva aasta alguses toimus SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid poolt korraldatud veebikonkurss „1982“, mille veebinäituse võitis Doora Elmi ja võistkondlikult 10.LR klass. Autasuks oli tasuta seikluspargi külastus kogu klassile. Õpilased otsustasid selle võimaluse nüüd kasutada ja lõpetada õppeaasta sportlikult. Ilm oli igati soodne ja tuju hea.

Seikluspargis on kõigepealt vaja ära kuulata instruktorite nõuanded, peale panna ronimisirakmed, läbida õpperada ja alles seejärel tohib minna kolmele erineva raskusastmega rajale. Sinine rada on kõige kergem. Elemendid on ühe meetri kõrgusel maapinnast. See on mõeldud lastele ja ka teismelistele, kes tahavad oma võimetes selgusele jõuda.

Punane rada on raskem ja sobib endas kindlatele seiklejatele. Elemendid on paigutatud 4-5 m kõrgusele. Kõige raskem on must rada. Tegevus toimub 8-10 m kõrgusel. Sobib sportlikele inimestele. Radasid pidevalt hooldatakse ja täiustatakse.

Aga ega ei peagi kõiki radasid läbima. Saab tegutseda vastavalt isiklikele võimetele. Kui enam ei jaksa, siis saab lihtsalt puhata või mere ääres jalutada.

Enamik õpilastest oli selles pargis juba varem seigelnud. Siiski jäid kõik väga rahule – oli see ju viimane võimalus sel õppeaastal ühiselt aega veeta.

Varje Sild, 10.LR klassijuhataja

10.LR Roosta seiklusparkis

13. Väga hea õppeedukusega õpilased

I perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Arlethe Annus 10.H, Markus Häidberg 10.H, Anna-Maria Mustkivi 10.H, Siim Luiga 10.LR, Mai Britt Meriloo 10.LR, Marie Põlluaed 10.LR, Sander Saska 10.LR, Rachel Sarapuu 10.M, Laura-Gerda Poolamäe 11.H, Myrell Kalda 11.LR, Laura Lazarev 11.LR, Sten Raak 11.LR, Brita Lubi 11.M, Emma Katariina Paajanen 11.M, Jarita Maaria Rintamäki 11.M, Liisa Truu 11.M, Madleen Vapper 12.H, Kelly-Karen Jõelet 12.M, Lisett Loderaud 12.M, Piia Tomingas 12.M, Kertu Kiivit 12.R, Denis Salihov 12.R.

II perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Arlethe Annus 10.H, Anna-Maria Mustkivi 10.H, Astrid Luide 10.LR, Siim Luiga 10.LR, Marie Põlluaed 10.LR, Sander Saska 10.LR, Rachel Sarapuu 10.M, Kristina Tšalova 10.M, Myrell Kalda 11.LR, Laura Lazarev 11.LR, Helery Piir 11.LR, Brita Lubi 11.M, Emma Katariina Paajanen 11.M, Jarita Maaria Rintamäki 11.M, Tailia Leer 11.Ü, Kelly-Karen Jõelet 12.M, Lisett Loderaud 12.M, Siim Pikkaro 12.M, Piia Tomingas 12.M.

III perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Arlethe Annus 10.H, Anna-Maria Mustkivi 10.H, Doora Elmi 10.LR, Siim Luiga 10.LR, Marie Põlluaed 10.LR, Sander Saska 10.LR, Myrell Kalda 11.LR, Laura Lazarev 11.LR, Brita Lubi 11.M, Emma Katariina Paajanen 11.M, Tailia Leer 11.Ü, Kelly-Karen Jõelet 12.M, Lisett Loderaud 12.M, Piia Tomingas 12.M, Denis Salihov 12.R.

IV perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Arlethe Annus 10.H, Astrid Luide 10.LR, Siim Luiga 10.LR, Marie Põlluaed 10.LR, Sander Saska 10.LR, Jaanis Soosaar 10.LR, Aulike Põllumägi 10.M, Kristina Tšalova 10.M, Laura Lazarev 11.LR, Helery Piir 11.LR, Elery Kallas 11.M, Brita Lubi 11.M, Emma Katariina Paajanen 11.M, Tailia Leer 11.Ü, Madleen Vapper 12.H, Kelly-Karen Jõelet 12.M, Lisett Loderaud 12.M, Siim Pikkaro 12.M, Piia Tomingas 12.M.

V perioodi väga hea õppeedukusega õpilased

Arlethe Annus 10.H, Astrid Luide 10.LR, Siim Luiga 10.LR, Marie Põlluaed 10.LR, Sander Saska 10.LR, Jaanis Soosaar 10.LR, Aulike Põllumägi 10.M, Kristina Tšalova 10.M, Laura Lazarev 11.LR, Helery Piir 11.LR, Elery Kallas 11.M, Brita Lubi 11.M, Emma Katariina Paajanen 11.M, Tailia Leer 11.Ü, Madleen Vapper 12.H, Kelly-Karen Jõelet 12.M, Lisett Loderaud 12.M, Siim Pikkaro 12.M, Piia Tomingas 12.M.

14. Parimad tulemused olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel

14.1 Aasta noor

Läänemaa aasta noor 2017 oli Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11.Ü õpilane Dan Taidla.

Haapsalu aasta noor 2017 oli Läänemaa Ühisgümnaasiumi 11.Ü õpilane Karl-Edward Uiibo.

14.2 Spordivaldkond

September

17. septembril toimunud Fixus Sport Marimetsa Kapp Kullamaa XIV rattamaratoniga samas arvestuses toimusid ka **Läänemaa meistrivõistlused jalgrattakrossis**. Naiste arvestuse tuli Läänemaa meistriks LÜGi 10.M õpilane Kädi Raadla.

Haapsalus 23.-24. septembril peetud **põhjamaade noorte meistrivõistlused epeevehklemises** U17 klassis võitis LÜGi 10.LR õpilane Carmen-Lii Targamaa. Võistlustest võttis osa üle 500 sportlase 11 riigist.

25. septembril toimusid **Läänemaa Koolispordi Liidu võistlused jalgpallis** 10.-12. klassidele. LÜGi noormeeste I võistkond saavutas I koha. II koha sai Haapsalu Kutsehariduskeskuse võistkond ning III koha LÜGi II võistkond. LÜGi I võistkond mängis koosseisus Siim Suitsberg, Morten Saar, Artur Matto, Kristo Enn, Sten Mark Alberg, Siim Pikkaro, Karmo Einmann, Karel Saarkopli ja Joosep Altmets.

Oktoober

3. oktoobril peeti Kullamaal **Läänemaa Koolispordi Liidu meistrivõistlusi murdmaajooksus**. Neidude A-klassi 1000 m jooksus tuli LÜGi kaksikvõit. 12.SST õpilane Elen Radutski saavutas I koha (ajaga 3.42,2) ja Marie Urvik (12.SST) II koha (3.47,6). Noormeeste A-klassi 3000 m jooksus sai III koha 10.M õpilane Joosep Valm (11.37,1). Tüdrukute B-klassi 1000 m jooksus võitis II koha 10.LR õpilane Marie Põlluaed (3.52,4), III koha saavutas 10.M õpilane Kädi Raadla (4.03,5). Poiste B-klassi 2000 m jooksus võitis II koha 10.R õpilane Kristofer Kikut (7.36,3).

5. oktoobril toimus **kooli orienteerumispäev**. Orienteerumispäeva parimad: 10. klasside tüdrukud: I koht Kädi Raadla, Maria Palk, II koht Liisa Nork, Arlethe Annus, III koht Kristina

Tšalova, Caddy Veersalu. 10. klasside poisid: I koht Rasmus Romeo Truuver, Mikk Naar, II koht Kristofer Kikut, Magnus Jakob Epkin, III koht Kevin Kirs, Kevin Kaljusaar. 11. klasside tüdrukud: I koht Karolin Kängsepp, Cärolin Grahv, II koht Sandra Sündeava, III koht Emma Katariina Paajanen. 11. klasside poisid: I koht Jaan Lilles, Robin Ulla, II koht Raul Paju, Joosep Lillemägi, III koht Karmo Einmann, Siim Suitsberg. 12. klasside tüdrukud I koht Hannah Lahe, II koht Elen Radutski, Marie Urvik, III koht Sigrid Hallik, Ketter Paat. 12. klasside poisid: I koht Karel Saarkopli, Markus Kivimäe, II koht Sten Mark Alberg, Kasper Vao, III koht Jako Kariste, Hendrik Murumägi.

November

Põlvas toimunud **Eesti kuni 16-aastaste meistrivõistlustel laskmises** võitsid LÜGi õpilased kaks hõbe- ja ühe pronksmedali. 10.M õpilane Elari Tahvinov võitis kaks hõbemedalit. Esimese spordipüstoli ilmuva märgi harjutuses ja teise harjutuses 40 lasku õhupüstolist. Olümpia kiirlaskmises tuli poistest pronksmedalile 10.H õpilane Karl-Armin Võsur.

18.-19. novembril Soomes peetud **kadettide Euroopa karikaetapi epeevehklemises** võitis Eesti naiskond, kuhu kuulus ka LÜGi 10.LR õpilane Carmen-Lii Targamaa. Individuaalturniiril oli Carmen-Lii Targamaa kümnes.

30. novembril toimusid **Läänemaa Koolispordi Liidu korvpalli meistrivõistlused** 10.-12. klassidele. Väga tasavägises võistluses poiste arvestuses tuli LÜGi I võistkond I kohale. LÜGi II võistkond sai II koha. LÜGi I võistkonnas mängisid Ago Martin Mäesalu, Sander Maripuu, Karl-Ruuben Kauksi, Robin Ulla, Alex Liibert, Marko Maisalu, Hain Hansman, Martin Matsberg. Tüdrukute arvestuses võitis LÜGi I tüdrukute võistkond. LÜGi II võistkond sai II koha. LÜG I võistkond mängis koosseisus Adele Lass, Maarja Kruuse, Marie Urvik, Karolin Kängsepp, Alike Tarakanova, Reneli Saumets, Kaitlyn Lääts, Kärt Vassar, Marleen Võsa.

Detsember

14. detsembril toimunud **Läänemaa KSL meistrivõistlustel laskmises** selgitati parimad nii võistkondlikus (4 liiget) kui ka individuaalses arvestuses. Lasti 5 lasku lamades spordipüssist tihedusele. Gümnaasiumide arvestuses võitis LÜGi I võistkond (Kärt Vassar, Hendry Viira, Martten Tiitsma, Jander Korpe). 2. koha sai LÜGi II võistkond (Brita Lubi, Karl-Armin

Võsur, Elari Tahvinov, Artur Laursoo). Neidude arvestuses võitis 11.M õpilane Kärt Vassar. 3. koha sai Brita Lubi (11.M). Noormeeste arvestuses jagasid 2.-4. kohta LÜGi õpilased Hendry Viira (12.R), Jander Korpe (10.M) ja Martten Tiitsma (12.R).

Jaauar

28. jaanuaril toimunud **Eesti juunioride meistrivõistlustel õhkrelvadest laskmises** tuli LÜGi 11.M õpilane Kärt Vassar juunioride meistriks neidude laskmise õhupüstoli harjutuses kümnel meetrilt ja 10.M õpilane Elari Tahvinov juunioride meistriks noormeeste laskmise õhupüstoli harjutuses kümnel meetrilt.

Veebruar

Österbys jäär ajal on sel aastal neljal korral toimunud MTÜ Igäuhe Terviseklubi eestvedamisel **Igäuhe Terviseklubi libedasõidu treeningpäevad**, mis viiakse läbi võistlusena ja kus jagatakse karikaid-medaleid. Võistlustel on edukalt osalenud LÜGi 10.LR õpilane Marcus-Indrek Simmer, kes on noorte arvestuses (kuni 18-aastased) võitnud kahel korral ja kahel korral olnud teine ning täiskasvanute arvestuses (esiveolise autoga) saanud kahel korral 3. koha.

Märts

17.-18. märtsil peeti Haapsalus 29. korda **Ilmar Randma karikavõistlused laskmises**, kus meeste lamades laskmises võitis III koha LÜGi 12.R õpilane Martten Tiitsma.

Aprill

Haapsalus peetud **Eesti noorte laskmismeistrivõistlustel** võitis II koha poiste püstolivõistkond, kuhu kuulusid LÜGi õpilased Karl Erik Zimmer, Elari Tahvinov ja Karl Gregor Jakk.

Mai

Koolinoorte meistrivõistlustel curlingus, mis toimusid 19. aprillil 2018 Tallinnas Tondiraba jäähallis, saavutasid tubli 6. koha LÜGi 11.LR õpilased Karl-Ruuben Kauksi, Raul Paju, Joosep Lillemägi ja Joosep Altmets.

Juuli

Juulis Elvas peetud **Eesti täiskasvanute ja juunioride meistrivõistlustel laskmises** tulid Eesti juunioride meistriteks kiirlaskmises ringmärki LÜGi õpilased Elari Tahvinov (11.M) ja Kärt

Vassar (12.M). Elari Tahvinov võitis lisaks hõbemedali meesjuunioride arvestuses spordipüstoliharjutuses ja ka vabapüstoli harjutuses ning meeskondliku pronksmedali Haapsalu võistkonna koosseisus.

14.3 Humanitaar- ja sotsiaalvaldkond

November

LÜGi 11.M klassi õpilane Ants Lobjakas osales oktoobris-novembris **rahvusvahelisel vene keele veebiolümpiaadil** ja pääses finaali, mis toimub detsembrikuus Moskvast. Olümpiaadi korraldaja on Baškiiria Ülikool. Antsu õpetaja on Tiiu Soostar.

LÜGi väitlusklubi osales 5. novembril 2017 Kadrioru Saksa Gümnaasiumis toimunud **Presidendi väitlusturniiril**. Turniiril väideldi teemal “Poliitilised kampaaniad koolides peaksid olema keelatud”. LÜGi esindasid Helen Lember (12.H kl), Kristiina Köster (12.M), Jarita Maaria Rintamäki (11.M) ja varumängija Rachel Sarapuu (10.M). Kokkuvõtvast saavutati meeskondlikult kõrge 5. koht, mis tagas pääsu finaali võistlusele. Spiikrite arvestuses saavutas Kristiina 6. koha, Helen 10. koha ja Jarita Maaria 15. koha (50 spiikrist).

Detsember

Lasteraamatukogus toimus 5. detsembril **etluskonkurss**, mille käigus selgitati välja Läänemaa esindajad Pärnus toimuvale Lydia Koidula nimelisele etluskonkursile „**Koidulauliku valgel**”. Võistlus toimus kahes vanusekategorias – 5.-9. klass ja gümnaasium. Esitada tuli üks luuletus või proosapala Koidula loomingust ja teine luuletus või proosapala Paul Erik Rummolt. Gümnaasiumi astmes said eripreemiad LÜGi õpilased Kaidi Liivamägi (12.M kl), Piia Tomingas (12.M) ja Kristina Zubkova (11.H).

Jaauuar

Riigikohtu 98. aastapäevale pühendatud kaasuskonkursil saavutas 10. klasside arvestuses I koha LÜGi 10.H õpilane Annabel Uustalu. Annabeli juhendaja oli Kaili Uustalu. II koha sai Anni Kallas (10.H), kelle juhendaja oli Vaima Valk.

26. jaanuaril toimus LÜGis **piirkondlik emakeeleolümpiaad** 9.-12. klasside õpilastele. 10. klasside õpilaste arvestuses võitis I koha Kärt Kurisman (10.LR) ja II koha sai Märten Matthias Rääli (10.LR). Mõlema õpetaja on Maret Järveots. 11. klasside õpilaste seas võitis Jarita Maaria Rintamäki (11.M, õp Monika Undo). II koha sai Johanna Liiv (11.H, õp Tiina Brock) ja III

koha Laura Lazarev (11.LR, õp Maret Järveots). 12. klasside õpilaste arvestuses võitis 12.M õpilane Piia Tomingas. II koha sai Kertu Kiivit (12.R) ja III koha Kristjan Kaljuvee (12.R). Piia õpetaja on Monika Undo, Kertu ja Kristjani õpetaja Maret Järveots.

Veebruar

10. veebruaril toimus **maakondlik ajaloo-olümpiaad**. Gümnaasiumiastmes said õpilased valida kahe teema vahel. Teema – Lähiajalugu ja Eesti ajalugu – Esimene maailmasõda ja selle pärand. I koha võitis LÜGi 12.R õpilane Kertu Kiivit (õp Karl Hein). II koha sai Ilja Serenko (10.LR, õp Kalle Lõuna) ja III koha Artur Laursoo (12.M, õp Karl Hein). Teema – Üldajalugu ja Eesti ajalugu – Reformatsioon ja vastureformatsioon. I koha võitis Laura Lazarev (11.LR). II koha sai Emma Katariina Paajanen (11.M). Mõlema õpetaja on Karl Hein.

22. veebruaril 2018 toimus Elva Gümnaasiumis **gümnasistide tõlkevõistlus**. Tõlkevõistlus on mõeldud neile, keda huvitab ilukirjandus ja selle tõlkimine. See on võimalus proovile panna oma võõrkeele-, emakeele- ja kirjandusteksti mõistmise oskus. Eesti keelest vene keelde tegi parima tõlke LÜGi 11.M õpilane Viktoria Joonasing. Prantsuse keelest eesti keelde tegi parima tõlke Märten Matthias Rääli (10.LR).

Märts

28. veebruaril avati Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul Haapsalu raekojas **näitus „1982“**. Seoses näitusega kutsuti noori leidma kodudest üles asju, mis on pärit aastatest 1980-1986 ja saatma neist esemeist muuseumile fotosid koos kirjeldusega. Muuseumi žürii valis välja põnevamad esemed raekojas toimuvale näitusele. Lisaks avati saadetud fotodest väike veebinäitus. **Veebikonkursi** võitis individuaalarvestuses Doora Elmi 10.LR klassist. **Veebinäituse** üldvõitjad olid 10.LR klassi õpilased, kes said auhinnaks tasuta pääsmed Roosta seiklusparki.

12.M klassi õpilane Piia Tomingas osales **vabariiklikul emakeeleolümpiaadil** 16.-17. märtsil Tartus, kus ta saavutas 10. koha. Esikümme oli väga tugev ja punktid peaaegu et võrdsed. Piia õpetaja on Monika Undo.

27. märtsil toimus Tallinna Ülikoolis **vabariiklik vene keele kui võõrkeele olümpiaad**. LÜGi 11.M õpilane Ants Lobjakas saavutas gümnaasiumiastmes B2-taseme vene keele oskusega õpilaste rühmas II koha. Antsu õpetaja on Tiiu Soostar.

Üleriigiline **mõttespordi olümpiaad** koosnes neljast alast: vene kabe, male, gomoku ja sudokude lahendamine. Kokku toimus neljal erineval nädalal 16 turniiri. LÜGi 11.Ü õpilane Dan Taidla saavutas parima tulemuse kabes – 4. koht. Nelja ala kokkuvõttes sai Dan Taidla 6. koha (kokku 54 võistlejat) ja oli selle tulemusega **Läänemaa parim mõttesportlane**. Õpilast juhendas õpetaja Kalle Lõuna.

Aprill

11. M klassi õpilase Emma Katariina Paajaneni uurimistöö „Perekond kaasaja Eesti noortekirjanduses“ valiti õpilaste **teadustööde riikliku konkursi teise vooru**. Paajanen osales teadusfestivalil 12.-13. aprillil Eesti Rahva Muuseumis oma uurimistööd tutvustava stendiettekandega. Tänavu juba 17. korda toimunud konkursi eesmärgiks oli tõsta noorte huvi meid ümbritseva maailma vastu, toetada koolides toimuvat uurimuslikku õpet ja julgustada noori juba koolis uurima probleeme, mille lahendamine oleks oluline ka teistele. Emma Katariina Paajaneni uurimistöö juhendaja on Monika Undo.

Mai

Ulakass on arvustuste kirjutamise võistlus, mis tänavu toimus juba 16. korda. Arvustamiseks valitav eesti või välis autori ilukirjanduslik teos peab olema ilmunud ajavahemikus 2008-2018. 3. koha pälvis Piia Tomingas 12.M klassist, kelle töö kandis pealkirja „Aken sürealaalsusest olevikku“ (juhendaja Monika Undo). Nimelt arvustas Piia Tomingas kogu „Ringtee laotuses“, autoriks Aare Kristoforos Arndt.

Juuni

LÜGi 12.M õpilase Heigo Ankuhin 11. klassis valminud **uurimistöö** „Digitehnoloogia kasutamise mõju õppijale“ **avaldati ajakirjas „Akadeemiake“** nr 2018/II (34). Ajakiri avaldas tänu ja kiitust kõrgetasemelise uurimistöö eest. Õpilase juhendaja Rea Raus.

14.4 Loodus-, reaali- ja majandusvaldkond

Oktoober

Noore uurija stipendiumikonkursi sihtrühmaks on 8.-11. klasside teadushuvilised noored üle Eesti. Stipendium annab õpilasele võimaluse teha oma uurimistöö valmis koostöös teadlasest juhendajaga, toimetada koos teaduslaboris, osaleda välitöödel või muul moel lüüa kaasa

juhendaja või tema töögrupi teadustöös. LÜGist esitasid stipendiumi saamiseks taotluse kaks õpilast, kelle ka komisjon stipendiumisaajate hulka valis. Need on 10.LR klassi õpilased Marie Põlluaed ja Johanna Jõgi. Õpilasi juhendas õpetaja Imbi Raudkivi.

November

15. novembril tähistati Tallinnas Rahvusraamatukogus järjekordset geograafia ja geoinfosüsteemide (GIS) teabepäeva. Igal aastal on selle raames korraldatud ka **GIS uurimistöode ja kaardivõistluse üleriigilised konkursid**. Sel aastal esindas LÜGi 12.R klassi õpilane Kertu Kiivit, kes saatis võistlusele oma eelmise aasta uurimistöo teemal “Salajõe küla ja selle lähiümbruse loodus- ja pärandkultuuriobjekte tutvustav kaart” ning selle käigus valminud kaardi. Uurimistöode konkursil saavutas Kertu Kiivit I koha. Kaardivõistlusel tunnustati tema eelmise aasta uurimistöo käigus valminud kaarti Regio eripreemiaga. Juhendajad Imbi Raudkivi ja Mare Urbas.

Detsember

Detsembris 2017 toimunud **piirkondliku geograafiolümpiaadi** võitis LÜGi 12.M klassi õpilane Piia Tomingas, kes kutsuti ka vabariiklikku vooru. II koha sai Arlethe Annus (10.H) ja III koha Kertu Kiivit (12.R). Napilt neljandaks jäi Laura Lazarev (11.LR). Kõigi nelja õpilase õpetaja on Imbi Raudkivi.

Veebruar

3. veebruaril toimus Haapsalu Põhikoolis **bioloogiaolümpiaadi maakonnavoor**. 12. klasside arvestuses jäid 1.-2. kohta jagama LÜGi õpilased Kertu Kiivit (12.R klass) ja Piia Tomingas (12.M), kes mõlemad pääsesid oma tulemusega vabariiklikku vooru. Õpetaja Mall Vainola.

7. veebruaril 2018 toimus LÜGis **maakondlik matemaatikaolümpiaad** gümnaasiumiõpilastele. 10. klasside arvestuses – II koha saavutas 10.LR õpilane Mikk Naar. III koha sai Märten Matthias Rääli (10.LR). Mõlema õpetaja on Kadri Mitt. 11. klasside arvestuses – Laura Lazarev (11.LR) ja Brita Lubi (11.M) jagasid I-II kohta. III koha sai Emma Katariina Paajanen. Kõigi kolme õpetaja on Viire Hints. 12. klasside arvestuses – I koha võitis Markus Kivimäe (12.R). II koha sai Piia Tomingas (12.M) ja III koha Siim Pikkaro (12.M). Kõigi kolme õpetaja on Evi Riivits.

Märts

8. märtsil toimunud **majandusolümpiaadi piirkonnavooru** võitis LÜGi 12.M õpilane Piia Tomingas. II koha sai Emma Katariina Paajanen (11.M) ja III koha Brita Lubi (11.M). Piia Tomingas, kes on oma piirkonnavooru punktidega üldarvestuses 8. kohal, on kutsustud ka vabariiklikku vooru. Kõigi kolme õpetaja on Imbi Raudkivi.

Aprill

6. aprillil toimus Tallinnas EBSis **vabariiklik majandusolümpiaad**, kus võistlesid 40 parimat ainetundjat üle Eesti. Olümpiaadikomisjon andis välja olümpiaadide järgudiplomid kokku kaheksale osalenule. LÜGi 12.M õpilane Piia Tomingas saavutas 8. koha ja talle anti III järgu diplom. Piia õpetaja on Imbi Raudkivi.

Mai

11. mail toimus Tartus Eesti Rahva muuseumis võistlus „**Eesti parim õpilasfirma 2018**”. LÜGi 10.M klassi õpilaste meeskond Narcohol pälvis Manpower eripreemia „Ready for Work” eripreemia. Tiimis on 10.M õpilased Kati Kahn, Maria Palk, Rasmus Valdmann, Kelly Palk ja Mihkel Kurisman. Õpilaste juhendaja on Angela Leppik Innovatsioonikeskusest INNOKAs. Võistlusest võttis osa 21 õpilasfirmat üle Eesti. Välja valiti kolm parimat õpilasfirmat. Eriauhindu anti välja kokku seitse.

15. Aasta õpetaja

Läänemaa Aasta gümnaasiumiõpetaja on Läänemaa Ühisgümnaasiumi inglise keele õpetaja Ekaterina Mokhovikova.

Õpetaja Ekaterina Mokhovikova õpetamismeetodid on huvitavad ning vaheldusrikkad. Ekaterina õpilased on tagasisides kirjutanud: „Uus teema algab ajurünnakuga, et tuua välja olemasolevad teadmised ja huvitavad aspektid. Järgneb töö paaris või meeskonnas, et valmistuda seminariks või esitluseks. Teemade käsitlemise käigus pidevalt parandatakse keeleoskust, tegeletakse grammatikaga, uuendatakse sõnavara, analüüsitakse vigu.“.

Ekaterina on tänapäevane õpetaja, kes on pidevalt kontaktis oma õpilastega. Arutamiseks ja koostööks lõi ta näiteks Facebooki grupi. Tema arvates on see efektiivne, kuigi ka õpetajat õpilastele 24/7 kättesaadavaks tegev võimalus. Täna Ekaterina enam ei mõista, kuidas ta sai varem tööd teha, kui ei olnud võimalust õpilastega vajadusel kiirelt asju arutada. „Minu õpilased on kõik internetis, lähen ja kohtun nendega vajadusel virtuaalselt ja teen koostööd,” arwab Ekaterina.

Ekaterina algatas Läänemaa Ühisgümnaasiumis Erasmus+ projekti „Kiirtee Euroopasse” ja koostöö Tamepere kooliga (*Tampereen Yhteiskoulun Lukio*) ning oli mõlemas projektis projektijuhiks. Nii Erasmus+ kui ka Tampere projekt kaasasid erinevaid õpilasi ja õpetajaid, toetades ühise meeskonnana õppimist.

Projektide kaasprojektijuht Tiina Brock on öelnud: "Katja õpetas, kuidas teha projekti. Ta on tõeline mentor ja väga tark, taktitundeline, järjekindel ja põhjalik inimene!".

Ekaterina Mokhovikova. Foto: Arvo Tarmula

16. Kuld- ja hõbemedaliga lõpetajad

Kuldmedal 2018

Kelly-Karen Jõelet

Kertu Kiivit

Johanna Maria Koplik

Lisett Loderaud

Siim Pikkaro

Piia Tomingas

Hõbemedal 2018

Kristiina Köster

Sirli Leesment

Anette Lunev

Denis Salihov

Marita Türkson

Madleen Vapper

17. Aukoja liikmed

Nimetusega Läänemaa Ühisgümnaasiumi Aukoja liige tunnustatakse igal aastal ühte naisabiturienti ja ühte meesabiturienti. Kandidaatide esitamise ja valimise õigus on Läänemaa Ühisgümnaasiumi töötajatel. Kandidaadi valikul peetakse oluliseks õpilase panust koolielu edendamisesse. Aukoja liige saab kooli poolt meeneks rinnamärgi.

Õigus Aukoja liikmeks saada on ka kooli poolt tunnustatud isikul, kes on silmapaistvalt panustanud koolielu edendamisse ja kooli imago kujundamisse.

Aukoja liikmed 2018

Hanna-Liina Salumets

Denis Salihov

Leidi Schmidt (*LÜGi direktor 2012-2018*)

18. Lõpetajad

Läänemaa Ühisgümnaasiumi 5. lend. Foto: Markus Sein

12.H klass. Foto: Markus Sein

12.H klass, klassijuhataja Tiina Brock

Rainis Altmeri, Liis Kerstin Aumere, Eero Eks, Taniel Johan Eller, Maarja Heinleht, Henri Jakobson, Ghetre Cahra Krikk, Hanna Kurg, Grete Liis Laid, Sirli Leesment, Helen Lember, Alex Liibert, Kristiina Liiv, Liisu Liiv, Liivia Lints, Carolin Loik, Marta Velda Loos, Anette Lunev, Marko Maisalu, Karl Jakob Nöör, Erki Pajula, Kriss-Lyna Prees, Liisa Rootare, Hanna-Liina Salumets, Marita Türkson, Helmi Vainlu, Madleen Vapper

12.M klass. Foto: Markus Sein

12.M klass, klassijuhataja Tiiu Soostar

Heigo Ankuhin, Kristo Enn, Henri Helisma, Kelly-Karen Jõelet, Jako Kariste, Lisette Karja, Johanna Maria Koplik, Kristiina Köster, Hanah Lahe, Artur Laursoo, Kaidi Liivamägi, Lisett Loderaud, Birgit Loiguste, Marion Marjette Manni, Hardi-Mikk Meitern, Hendrik Murumägi, Kaur Muuli, Johann Ojassoo, Siim Pikkaro, Karel Saarkopli, Jakob Jaan Schönberg, Rico Rein Talvar, Piia Tomingas, Meriliis Varbola

12.R klass. Foto: Kadri Mitt

12.R klass, klassijuhataja Kadri Mitt

Sigrid Hallik, Anne-Mai Jalakas, Erik Kadomski, Kristjan Kaljuvee, Kertu Kiivit,
Sander Kisler, Markus Kivimäe, Emil Laur, Vladislav Martõnov, Johanna Rasu, Anne-
Mai Runtal, Denis Salihov, Aleksander Sits, Martten Tiitsma, Elina Tomingas, Hendry Viira

12.SST. Foto: Markus Sein

12.SST klass, klassijuhataja Annika Rouhiainen

Sten-Mark Alberg, Aleksander Allkivi, Rico-Reio Eslas, Eric Germ, Ksenija Ivanova, Kaarel Koit, Maarja Kruuse, Sirle Küünarpuu, Demi Link, Kaitlyn Lääts, Sander Maripuu, Martin Matsberg, Ben-Ranno Nõmmik, Ketter Paat, Kris-Mariin Pals, Stiven Radzиковski, Elen Radutski, Riina Reiners, Marsella Tammes, Erik Taratuhin, Viktoria Tutuko, Marie Urvik, Kasper Vao, Mari Väljaots

19. Esiletoomist väärivad õpilaste tööd

19.1 Piia Tomingas – kõne „Aeg ei ole ruumist tähtsam“

Piia Tomingas. 12. M. Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud kõnevõistluse võitja. Kõne märgiti ära ka Vabariigi Presidendi Kantselei poolt korraldatud kõnekonkursil „Kirjuta Eestile“.

Armas Eesti, austatud žürii, head kuulajad!

Homme on pidupäev, üks suur ja oluline tähtsündmus meie riigi ajateljel. 98 aastat möödus veel hiljuti Tartu rahust ning täpisealt sada saab meie riigi loomisest 24. veebruaril. Minu, 18-aastase tütarlapse jaoks tundub see tahes-tahtmata hoomamatult pikk aeg. Ent sama mahukas ja mitmekesine, kui on olnud aeg, peab olema ka ruum, Eesti. Meie kodumaa on tõepoolest üks imeline ja ainulaadne paik. Vahel aga tundub mulle, et aeg on saanud ruumist tähtsamaks.

Meie saladuslikud sood ja muinasjutulised metsad on muutunud justkui iseenesestmõistetavaks. Me ei näe enam puude taha, kus peidavad end eesti rahvajuttudest tuntud tõntsakad karud ja kavalad rebased, kus kasvavad võluväega hiiepuud ning kust kord aastas võib leida sõnajalaõit. Me oleme suureks kasvanud, tõesti, juba saja-aastased, kuid kuhu on siiski kadunud meie lapsemeelsus? Miks on saanud meie endi minevik, olevik ja tulevik tähtsamaks meie ühisest kodust ja tema käekäigust? Miks arvame me, et Eesti riik tähendab vaid Eesti inimesi, mitte aga Eesti loodust?

„Kui ma oleksin šamaan ja saaksin ühte mõttesse panna kogu ugriliku jõu, siis ma ütleksin ainult ühe maagilise sõna. Ainult ühe, kus kõik on sees: mets.“ Just nii on oma raamatus „Lingvistiline mets“ kirjeldanud semiootik Valdur Mikita eestlaste loodususku. Mets on meie jaoks kõik. See on justkui tavaline osa elust, kuid samas alati ka tavatu, kui sinna ennast otsima läheme. Alati leiame me midagi uut, ürgset, midagi oma esivanemate lapsepõlvest. Me oleme loodusrahvas, kuigi tihtipeale, kasvõi käesolevate sündmuste ja otsuste taustal, kipume seda miskipärast unustama.

Antoine de Saint-Exupéry raamatus ütleb rebane Väikesele Printsile: „Sa vastutad alati kõige selle eest, mis sa taltsutanud oled.“ Tuues selle mõtte Eesti ja eestlaste konteksti, võiksime öelda, et kui veel paar sajandit tagasi oli Maavalla loodus taltsutanud maarahva ning vastupidi,

on tänapäeva eestlased taltsutanud Eesti looduse ühepoolselt. Vähemasti enda arvates. Kuid kas keegi ka vastutab? Ma loodan südamest, et meie kodumaale ei lasu ealeski hääletud, linnulauluta kevaded, nagu on sellest kirjutanud Rachel Carson 1940–50. aastate keemiarevolutsiooni valguses. Põhjused on teised, kuid mured samad. Ilmekaks näiteks on kasvõi tõsiasi, et viimase 30 aasta jooksul on igal aastal Eesti metsadest kadunud ligikaudu 60 000 linnupaari.

Armsad kaasmaalased, millal jalutasite teie viimati metsas? Olenemata sellest, kas käisite retkel eelmisel nädalavahetusel või mõni kuu tagasi, soovin ma, et te mõtleksite nii täna, vabariigi aastapäeval kui ka mõnel muul päeval lisaks jaanipäevale korraks Eesti peale. Täpsemalt just selle Eesti peale, mida me muidu nii iseenesestmõistetavaks peame. Mingem loodusesse ning proovigem tunnetada ühendust oma maa ja juurtega. Tähistagem sadat, proovides viivuks ette kujutada ka aega, mil meil veel midagi sellist tähistada ei olnud, aega, mis sõltus ainult ümbritsevast ruumist. Kaunist juubeliaastat! Elagu Eesti!

19.2 Piia Tomingas – arvustus „Aken sürreaalsusest olevikku“

Piia Tomingas. 12.M. Arvustuste kirjutamise võistlusel Ulakass 3. koht.

Aken sürreaalsusest olevikku „Ringtee laotuses”, Aare Kristoforos Arndt Kirjastus Tühisus, 2014

Aare Kristoforos Arndti luulekogu „Ringtee laotuses“ kujutab endast sõnamängulist ja sürrealistlikku teost, milles on ühendatud tänapäev, minevik ning ajatus. Raamatut käes hoides loob mustvalge kujundus ilustusteta lõuendi alasti sõnadele – just selleks, et nende jõud ja maagia tuleksid parimal võimalikul moel esile. Autor on kogusse koondanud vabavärsilisi luuletusi aja, tänapäeva ühiskonna, inimeseks olemise ning materialismi teemadel, öeldes samas ühes neist: „*kunsti / usku / ega hinge / ei saa lahti laotada / siis on see vaid / poliitika*“. Nii on mõtisklustesse jäänud ka piisaval hulgal ridade vahele kirjutatut, mida iga lugeja võib soovide järgi tõlgendada.

A. K. Arndti (sünd 1968) kirjanikumina Facebooki kontol on märgitud Tallinn–Haapsalu suunal elava hobiluuletaja žanriks kaootilis-alfabeeditu soig. Siiski on tema enda juhitud kirjastus Tühisus andnud välja ühe reisipäeviku ning kuus luulekogu, lugejaidki paistab jaguvat.

„Ringtee laotuses” oli esimene, 2014. aastal ilmunud kogumik, kuigi sahtlisse kirjutama hakkas mees juba aastal 2009. Luuletuste kaante vahele kogumine oli autori sõnul tingitud eeskätt soovist neid kirjatükke kindlas kohas talletada, seega on esimesed kogud vähe süstematiseeritud. Alles aastatel 2017–2018 ilmunud raamatutes on tehtud varasemast kriitilisem valik, milliseid mõtteid trükki lasta ning milliseid mitte.

Pealkiri „Ringtee laotuses“ on sürreaalne ja sügava taustaga väljend, mille alus on võetud luuletusest „*laotunud ring / lõputa lõpuga / mäed orgudest / varjatud / see on sõna / millel pole veel / tähendust*“. Arvatavasti on püüdnud autor sellega vihjata teose ideede uudsusele ja mõistatuslikkusele ning see taotlus on ennast õigustanud. Sarnases stiilis, justkui paralleeluniversumlikult, on kirjutatud ka kogu ise. Keelekasutus on veel omaette põnevust tekitav, luues vahel tahtmise kummalisi sõnu valjult hääldada: kasutatud on näiteks ebaõigeid, kuid huvitavaid käändevorme, nagu „*kodoje*“, „*vahtkumjaisse padjisse*“ ning „*suutäijist*“. Keelereeglite seisukohast lähtudes pole kasutatud ka suuri algustähti ega kirjavahemärke, viimaste ülesandeid täidab tihti sõnade jagamine ridade vahel.

Luuletaja stiilis peegeldub olulisel määral varjatud huumor, mis tuleneb enamasti eneseirooniast, näiteks: „*ma ei tunne enam / oma külmkappi ära / ta on võõraks jäänud / lõdiseb omaette / mul pole temaga / enam millestki rääkida*“. Naljavõtme lisab mõnele luuletusele ka ebareaalsete olukordade kujutamine, näiteks: „*üldiselt mind / elutud esemed / ei kõneta / aga täna küll / võin vanduda / et kuulsin / kuidas mahagonivärvi / kirjutuslaua / keskmine sahtel / hüüatas / isver / saoled veel siin*“. Olulisel kohal on tekstides sõnamängki, nt „*oska oodata / ootamatut*“ ja „*varsti on pööripäev / kõik pöörab ära*“.

Luulekogu oma pea peale pööratud maailmaga, milles valitseb siiski sügav sisemine rahu, suudab tekitada lugejas vastakaid tundeid. Ühest luuletusest võib hinge pugeda siiras lapsemeelsus ja headuseusk, samas kui teises tuletatakse meelde karmi reaalsust: „*koolitulistajad / on meie endi tekitatud ühiskond / me kes me kujundame / demokraatiat*“. Teineteist tasakaalustavad äärmused muudavad raamatu vaheldusrikkaks ning mõttemaailma raputavaks seikluseks, pärast mida paistab ka tegelik elu pisut teistsugusena. Võib-olla ongi see luulekogu üks aken, nagu ütleb luuletus: „*aken / on selleks / et vaadata välja / mitte et imetella / raame / lahutavaid / meid nähtavast*“.